PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 30 lir | Leto XVI. - Št. 144 (4607) | TRST, četrtek 16. junija 1960

Krvavi neredi v Tokiu pred Eisenhowerjevim obiskom

Juriš 10.000 študentov na parlament Štirje mrtvi in nad 500 hudo ranjenih

Laže ranjenih je čez tisoč - Študentje so zažgali in prevrnili več policijskih tankov in oklepnih avtomobilov - 30.000 demonstrantov pred ameriškim veleposlaništvom - Protestna nota sovjetske vlade Japonski Eisenhower napada v Manili «komunistični imperializem»

TOKIO, 15. — Protiameriške demonstracije, v pričakovanju Eisenhowerjevega obiska, so danes prav gotovo dosegle svoj višek. Poleg stavk, ki se jih je udeležilo nad 6 milijonov delavcev in nameščencev po vsej Japonski, je prišlo danes v Tokiu do krvavih neredov z rezultatom: štirje mrtvi študentje, čez 500 hudo ranjenih ter nad 1000 laže ranjenih. Po eni uri po polnoči (po japonskem času) je bil prizor pred japonskim parlamentom nadvse žalosten: pod dežjem, ki je padal tudi ves dan, je ležala cela vrsta prevrnjenih in zažganih policijskih tankov in oklepnih avtomobilov, iz katerih se je kadilo, med njimi pa je stokalo v bolečinah še precejšnje število ranjenih študentov, ki so jih bolničarski avtomobili odvažali v bolnišnice.

Predsednik vlade Kiši je takoj sklical izredno sejo vlade, da bi proučila položaj. Ni še znano, kake sklepe je vlada sprejela. Govori se, da je razpravljala tudi o možnosti razpustitve parlamenta.

Potek demonstracij

V velikih tovarnah je bila stavka popolna, drugod pa so delavci prenehali z delom za dve uri. V Tokiu je bilo zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 60.000 oseb, pred parlamentom in nato demonstracija pred ameriškim veleposlaništvom. Demonstranti so najprej izročili protestne resolucije proti sporazumu v parlamentu, nato pa so vzklikali pred veleposlaništvom ZDA «Ike naj ne pride», «Spomnite se Hirošime», «Odpravite ameriška oporišča». Skupina pripadnikov velikojaponske stranke je poskušala demonstrante napasti in kričala «Živel Eisenhower». Računa se, da je nastopilo pri vsem tem okrog 6000 policajev. V Hamacu je prišlo do spopadov med železničarji in policijo. Stavkajoči so namreč sedeli na železniških tračnicah.

Nato je sledila pred parlamentom študentovska demonstracija. Študentje so vdrli do poslopja kljub policijskim kordonom, oklepnim avtomobilom in bodeči žici, kakor tudi kljub dežju. Nekateri študentje so nosili celo lestve. Do hudih incidentov pa je prišlo, ko se je nenadoma pojavil oklepni avtomobil sredi skupine demonstrantov in nekatere ranil. Tedaj je predsednik študentovske organizacije «Sangakuren» zakričal:

«Čez barikade in čez moje truplo! Zavzemite korumpirani parlament!»

Tedaj so šli študentje na juriš. Na policaje so metali kamenje in druge predmete in predrli kordon avtomobilov, tankov in bodeče žice ter vdrli čez ograjo pred parlament. Prišlo je do pravih borb med policaji in študenti, tako da je bilo mnogo ranjenih. Kaže, da je bila najprej ubita neka študentka. Takoj nato je sledila druga vest, da je ubit še en študent, 120 pa ranjenih. Ranjenih je bilo tudi več policajev.

Po policijskih poročilih, so imeli študentje namen mirno demonstrirati, toda nenadni napad desničarjev s palicami je povzročil incident. Desničarji so ranili okrog 10 študentov. To jih je tako razkačilo, da so jurišali na parlament. Najprej so zahtevali, da se umaknejo policijski avtomobili, nato pa so poskušali enega zažgati, nakar je policija reagirala z oblivanjem demonstrantov z vodo s pomočjo brizgalk. Toda zaman: študentje so na nekem mestu predrli kordon policije in porušili ograjo. Navzoč je bil tudi generalni tajnik socialistične stranke Saburo Eda, ki je študente miril, toda pretepli so ga študentje in policisti.

Pred ameriškim veleposlaništvom pa je istočasno demonstriralo okrog 30.000 ljudi, moških in žensk iz vseh slojev. Po treh urah je bila policija v popolnem umiku, kajti študentje so vdrli v parlament skozi stranski vhod. Dejansko je okrog 10.000 študentov zasedlo skoraj vsa poslopja parlamenta. Medtem so se drugi tisoči študentov zbrali okrog poslopja, vendar pa niso mogli vdreti vanj. Na kraj demonstracij so prispeli številni rešilni avtomobili, ki so prevažali ranjence. Demonstranti so prepevali internacionalo in ko je prišlo do trenutnega relativnega miru, so sprejeli resolucijo, v kateri se poudarja, «da se ne bodo umaknili niti za en korak s kraja, kjer je bila prelita kri žrtev zatiranja». Resolucija zahteva «takojšnjo osvoboditev aretiranih študentov med demonstracijami proti J. Hagertyju» prejšnji teden.

Glede dveh ubitih študentov se je zvedelo, da je enega ubila policija, drugi pa je našel smrt v spopadu z desničarji. Prav vest o mrtvih je študente, ki so že nekoliko umirili, tako razburila, da so izvršili protinapad na policijo. Število hudo ranjenih se je kmalu dvignilo na 185, laže ranjenih pa je bilo okrog tisoč.

Pozneje je okrog 3.000 sindikalistov odkorakalo proti ameriškemu veleposlaništvu toda okrog 2.000 policajev jim je s tanki in oklepnimi avtomobili zaprlo pot. Demonstranti so silovito napadali tanke in poskušali policaje z njih odstraniti.

V krogih socialistične stranke pa se trdi, da so bili ubiti štirje študentje ter da je zelo verjetno, da bo ranam podleglo še osem študentov.

Pozno ponoči je vendarle policiji uspelo, da je izgnala iz poslopja parlamenta 10.000 študentov, pri čemer je prišlo ponovno do krvavih spopadov. Mnogo študentov je ležalo pozno v noč ranjenih na dežju in čakalo, da jih prepeljejo v bolnišnico. Skupine študentov so ponoči še vedno demonstrirale v neposredni bližini parlamenta. Neka skupina je odkorakala pred policijo in protestirala proti pokolu demonstrantov. Druge skupine so napadle policijske avtomobile. Gre brez dvoma za najhujše krvave nerede, kajti med dosedanjimi demonstracijami nikoli ni bilo mrtvih in tudi število hudo ranjenih presega 500, laže ranjenih pa čez 1000 če ne več.

Japonci so napeto spremljali demonstracije po radiu in po televiziji. Šele nekaj pred drugo uro ponoči (17. uro po srednjeevropskem času), je policiji uspelo popolnoma očistiti ulico okrog parlamenta in okrog sedeža predsedstva vlade. Okrog obeh poslopij so kordoni policijskih tankov in oklepnih avtomobilov. Ni izključeno, da bo jutrišnji dan prav tako nemiren kot današnji. Hkrati pa postaja vprašanje koristnosti Eisenhowerjevega obiska vedno bolj pereče.

Eisenhower v Manili

Medtem je danes Eisenhower pred filipinskim kongresom izjavil, da ZDA niso imperialistična država. Dejal je, da je kolonializem mrtev, ker pravi nacionalizem predstavlja močnejšo silo. Dodal je, da je od leta 1945 pa do danes 33 držav, ki so bile pod zahodno kontrolo, na miren način doseglo svojo neodvisnost, «medtem ko je 12 držav sovjetskega bloka nasilno izgubilo neodvisnost» in da je to dejansko komunistični imperializem. Poudaril je, da morajo ostati ZDA močne, da bi mogle braniti svoje zaveznike s sistemom kolektivne varnosti in se braniti proti napadalnim grožnjam.

Eisenhower je nato obedoval pri filipinskem predsedniku, njegov načelnik tiskovnega urada Hagerty pa je izjavil, da je Eisenhower filipinskim voditeljem obrazložil podrobnosti neuspeha pariške konference in da sta oba predsednika obravnavala mednarodni položaj. Predpostavlja se, da je Eisenhower predsedniku Filipinov poudaril, da so Filipini «popolnoma suverena država,» katere neodvisnost in varnost jamčijo ZDA, toda uradno poročilo o tem bo objavljeno šele jutri.

Predsednik Carlos Garcia, ki je govoril med obedom, je izjavil med drugim, da ima «novo orožje za posledico, da je nova vojna postala popolnoma absurdna» in da zaradi tega «ne sme biti nikakega omahovanja pri pogajanjih za dosego svetovnega miru.» Eisenhower pa je v glavnem poudaril nujnost ohranitve diplomatskih stikov in pogajanj z drugimi deželami sveta.

«V svetu, ki nenehno napreduje, pri proizvodnji vedno močnejšega orožja, je vojna popolnoma nemogoča kot sredstvo za reševanje mednarodnih sporov. Države, ki so združene v svobodi, bi morale biti pripravljene na sprejem vsake razumne ideje za ohranitev odprte poti do diplomatskih pogajanj» je poudaril Eisenhower. Nato je dejal, da bo v prihodnjih 20 letih — spričo napredka znanosti v zadnjih dvajsetih letih — prišlo do prav toliko sprememb v vseh državah. Izjavil je, da ni pesimist, temveč «da moramo biti optimisti, čeprav optimizma nikakor ne bi smelo nadomestiti zadovoljstvo».

Sovjetska nota

MOSKVA, 15. — Medtem ko je Eisenhower na obisku v Manili, glavnem mestu Filipinov, kjer je govoril pred filipinskim kongresom in vodil politične razgovore s predsednikom Carlosom Carcio, in medtem ko so trajale v Tokiu doslej najhujše demonstracije, je zunanji minister Gromiko izročil japonskemu veleposlaniku v Moskvi, Kadavakiju, noto sovjetske vlade, v kateri je med drugim rečeno:

«Japonska vlada nadaljuje s politiko sile, ki hoče s sklenitvijo japonsko - ameriškega sporazuma spremeniti japonsko ozemlje v neke vrste ščit za ZDA. Japonska bi v primeru napada, ki bi ga sprožili napadalni krogi, prejela prve udarce v odgovor. Te sile imajo namen preprečiti razvoj dobrih odnosov med Japonsko in ZSSR».

Nato sovjetska vlada pripominja, da japonska vlada še ni odgovorila na noto od 20. maja glede ameriških vojaških letal na japonskem ozemlju zaradi vohunskih akcij. «Ta zakasnitev — zaključuje nota — dokazuje, da japonska vlada očitno noče upoštevati resnosti in nevarnosti položaja, ki bi mogel nastati zaradi uporabe teh letal za napadalne naloge proti ZSSR».

DANES

Demonstracije, ki spremljajo potovanje predsednika ZDA Eisenhowerja po Daljnem Vzhodu, kažejo razpoloženje javnosti do ameriških oporišč v teh državah in proti izkoriščanju teh držav v vojaške namene v morebitnem spopadu. Ti protesti so istočasno izraz notranjega nezadovoljstva do nekaterih režimov na Daljnem Vzhodu, ki uživajo, ali pa so uživali ameriško podporo. Ni dvoma, da obisk predsednika Eisenhowerja v teh državah v trenutku, ko so politični sistemi nekaterih držav zelo nestabilni, predstavlja dejansko podporo tem režimom. Taki vtisi se težko izbrišejo samo z izjavami, s katerimi ZDA svoje namene zanikajo.

* * *

Škodoželjnost, ki jo je pokazal Peking v zvezi z neuspehom pariške konference v Parizu kaže, da stoje uradni krogi na Kitajskem na pustolovskih pozicijah. Poslabšanje mednarodnih odnosov želi lahko samo tisti, ki ima lastne težave ali pa so njegove težave prevelike, ki ne zaupa v lastne in v miroljubne sile v svetu. Razumljivo je, da so stališča do mednarodnih vprašanj tesno povezana z notranjo politiko vsake države. Kitajska zunanja politika je dejansko samo nadaljevanje notranje politike, ki si je postavila za cilj, da preskoči etape, da se v rekordnem času Kitajska spremeni iz ene izmed najbolj zaostalih v najbolj razvito državo. Ta naloga sili na uporabo skrajnih ukrepov, na ekstremistične poglede na vseh področjih ljudske dejavnosti. Razume se, da je taka mobilizacija materialnih in moralnih sil be mogoča edino v pogojih napetih mednarodnih odnosov.

Allen Dulles, šef CIA na obisku po Evropi

LONDON, 15. — Glasnik ameriške obveščevalne organizacije «Central Intelligence Agency» je izjavil, da se Allen Dulles, šef CIA, nahaja v Londonu, «delno na dopustu in delno po opravkih». Dodal je, da bi Dulles utegnil obiskati tudi druge evropske dežele. Angleški dnevnik «Daily Mail» zatrjuje, da je Dullesov obisk v zvezi z reorganizacijo angleške obveščevalne službe, da bi ponovno vzpostavili zvezo med raznimi obveščevalnimi službami, ki je prenehala po sestrelitvi letala «U-2». S prekinitvijo poletov nad sovjetskim ozemljem je prenehal najpomembnejši vir informacij o vojaških in industrijskih napravah v SZ; naloga Dullesa je sedaj, kako nadoknaditi to izgubo in kako priti do novih obveščevalnih virov.

Po zadnjem de Gaullovem govoru

Ostre obsodbe borcev za Alžirijo V Parizu čakajo Abasov odgovor

Bidault in ostali desničarji silovito napadajo de Gaulla
Razgovori de Gaulle-Ben Gurion

ALŽIR, 15. — Vojaško kolonialno sodišče v Alžiru je objavilo danes dopoldne razsodbo, ki jo je izreklo po sodni razpravi za zaprtimi vrati proti borcem za neodvisnost Alžirije in članom KP Alžirije. Obtoženi Ahmed Akaše in Moine ter Caballero so bili obsojeni vsak na 20 let zapora, Catogni na 15 let zapora, slavni novinar in pisatelj Henri Alleg, bivši urednik časopisa «Alger Republican» in avtor znamenite knjige o mučenju, «La Question», je bil obsojen na 10 let zapora in 3600 novih frankov globe, kar ustreza petim letom zapora. Edino Boillat in Tiffou sta bila izpuščena na svobodo.

Vsi komentatorji so po objavi te razsodbe poudarili, da gre za izredno stroge kazni, ker je v zapor vključeno tudi prisilno delo.

Kot smo že poročali, je bil začetek sodne razprave izredno buren, ker so odvetniki obrambe in tudi sami obtoženci odločno zahtevali, naj bo proces javen. Po večkratni prekinitvi in posvetovanju in po vlogi braniteljev na najvišjo sodno oblast v Alžiriji, je sodišče sklenilo, da se proces nadaljuje za zaprtimi vrati, ker se francoske kolonialne oblasti očitno bojijo, da ne bi prišla na dan imena oficirjev, ki so zapornike mučili in v zaporu morili, kot se je to zgodilo z univerzitetnim prof. Audinom, za katerega francoske oblasti trdijo, da je pobegnil, v resnici pa je zaradi mučenj umrl. Spričo tega sklepa vojaškega sodišča, so obtoženci in odvetniki njihove obrambe sklenili, da pri tej komediji ne bodo sodelovali in zaradi tega tudi niso izrekli svojih obrambnih govorov. Zvedelo se je, da je zato govoril samo javni tožilec in da so bile zaslišane nekatere priče.

Sodna razprava je imela ogromen odmev v svetu, ker se je vršila prav tistega dne, ko je de Gaulle ponovno govoril o samoodločbi Alžircev. Vdova prof. Audina je sklenila, da bo vložila priziv na kasacijsko sodišče, ker je niso hoteli zaslišati, čeprav je imela na to po zakonu pravico.

Pariški uradni krogi pričakujejo po včerajšnjem de Gaullovem govoru sklepe začasne alžirske vlade, ki se je pod Abasovim predsedstvom sestala v Tunisu. Ti krogi menijo namreč, da se nudi sedaj «povsem konkretna možnost konca alžirske vojne, ki traja že šest let». Po njihovem mnenju je možen sporazum med de Gaullovo in alžirsko vlado, tako glede vojaškega premirja, kakor glede referenduma in z njim združenih vprašanj.

Med desničarji pa je bil de Gaullov govor zelo slabo sprejet. Nocojšnji «Le Monde» piše, da so integralisti tako silovito kot še nikoli napadli de Gaulla. Bidault je vihtel v rokah celo kazenski zakon, na podlagi katerega hoče predsednika republike spraviti takoj pred najvišje sodišče. Duchet, Morice in Arrighi pa se zgražajo. Po njihovem mnenju se je de Gaulle včeraj še bolj oddaljil od «francoske Alžirije». Soustelle pa je ironično izjavil, da povsem tem pomeni «Alžirija Alžircem» isto kot odcepitev. Lacoste je v celoti odklonil de Gaullovo politiko. Poudarja, da «vse to zveni kot izzivanje, ker prekaša normalni ton opozicije». «Če bo prišlo do novega 13. maja, se bo to zgodilo v Parizu, ne pa v Alžiru», piše list.

V pariški narodni skupščini se nadaljuje razprava o zunanji politiki, ki jo je s svojim včerajšnjim govorom začel zunanji minister Couve de Murville. Prijavljenih je 15 govornikov. Morda bo govoril tudi predsednik vlade Debre, toda šele ob zaključku razprave. Prav tako ni izključeno, da bo prišlo do glasovanja, toda v tem primeru ni nobenega dvoma, da bo vladi zajamčena večina.

V Parizu je na uradnem obisku predsednik izraelske vlade Ben Gurion. Včeraj je obiskal zunanjega ministra, nato pa je bil povabljen v Elizejsko palačo na kosilo h gen. de Gaullu. Sledil je razgovor med obema državnikoma. Pozneje je obiskal Ben Gurion še predsednika vlade Debreja. Posebno važnost pripisujejo Ben Gurionovemu razgovoru z de Gaullom in poudarjajo, da seveda nihče ne ve, kaj sta v prvi vrsti obravnavala. Uradno je bilo sporočeno, da sta govorila o mednarodnem položaju «s posebnim ozirom na vprašanja Srednjega vzhoda, francosko-izraelskega sodelovanja». Prav tako sta govorila temeljito o alžirskem vprašanju in o zaskrbljenosti Izraela spričo naraščajoče napetosti med obema blokoma. Iz britanskih virov se je zvedelo, da namerava Francija prodati Izraelu okrog 30 letal «Mirage IV». Izrael je tudi zaskrbljen zaradi razbitega ravnotežja na Srednjem vzhodu, toda Couve de Murville ga je baje potolažil s svojim včerajšnjim govorom pred narodno skupščino, ko je izjavil, da Francija nasprotuje slehernim spremembi na tem področju.

—«»—

Jugosl. filmi za Benetke

BEOGRAD, 15. — Na XI. mednarodnem festivalu dokumentarnih, kulturnih in zabavnih filmov, ki bo od 20. do 31. julija v Benetkah, bo Jugoslavija prikazala štiri filme. Štirje filmi so bili izbrani tudi za XII. mednarodni prikaz otroških filmov.

Razorožitvena konferenca v Ženevi

Tretji Mochov govor

Na konferenci za jedrske poskuse je ameriški delegat napovedal kemično podzemeljsko eksplozijo

ŽENEVA, 15. — Tudi današnja seja razorožitvene konference ni bila preveč kratka: trajala je skoraj dve uri, ki sta bili izpolnjeni z govori francoskega delegata Mocha, češkoslovaškega delegata Noseka in ameriškega delegata Eatona. Današnji Mochov govor je bil že tretji daljši govor, odkar se konferenca nadaljuje. Odgovoril je na vprašanje sovjetskega delegata Zorina glede francoskega stališča do novih sovjetskih predlogov. Moch se je zadržal v prvi vrsti na uresničenju sistema kontrole in pri odstranitvi transportnih sredstev za atomsko orožje, odstranitvi, «ki mora obsegati satelite, izstrelke za velike in srednje razdalje, površinske plovne enote, podmornice in letala.» Uničenje teh sredstev naj bi se izvedlo «s spremenljivimi metodami, ki odgovarjajo posameznim sredstvom». Moch je omenil stališče gen. de Gaulla in poudaril, da je taka kontrola možna in da se mora izvesti v «realistični obliki, postopoma in metodično.» Že od vsega začetka je to uničenje lahko popolno glede satelitov, delno pa za izstrelke in letala ali ladje pomorske enote, ki bi bile uničene istočasno in vzporedno z vzpostavljanjem odgovarjajočih nadzorstev.

Moch je nato predlagal, naj bi že takoj po začetku veljave razorožitvenega sporazuma začeli uporabljati vojaške satelite za miroljubne namene, za izstrelke pa bo potrebno uvesti kontrolo izstrelišč, ki bodo morala biti prijavljena pristojnim vladam. Hkrati pa bo potrebno iskati tiste kraje, ki niso bili prijavljeni in kjer se izstrelišča nahajajo, tako da bi kontrolo izvedli z letali. Kontrolo bo treba uvesti tudi nad tajnimi izstrelišči, nad «stocks» in nad tovarnami za izdelavo izstrelkov.

Ameriški delegat Eaton je izjavil, da sovjetski predlog, naj se najprej uničijo transportna sredstva za jedrska orožja ni v soglasju z načelom, da se postopno razoroževanje ne sme spremeniti v povečanje vojaške moči katere koli države ali skupine držav. Vzporedil je položaj NATO z Varšavskim paktom in poudaril razliko v zemljepisnem položaju članic obeh paktov. Takojšnja odstranitev v celoti atomskih sredstev in ameriških oporišč v Evropi bi očitno dala prednost — v primeru spopada — Sovjetski zvezi. Eaton je nato odločno odgovoril na sovjetsko trditev, da je SZ močnejša na področju izstrelkov, češ da «ta trditev nikogar ne prepriča.»

Od petih vzhodnih delegatov je govoril danes delegat ČSR, Nosek. Poudaril je, da bi zahodnjaki na tej konferenci rajši govorili samo o obrobnih, namesto o osnovnih vprašanjih. Sovjetski delegat Valerijan Zorin danes ni govoril.

Komentatorji poudarjajo, da se je Moch z današnjim govorom precej približal ameriškemu in angleškemu stališču. Zaradi tega sta bila ta dva delegata z govorom zelo zadovoljna. Gre za skupno stališče Zahoda, ki poudarja, da mora biti razorožitev postopna in kontrolirana.

Danes je bila hkrati tudi 203. seja trojne konference za prekinitev jedrskih poskusov. Ameriški delegat Worth je izjavil, da ga je njegova vlada pooblastila, naj povabi opazovalca Velike Britanije in Sovjetske zveze, da bodo navzoči med kemično podzemeljsko eksplozijo (500 ton eksploziva), ki bo 12 julija v Nevadi, v Yucca Flats. Namen eksplozije je miroljuben, ker se hoče z njim prispevati industrijskemu razvoju. Poskus spada v vraziskovalni program «Plowshire», ki ga izvaja komisija za atomsko energijo, in s katerim se hočejo ugotoviti možnosti, ki jih nudijo podzemeljske eksplozije za inženirska dela, za proizvodnjo izotopov in za pridobivanje prirodnih bogastev. Eksploziv bodo položili 40 metrov globoko.

Sovjetski delegat Carapkin je pripomnil, da bo na vabilo odgovoril pozneje, medtem, ko je angleški delegat vabilo takoj sprejel. Carapkin je vprašal, zakaj ZDA delajo poskuse, medtem ko se še vedno v Ženevi razpravlja o programu znanstvenikov treh držav. Dodal je, naj ZDA ne pričakujejo podobnega vabila s sovjetske strani, ker ZSSR ne namerava delati ne kemičnih ne aomskih poskusov. Ameriški delekat je dejal, da je povabil opazovalce obeh držav, da bi dokazal, da eksplozija nima vojaškega pomena.

BELGIJSKI KONGO

Izjemno stanje v pokrajini Katanga

ELIZABETHVILLE, 15. — Guverner pokrajine Katanga, Guy Schoeller, je izjavil, da so proglasili izjemno stanje na področju Katange, ker so bili obveščeni o načrtih, ki bi utegnili v kratkem povzročiti motnje javnega reda; dodal pa je, da razpolaga s potrebnimi sredstvi za hitro in učinkovito ukrepanje v takem primeru.

Po vesteh iz Bruslja, gre za to, da se nevtralizirajo huda nasprotja med dvema afriškima političnima skupinama, ki se borita za oblast v bodoči pokrajinski vladi. S tem v zvezi je belgijska vlada že predložila parlamentu popravek zakona, na osnovi katerega se «kvorum» v pokrajinskih skupščinah v Belgijskem Kongu zniža od prejšnjih dveh tretjin na navadno večino. Tako bo stranka «Conakat» mogla sama sestaviti pokrajinsko vlado v Katangi.

V ponedeljek stavka 110 tisoč uslužbencev PTT

Stavka državnih nameščencev bo prihodnjo sredo 22. t.m.

Zbornica odobrila proračun ministrstva zunanje trgovine, senat pa proračun obrambnega ministrstva - Vlada proučuje znižanje cen artiklov široke potrošnje - Grožnje s cenzuro so za Tupinija «nasvet» - Ustanovno zborovanje PMI

(Od našega dopisnika)

RIM, 15. — Po zaključku diskusije o proračunu ministrstva za zunanjo trgovino je danes v poslanski zbornici govoril minister za zunanjo trgovino Martinelli, ki je podčrtal, da se je trgovinska izmenjava z deželami evropske skupnosti znatno povečala; da so se izboljšali odnosi z deželami svobodne trgovinske cone in da se je povečal zlasti uvoz iz dežel Srednje in Vzhodne Evrope, v manjši meri izvoz v te dežele, in da je k temu razvoju prispevala pretežno trgovinska izmenjava s SZ.

Deficit trgovinske bilance znaša 207 milijonov dolarjev (leta 1958, 92 milijonov), ki ga krijejo nevidne postavke (tujski promet, pošiljke izseljencev, brodarina, itd), ki so dosegle v lanskem letu 1037 milijonov dolarjev. V primeri z letom 1958 (406 milijonov dolarjev), je samo tujski promet v lanskem letu vrgel 437 milijonov dolarjev. Aktiva plačilne bilance je znašala v prvem letošnjem štirimesečju 95 milijonov dolarjev.

Po govoru ministra Martinellija je zbornica odobrila proračun z 248 glasovi proti 210. Nato so odložili zasedanje na prihodnji ponedeljek, ko bosta na vrsti proračun ministrstva za turizem in prireditve ter proračun ministrstva za državne udeležbe. Na dnevnem redu bo tudi zakon o upravnih volitvah.

V senatu je vladni poročevalec Jannuzzi zaključil splošno diskusijo o proračunu ministrstva za obrambo in odgovoril na kritike raznih govornikov, nakar je dobil besedo obrambni minister Andreotti, ki je dejal, da so stroški za vojsko v Italiji med najnižjimi, ker znašajo le 16,99 odst. celotnega državnega proračuna. V primerjavi z drugimi deželami, znašajo izdatki za vojsko 144.669 lir za prebivalca v ZDA, 46.810 lir v Franciji, 13.484 lir v Italiji in 75.090 v SZ.

Po govoru ministra za obrambo je senator Valenti (KPI) obrazložil stališče senatorjev KPI, ki bodo glasovali proti proračunu «v znak solidarnosti z japonskim narodom, ki se bori proti ameriškim oporiščem v svoji deželi». Nato je senat odobril proračun obrambnega ministrstva.

Senat se bo sestal prihodnji torek in začel z diskusijo o proračunu ministrstva za delo.

V intervjuju, ki ga prinaša jutrišnja številka ilustriranega tednika «Settimana - INCOM», Tambroni potrjuje, da vlada proučuje nadaljnjo znižanje cen artiklom široke potrošnje in pravi, da se je v prvih 20 dneh po znižanju cene potrošnja bencina zvišala za okrog 30 odst. in da se zaradi tega ustrezni dohodki države niso bistveno zmanjšali. Na vprašanje, kaj misli o bližnjih upravnih volitvah, Tambroni pravi, da bodo morda pokazale kakšno perspektivo za prihodnost, da pa bo politični položaj ostal vendarle v glavnem nespremenjen. Na vprašanje, če smatra, da sedanje stanje v parlamentu ne dopušča drugačnih rešitev, razen enobarvne vlade, odgovarja, da si on prvi želi drugačne rešitve, ker KD ni želela nikoli vladati sama, tudi ko je imela tako možnost; po njegovem mnenju pa v sedanjem položaju ni možnosti za drugačne rešitve. Ko govori o programu svoje vlade, Tambroni pravi, da se bo držal roka 31. oktobra, da pa mora njegova vlada rešiti, razen odobritve proračunov, tudi druga vprašanja, kakor reformo strukture državnega proračuna, «zeleni načrt», šolski načrt, zakon o disciplini trgovske konkurence in druge ukrepe, ki so bili že prej predloženi parlamentu.

Pismo, ki ga je minister za turizem in prireditve Tupini naslovil predsedniku ANICA (združenju filmskih producentov) v zvezi z nekaterimi filmi, ki naj bi predstavljali napad na javno moralo, pri čemer je zagrozil, da bo poostril cenzuro in odklonil svoj podpis na dovoljenje za predvajanje filmov, ki bi po njegovem mnenju imeli tak značaj, tudi v primeru, da bi ustrezna komisija za cenzuro filmov tak film odobrila, je imelo velik odmev predvsem v zainteresiranih krogih pa tudi v širši javnosti, ker se ministrov korak smatra za ustavno nedopusten, hkrati pa za potezo, ki naj bi imela izrazito predvolilni značaj, s čimer naj bi si Tupinu skušal pridobiti naklonjenost cerkvenih krogov in njihovo posredno podporo na bližnjih upravnih volitvah.

Odvetnik Monaco, ki je predsednik združenja filmskih producentov ANICA je Tupiniju poslal zelo kratko brzojavko: «Odklanjamo Vaše pismo, ker ga smatramo za žaljivo. Zahtevamo avdijenco».

Na današnjem zasedanju zbornice je poslanec Scaroncella (PSI) zastavil ministru Tupiniju vprašanje, če ne smatra za svojo dolžnost pojasniti razloge, ki so ga navedli, da je poslal zgoraj omenjeno pismo, ki mora «nujno vzbuditi zaskrbljenost glede nadaljnje možnosti svobodnega izražanja filmske umetnosti», in ker gre pri tem za «nesprejemljiv ultimat, hkrati pa za slabo prikrito izsiljevanje proti tistim, ki svoje kulturne in umetniške dejavnosti nočejo podrediti vladnemu paternalizmu».

Pred to nepričakovano reakcijo, se je Tupini previdno umaknil: iz «pristojnega vira» je dal sporočiti, da to pismo nima nobenega uradnega značaja, ampak da je zasebna listina, v kateri naj bi minister izrazil, v obliki nasveta, le svoje osebno mnenje o sedanjem stanju kinematografije, in da seveda ne gre za nikakršen ultimatum. Papir marsikaj prenese; toda v pismu minister Tupini dobesedno grozi, da bo od sedaj dalje uvedel najstrožji kriterij pri ocenjevanju filmske proizvodnje in da bo odklonil odobritev, če bo smatral, da je film «nemoralen». Kako more tak način izražanja pomeniti le «nasvet», je — kakor v mnogih drugih primerih — demokristjanska tajnost!

29. t. m. se bo v Rimu vršilo napovedano ustanovno zborovanje italijanskih monarhistov, na katerem nameravajo ustanoviti Italijansko monarhistično stranko (PMI). Zelo smo jo pogrešali!

Sindikalni organizaciji CGIL in CISL sta proglasili stavko vseh državnih uslužbencev, ki bo ves dan v sredo 22. junija.

Federacija državnih uslužbencev včlanjenih v CGIL je uradno sporočila: V zvezi s sporazumi sklenjenimi z drugimi sindikalnimi organizacijami proglasuje federacija stavko 22. junija. Takrat bodo stavkali tudi nekateri uslužbenci (državni monopol, zaklad in služba za čiščenje pristanišč), ki so že napovedali stavko za 18. junija.

Tajništvo federacije državnih uslužbencev CISL pa je v sporočilu poudarilo, da so dolgo časa čakali, da se bo vlada obvezala, da reši vrsto vprašanj. Gre za revizijo juridičnega položaja mezdnih uslužbencev, vključno plačanih na dan in začasno zaposlenih, za ustanovitev nove kvalifikacije dodatnega seznama in raztegnitev olajšav pri napredovanju za stalno osebje. Ker vlada ni odgovorila na ponovna vprašanja sindikata in je celo zanikala veljavnost načrtov, ki so bili že pred časom potrjeni, je sindikalna organizacija proglasila stavko. Sindikalno gibanje bodo še zaostrili, v kolikor bo vlada vztrajala na svojem negativnem stališču.

UIL še ni sprejela stališča glede stavke državnih uradnikov, je pa sporočila, da bodo v kratkem proučili položaj.

Federacija uslužbencev PTT-CGIL potrjuje, da bo stavka od 6. zjutraj v ponedeljek 20. junija do 6. v torek. Federacija poudarja, da je CGIL proglasila stavko vseh 110 tisoč uslužbencev PTT in to lokalnih uradov, agencij in telefonistov. Pri stavki sodeluje tudi CISL. Med stavko bodo zagotovili telefonsko službo samo v toliko, da zagotove službo za «reševanje človeških življenj» in za nujne državne primere.

Tudi vsedržavno tajništvo CISNAL je sklenilo, da bodo sodelovali pri stavki uslužbencev PTT, vendar pa pozivajo ministra, da naj prouči zahteve pred pričetkom stavke.

Kasno v noč se je izvedelo, da se bodo v petek sestali predstavniki sindikalnih organizacij uslužbencev PTT z ministrom za pošte in telekomunikacije Antoniom Mazijo.

Na sestanku med predstavniki cementarjev in delodajalcev so ugotovili možnost, da se obnove pogajanja za obnovitev delovne pogodbe in so zato sklenili, da se ponovno sestanejo v ponedeljek. Vsako stavkovno gibanje cementarjev je do takrat odloženo.

A. P.

RAZGOVORI TITO-NASER

Oba državnika odpotujeta danes po Hrvaški in Sloveniji

BRIONI, 15. — Na otoku Vanga so se danes dopoldne nadaljevali razgovori med predsednikoma Naserjem in Titom ter njunimi sodelavci. Na razgovorih so sodelovali z obeh strani vsi člani delegacije, razen Mijalka Todorovića, ki se je vrnil v Beograd, da bi predsedoval seji zveznega izvršnega sveta.

V današnjih razgovorih so izmenjali mišljenja o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Razgovori so po vesteh iz dobro obveščenih krogov potekali v ozračju prisrčnosti in polnega razumevanja in zaupanja in v znamenju maksimalne podobnosti pogledov obeh predsednikov, tako o vprašanjih področja dvostranskih odnosov, kot o mednarodnih vprašanjih. Po razgovorih so bili Naser in njegovi sodelavci gostje na kosilu pri predsedniku Titu.

Predsednika Tito in Naser odhajata jutri s svojimi sodelavci na tridnevni obisk v nekatere kraje Hrvaške in Slovenije. Med potom bosta oba predsednika nadaljevala s proučevanjem raznih vprašanj. Pričakuje se, da bo ob koncu razgovorov objavljeno skupno poročilo.

—«»—

Konferenca Javorskega v Bariju

BARI, 15. — Danes je jugoslovanski veleposlanik Mihajlo Javorski, na pobudo uprave velesejma in trgovinske zbornice imel konferenco na temo: «FLRJ in sedanji mednarodni gospodarski problemi». Javorski je obrazložil osnovne elemente jugoslovanskega politično-gospodarskega sistema, podčrtal vprašanje gospodarske razcepljenosti sveta in poudaril potrebo po enotnem svetovnem gospodarstvu in svetovnem tržišču. Ko je govoril o odnosih med Italijo in Jugoslavijo, je Javorski dejal, da obstajajo največje možnosti za vzajemno gospodarsko sodelovanje med obema deželama in da 35 pogodb o sodelovanju med jugoslovanskimi podjetji in italijanskimi industrijami predstavlja najboljši dokaz za to trditev.

—«»—

Zamčevski pri Titu

BEOGRAD, 15. — Predsednik republike maršal Tito je sprejel danes dopoldne na Brionih sovjetskega veleposlanika v Beogradu, Zamčevskega, ki je zaprosil za sprejem.

—«»—

Furlanski socialisti na Reki

REKA, 15. — Predsednik ljudskega odbora reškega okraja, Franjo Sirola, je sprejel danes dopoldne delegacijo italijanske socialistične stranke iz Pordenona, ki jo vodi poslanec Mario Natoli. Delegacija vrača obisk delegaciji okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva reškega okraja, ki je nedavno obiskala Italijo.

—«»—

RIM, 15. — V italijanski poslanski zbornici je bila ustanovljena italijansko-jugoslovanska skupina Internacionalne parlamentarne unije.

—«»—

Svetovalci SVP bojkotirajo deželni svet

BOCEN, 15. — Vodstvo SVP (Suedtiroler Volkspartei) je poslalo tajništvom vseh strank, ki so zastopane v deželnem svetu naslednji telegram: «Sporočamo, da je odbor SVP sklenil, da bodo v petek 17. t. m. svetovalci SVP izjavili v deželnem svetu, da se ne bodo udeleževali zasedanj deželnega sveta in zakonodajnih komisij, dokler bo odv. Odorizzi ostal na svojem mestu, oziroma dokler ne bo podal ostavke. Poudarja se, da se je izvolitev odv. Odorizzija poslabšala z odločujočimi glasovi neofašistov. Podpisan: Silvius Magnago».

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 27, najnižja 19.6, ob 19. uri: 21.8, zračni tlak 1019, narašča, vlage 59 odst., dežja 13.3 mm, nebo oblačno, morje razburkano, temperatura morja 24.7 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, ČETRTEK, 16. junija Telovo
Sonce vzide ob 4.15 in zatone ob 19.57. Dolžina dneva 15.42. Luna vzide ob 0.14 in zatone ob 12.16.
Jutri, PETEK, 17. junija Gorazd

Tiskovna konferenca predsednika velesejma inž. Sospisia

Rekordno število tujih držav Trinajst kolektivnih razstav

Posebna razstava mesta Dunaja - Važna vsedržavna in mednarodna zasedanja

Predsednik tržaškega mednarodnega velesejma inž. Sospisio je imel sinoči tradicionalno tiskovno konferenco pred pričetkom velesejma, katerega bodo svečano otvorili v nedeljo ob 10. uri zjutraj. Inž. Sospisio je uvodoma poudaril, da lahko gledamo na letošnji velesejem z optimizmom, ki ga potrjujejo nekatera dejstva.

Tako je velesejemski upravi uspelo zgraditi nov paviljon «F», v katerem bo nameščena težka mehanika, razstava pohištva in navtika. Paviljon bo bistveno povečal razstavni prostor in bo omogočil, da bo Palača narodov služila edino svojemu namenu in da bodo v tej palači samo tuje razstave. Za velesejem je pomemben tudi finančni rezultat te gradnje, saj bodo vsako leto prihranili od 5 do 6 milijonov lir, ki so jih do sedaj porabili za najemanje zasilnega paviljona. Poleg tega pa računajo tudi z večjim dohodkom, ker se je povečal razstavni prostor. Končno bo velesejem tudi razpolagal z ustrezno sejno dvorano, v kateri bodo zasedanja in razne svečanosti.

Še pomembnejše pa je dejstvo, da bo velesejem letos zabeležil rekordno udeležbo tujih držav, saj bo prisotnih 28 držav in med njimi 13 s kolektivnimi razstavami.

Poleg tradicionalnih klientov, kot so: Avstrija, Jugoslavija, Nemčija, Libanon, Jordan, ZDA in Brazilija, bodo letos prvič na velesejmu: ZSSR, Slonokoščena obala, Gabon, Kamerun, Malezija in Holandska.

Rusija in tropske države so prišle na velesejem zlasti v zvezi s tropskim in drugim lesom, ki bo razstavljen v okviru posebne razstave. Lesna tržišča so namreč vedno bolj živahna in vedno bolj postaja pomemben tropski les.

Med raznimi razstavami je predsednik omenil razstavo Dunaja, ki bo posvečena številnim aspektom delovanja dunajske občine, ki prednjači pri socialnem skrbstvu. Na otvoritvi te razstave bo prisoten dunajski župan Franz Jonas.

Zanimiva bo tudi razstava ZDA, ki bo posvečena morju in raziskovanju morskih globin. Razstavo je organizirala tržaška USIS, sodelovali pa so razni znanstveni inštituti in univerze. Ob tej priliki bosta gosta v Trstu tudi švicarska znanstvenika Auguste in Jacques Piccard, ki sta v tržaških ladjedelnicah zgradila slavni batiskaf, ki je dosegel najnižjo globino morja ob Filipinih.

Inž. Sospisio je nato orisal razne druge razstave, ki bodo na velesejmu in tako omenil obširno razstavo pohištva, razstavo motornih čolnov, električnih gospodinjskih aparatov, razstavo obrtništva, razstavo Sicilije itd.

Med velesejmom bo zelo mnogo različnih zasedanj in med njimi štiri zlasti pomembna: Na petem mednarodnem dnevu lesa bodo razpravljali na temo: «Skupno evropsko tržišče in eksotičen les». Na državnem zasedanju, ki ga je organiziral pokrajinski center za produktivnost, bodo govorili o novih tehnikah upravljanja podjetij. Tretjemu mednarodnemu zasedanju o pohištvu bo predsedoval minister Colombo. Končno vzbuja vedno večje zanimanje državni festival televizijskih reklamnih filmov, ki bo letos zajel tudi reklamne filme, ki jih predvajajo v kinematografih. Oba ponedeljka bodo organizirali na velesejmu predstave, na katerih bodo nastopili znani italijanski pevci in varietejski igralci ter igralke.

Urnik trgovin danes

Slovensko gospodarsko združenje sporoča, da bo za praznik 16. junija po prefekturnem odloku sledeči urnik: zaprte bodo vse trgovine razen mlekarn in pekarn, ki bodo odprte od 7. do 12. ure, cvetličarn, ki bodo odprte od 8. do 13. ure, slaščičarn, ki bodo odprte od 8 do 21.30, ribarnic, ki bodo odprte od 8. do 12. ure in mesnic, ki bodo odprte od 6. do 11. ure.

Po podatkih tržaške trgovinske zbornice

Rekorden pomorski promet tržaškega pristanišča v maju

Presežen je pomorski promet iz rekordnega leta 1957 - Železniški promet se je tudi povečal, vendar ni dosegel prometa iz leta 1957

Po podatkih tržaške trgovinske zbornice je dosegel celotni pomorski promet tržaškega pristanišča v maju rekordno raven, saj so skozi pristanišče prepeljali 458.752 ton blaga, od česar znašajo dovozi 356.660 ton in odvozi 102.092 ton. V primerjavi z aprilom, ko je promet dosegel 418.289 ton, so zabeležili povečanje prometa za 9 odst, medtem ko se je v primerjavi z majem lanskega leta (390.536 ton) promet povečal za 17,4 odstotka.

Povečanje prometa je občutno, tako da je celotni promet prvih petih mesecev letos presegel rekordni promet, ki ga je zabeležilo tržaško pristanišče 1957. leta. Letos je tako dosegel pomorski promet v razdobju januar - maj 2 milijona 165.974 ton, medtem ko je 1957. leta dosegel 2.152.699 ton in je letos višji za 0,6 odstotka. V primerjavi z razdobjem januar - maj lanskega leta (1.661.492 ton) pa je povečanje zelo občutno in znaša 24,3 odstotka.

Tudi železniški promet se je okrepil, vendar ne v toliki meri kot pomorski. Maja so pripeljali 76.011 ton blaga in odpeljali 183.508 ton, tako da je železniški promet dosegel 259.519 ton, medtem ko je znašal aprila 179.162 ton. Promet prvih petih mesecev je znašal 1.121.921 ton, lani pa 732.122 ton.

Primerjava z že omenjenim rekordnim letom pa ni tako ugodna, ker je takrat promet prvih petih mesecev dosegel 1.383.551 ton in torej železniški promet še ni dosegel tega rekordnega leta.

Razlogi so dvojnega značaja. Delno gre za prirodno posledico vedno obsežnejšega prometa s tovornimi avtomobili, ki prevzemajo blago tudi proti daljših razdaljam.

Zlasti pa je to posledica izpremenjene strukture blaga, ker v pristanišče po morju dovažajo vedno večje količine surovega mineralnega olja in drugih surovin za potrebe krajevne industrije. To pa pomeni, da je Trst izgubil del prometa z zalednimi državami, ki ga je imel 1957. leta in odraža delno preusmeritev prometa proti drugim pristaniščem

—«»—

Nesramno vprašanje fašističnega hierarha

Tržaški fašistični poslanec Gefter-Wondrich je postavil predsedniku vlade vprašanje, kako javno funkcijo opravlja naš tovariš Franc Štoka, da je bil povabljen dne 2 t.m. na sprejem pri gen. vladnem komisarju. G. - W. poudarja, da je tovariš Štoka opravljal v maju 1945 «med tragičnimi preganjanji Italijanov poveljniško oblast» in da je zato njegovo vabilo vzbudilo «mučen vtis v mestu».

Zares mora imeti G.-W. precejšnjo dozo politične neobčutljivosti in biti mora povsem gluh za kakršno koli logiko, da si upa protestirati proti sodelovanju pri proslavi dneva republike prav tistega Tržačana, ki se je vso fašistično dobo — posebno pa med vojno — dosledno boril, da postane Italija demokratična republika in med to borbo tudi z drugimi borci iz vse Italije trpel v fašističnih zaporih in internacijah!

In ne le to! G.-W. ni bil le navaden fašist! Bil je fašistični hierarh, ki je najtesneje sodeloval z nacističnimi nemškimi okupatorji v letih, ko so tržaške antifašiste sežigali v Rižarni, ko so jih obešali v Ul. Ghega, ko so jih streljali na Opčinah, na Proseku in povsod, kjer so jih dosegli. Sodeloval je z njimi, ko je njegov Colotti mučil najboljše in najplemenitejše borce za republiko in ko so gorele naše vasi in ko so v teh plamenih živi goreli, žene, starci in otroci!

V resnici torej vzbuja nad vse mučen vtis gledati na proslavi dneva italijanske republike prav fašističnega hierarha Gefterja-Wondricha (pa čeprav danes njegova stranka podpira klerikalno vlado!), ki se je proti tej republiki z vsemi sredstvi — ki jih ne bomo ponavljali, ker so dovolj znana — srdito boril vse do sramotnega poraza.

Če bi predsednik vlade že moral dajati kak odgovor, bi moral odgovoriti na vprašanje: Zakaj je gen. vladni komisar vabil prav tega in takega G.-W., ki ni znal biti niti toliko dosleden, da bi se sprejema ne udeležil? Še več, povedati bi moral, kako je sploh mogoče, da obstaja še vedno — kljub spremenjenemu imenu — v demokratični republiki Italiji fašistična stranka!

—«»—

Prof. Origone ponovno izvoljen za rektorja

Včeraj je bil prof. Agostino Origone ponovno izvoljen za rektorja tržaške univerze. in sicer z 32 glasovi, medtem ko je prejel prof Cacciapuoti 14 glasov. Od 56 profesorjev, ki so imeli pravico glasu, jih je glasovalo 51. Prof. Origone je bil prvič izvoljen po smrti rektorja Ambrosina.

Minister Jervolino bo sprejel župane jadranskih pristanišč

Ministru za trgovinsko mornarico bodo župani predložil zahteve, ki jih je sestavila študijska komisija Zveze jadranskih pristanišč

Minister trgovinske mornarice Jervolino bo 28. junija opoldne sprejel župane skupnosti jadranskih pristanišč. Pred tem se bodo župani sestali v nekem rimskem hotelu. Zahtevo po sestanku županov jadranskih pristanišč z ministrom so postavili na zadnjem zasedanju skupnosti, ki je bila pretekli teden v Ravenni. Takrat so sestavili dokument, v katerem so navedli vrsto zahtev v zvezi z bližnjo obnovitvijo konvencij med državo in plovnimi družbami PIN. V dokumentu so poudarili, da so jadranska pristanišča glede odhodov in prihodov ladij družb PIN mnogo na slabšem kot pred vojno. Poudarili so tudi hudo konkurenco tujih ladij. Ministru Jervolinu bodo v celoti predložili zahteve, ki jih je svoj čas nakazala študijska komisija Jadranskih pristanišč.

—«»—

Danes slovesna otvoritev predstav cirkusa «Orfei»

Danes zvečer ob 21. uri bo slovesna otvoritvena predstava narodnega cirkusa «Orfei» na Montebellu.

Sloviti cirkus «Orfei» prihaja s turneje po deželah Srednjega vzhoda. Posebej je treba omeniti, da je bil v Kuvaitu, kamor ga je povabil tamošnji sultan in plačal njegov prevoz z velikimi letali in ladjami. Tudi letos ima cirkus na svojem programu nekaj novih točk. Predstavili bodo švedsko krotilko Liliano Daniels, ki bo izvajala točko s sedmimi belimi polarnimi medvedi. Nadalje vlada veliko zanimanje za holandskega akrobata Kontixa, tako imenovanega «letečega človeka». Na sporedu je tudi Američan Fred Gordon, ki z udarcem biča prižge pet metrov oddaljeno žveplenko. Potem je treba še omeniti akrobatski trio «Nonis» in hokejski trio «Mihe».

Zelo pester bo ves spored z raznimi divjimi živalmi. Cirkus razpolaga s 13 levi. Posebno zanimiva je točka, v kateri delata lev Simbax in njegov prijatelj pes «Marcellino». Z levi, hijenami in mogoče s črnimi medvedi bo delal Orlando Orfei. Njegov brat «Nandino» pa se bo predstavil s skupino arabskih konj, ki so jih kupili za časa zadnjega potovanja po Srednjem vzhodu.

V cirkusu je prostora za 5000 gledalcev.

Včeraj je vodstvo cirkusa priredilo skupno s pokrajinskim Enalom tiskovno konferenco, na kateri so seznanili tisk z bodočim programom. Povedali so tudi, da bodo letos snemali v italijansko-francoski koprodukciji film «Vihar nad cirkusom».

Družba, ki deluje v okviru MEC, išče zastopnike obeh spolov v tržaškem okrožju. Ponudbe nasloviti na upravo «Primorskega dnevnika».

—«»—

Na povratku iz Argentine

Boris Kraigher potoval skozi Trst

Včeraj je prispel iz Pariza v Trst predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, ki se vrača v Jugoslavijo po obisku v Argentini, kjer je načeloval jugoslovanski delegaciji, ki je prisostvovala proslavam 150-letnice neodvisnosti te velike južnoameriške države.

V Trstu je jugoslovanskega visokega gosta sprejel generalni konzul FLRJ dr. Žiga Vodušek, ki ga je spremil do obmejnega prehoda pri Fernetičih

V nedeljo 19. junija v KRIŽU

SINDIKALNA VESELICA

v kriškem Ljudskem domu s pričetkom ob 15. uri

Igrala bo krajevna godba

Narodne pesmi bo izvajal ZBOR MLADINCEV

Ob 20. uri PLES z izbranim orkestrom

V teku veselice bosta prisotnim spregovorila:
ARTURO CALABRIA, tajnik NDZ—CGIL
FRANC GOMBAČ, član glavnega odbora NDZ-CGIL

Delavci!
UDELEŽITE SE VESELICE S SVOJIMI DRUŽINAMI !!!

GLEDALIŠČA

Slovensko gledališče v Trstu

PREDSTAVE NA PROSTEM NA DVORISCU GOSTILNE STEV. 76 V NABREŽINI

Danes 16. t. m. ob 20.30
Danilo Gorinšek
«SILNI BIČ»;

v soboto 18. t. m. ob 20.30
Goodrich-Hackett
«DNEVNIK ANE FRANK»;

v nedeljo 19. t. m. ob 20.30
Jurčič-Klemenčič
«DESETI BRAT».

TEATRO NUOVO

Danes 16. junija ob 21. uri ponovitev predstave «Leto kuge» Sergia Minussija z igralci «Stabile» in gojenci Gledališke šole.
Rezervacije in prodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

ŠOLSKE RAZSTAVE IN PRIREDITVE

Industrijski strokovni tečaj na Opčinah priredi razstavo ročnih del in risb učencev in učenk, ki bo odprta v soboto 18. in v nedeljo 19. t.m. od 9. do 12. in od 15. do 20. ure v šolskem poslopju na Bazoviški cesti št. 7.

CIRKUS ORFEI

Narodni cirkus «Orfei» — Montebello. Danes, 16. junija, ob 16.15 prva in ob 21.15 druga predstava. Prodaja vstopnic v Pasaži Protti (tel. 37-547 in 36-372) in pri cirkuški blagajni (tel. 95-060).

MALI OGLASI

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 20, tel. 29041, **prodaja gospodinjske električne predmete — hladilnike FIAT, ATLANTIC in druge znamke. Plačljivo tudi v 24 obrokih. PRALNE stroje. kovinsko kuhinjsko opremo.**
IŠČEM PRIDNO slovensko dekle, od 22-26 let, ki bi bila pripravljena priti v Francijo in se tam poročiti. Pisati na upravo lista pod šifro «Francija».
PRODAJAM ZEMLJIŠČE primerno za gradnjo pri univerzi (Ul. Fabio Severo) 2700 kv. metrov. Izredna prilika. Telefonirati na 91-512.
ZIDARSKO in PLESKARSKO delo izvršim perfektno. Telefonirati 64-623.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 16. t. m. ob 17. uri Globe film:

ZELENI VRAGI IZ MONTECASSINA

(«Diavoli verdi di Montecassino»)

KINO

Fenice 15.00 «Marines Salomonovih otokov», Julie Adams.
Excelsior 15.00 «Divja Arktika», Walt Disneyev technicolor.
Filodrammatico 15.00 «Kraljica Venera», technicolor, Zsa Zsa Gabor.
Grattacielo 15.00 «Rjovenje miši», Jean Seberg.
Supercinema 14.30 «Jezni mladeniči», Richart Burton, Claire Bloon. Prepovedano mladoletnim.
Arcobaleno 14.30 «Grmenje nad Timberlandom», technicolor, Alan Ladd in Jeanne Crain.
Aurora 15.00 «Les draguers».
Alabarda 15.00 «Joselito» z mladim igralcem TV. Zadnje predstave.
Capitol 14.30 «Pariški okus», Michele Morgan in Charles Bojer.
Cristallo 15.00 «Indijanski vodnik», technicolor, Clint Walker.
Garibaldi 14.00 «Izgubljeni sin», eastmacolor, Lana Turner.
Impero 14.30 «Meje na severozahodu».
Italia 15.30 «Nežni spol», June Allyson in Harry James, technicolor.
Moderno 14.00 «Ponosen upornik», Alan Ladd in Olivia De Havilland. Zadnja predstava.
Massimo 15.00 «Psihoanalist za gospe», Fernandel, Sylva Koscina.
Vittorio Veneto 15.15 «Veliki kapitan», technicolor.
Ideale 15.00 «Ljubezen v Rimu», Antonio Cifariello, Claudio Villa.
Marconi 15.00 «Meč in križ», technicolor, Rossana Podesta, M. Serato.
San Marco 16.00 «Zadnji dnevi Pompejev», cinemascope, Steve Reeves. Cene normalne.
Savona 15.00 «Upor gladiatorjev», Gianna Maria Canale, cinemascope, technicolor.
Odeon 15.00 «Dečki juke boxa», Adriano Celentano, Tony Dallara in vsi najboljši kričači.
Astra 14.30 «I vitelloni».

LETNI KINO

Škedenj 20.15 «Kitty», technicolor.
Marconi 20.30 «Meč in križ», technicolor, Rossana Podesta, M. Serato.

RAZNA OBVESTILA

Ljudska knjižnica v Trstu v Ul. Roma 15 obvešča svoje bralce, da ne bo poslovala od 20. junija do 10. julija t.l.

Razstava prof. Avgusta Černigoja, ki je že več časa v galeriji «Casanuova» v Ulici sv. Frančiška 22-I., se podaljša do sobote.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina ljube sestre Slave Pahor daruje 1000 lir za Dijaško Matico družina Pahor.

Danes v «ARCOBALENO»

GRMENJE NAD TIMBERLANDOM

LYLE BETTGER - NOAH BEERY

Režija: Robert D. Weeb

Kino na Opčinah

predvaja danes 16. t. m. z začetkom ob 16. uri in ob 20.30 na prostem Metro cinemascope barvni film:

Kako omožiti hčerko

(Come sposare una figlia)

JOHN SAXON · SANDRA DEE
ANGELA LANSBURY

Režija — Producent
V. Minnelli — P. S. Berman

CINEMASCOPE Metrocolor — MGM — Una produzione AVON

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 16. t. m. ob 19.45 in ob 20.15 na prostem barvni film:

«KITTY»

Igra ROMY SCHNEIDER

Po zadnji stavki v predilnici Sv. Justa

Posredovanje urada za delo da bi preprečil stavko v soboto

Uslužbenci podjetja so na zadnji skupščini sklenili stavkati tudi prihodnjo soboto

Včeraj je urad za delo povabil sindikalne organizacije na razgovor v zvezi s položajem v predilnici Sv. Justa v žaveljskem industrijskem pristanišču. Urad za delo je sindikalnim organizacijam pismeno sporočil, da bo skušal narediti vse, da pride do pomirjenja v podjetju in da namerava ponovno sklicati obe stranki na sestanek, ki naj bi bil v ponedeljek ob 10. uri. Zato poziva urad za delo obe stranki, naj se vzdržita vsakega dejanja, ki bi lahko položaj še zaostrilo in tako otežkočilo sklenitev sporazuma.

Sindikalne organizacije so včeraj izdale sporočilo, v katerem govore izključno o stališču urada za delo in da so sprejele na znanje to stališče. V sporočilu ni omenjena nadaljnja sindikalna akcija, niti če bodo poziv za sestanek v ponedeljek sprejeli.

Kot je znano, sta obe sindikalni organizaciji že sklenili, da bo prihodnja stavka v soboto in so ta sklep soglasno odobrili vsi uslužbenci podjetja, ki so se tudi zadnje stavke udeležili stoodstotno. Poziv urada za delo je torej nedvomno uperjen prav na to, da bi preprečili sobotno stavko. Upoštevati je tudi treba, da so sindikalne organizacije vezane s formalnim sklepom skupščine uslužbencev in se zato lahko pričakuje, da bo v petek nova skupščina, na kateri bodo odločili, kaj bodo naredili. Stališče urada za delo temelji na sporočilih, ki so jih prejeli od ravnateljstva podjetja.

—«»—

Podaljšanje urnika prehodov skozi nekatere obmejne bloke

Te dni so se jugoslovanski in italijanski obmejni organi dogovorili za podaljšanje urnika prehodov skozi nekatere obmejne bloke, preko katerih je dovoljen prehod z obmejno propustnico na podlagi videmskega sporazuma.

Od junija do septembra bodo obmejni bloki pri Socerbu, Lipici, Repentabru in Gorjanskem odprti ob sobotah, nedeljah in praznikih do 23. ure; blok pri Lazaretu pa bo odprt do 1. ure popolnoči.

—«»—

Stavka uslužbencev nadzorništva nad delom

Kot v vsej Italiji bodo tudi v Trstu stavkali uslužbenci nadzorništva nad delom v ponedeljek 20. junija 24 ur, od 27. do 28. junija pa 48 ur.

Do te stavke bo prišlo, ker vlada ni sprejela zahtev, da se prizna uslužbencem posebna nagrada in ker zlasti noče povečati števila stalno zaposlenih uslužbencev. Gre za zelo pomemben urad, katerega dolžnost je nadzorovati izvajanje zakonov o zaščiti dela, pri čemer pa je seveda zadostno število potrebnih uslužbencev bistvene važnosti.

Tajništvo Nove delavske zbornice - CGIL je včeraj poslalo avtonomnemu sindikatu prizadetih uslužbencev pismo, v katerem izraža solidarnost z njihovim stavkovnim gibanjem in v katerem poudarja, da jim bodo nudili vso pomoč.

—«»—

Podaljšanje razstave o nacističnih taboriščih

Razstava slik in dokumentov iz nacističnih taborišč je vzbudila med prebivalstvom zelo veliko zanimanje, tako da si jo je ogledala velika množica ljudi. Zaradi tega so sklenili, da bodo razstavo podaljšali in bo trajala še jutri. Danes bo odprta od 10. do 13. in od 17. do 20. ure, jutri pa od 17. do 19. ure. Razstava se zaključi s predavanjem socialističnega senatorja Piera Caleffija.

—«»—

Avto zadel v kolesarja

Včeraj popoldne je 26-letni Aldo Frisan iz Ul. Pratello 11 pripeljal z avtom v bolnišnico 15-letnega Luciana Grburiča iz Ul. Bonomea 183, ki so ga sprejeli na ortopedski oddelek in se bo moral zdraviti od 15 do 30 dni, ker se je pobil in ranil po obrazu in desni roki ter levi nogi, katero si je verjetno tudi nalomil.

Frisan je dejal, da se je peljal z avtom po Ul. Mazzini proti Trgu Goldoni, ko pa je hotel kreniti v Ul. S. Caterina, je zadel z vozilom ob kolo, s katerim se je z nasprotne strani pripeljal Grburič, ki je zletel s kolesa in se poškodoval.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. junija se je rodilo v Trstu 10 otrok, umrlo je 8 oseb, porok je bilo 11.

POROČILI SO SE: uradnik Nereo Mallini in prodajalka Giuseppina Sabadin, električar Mario Maier in delavka Silvana Barut, električar Sergio Benedetti in prodajalka Livilla Picinich, uradnik Fedele Pastore in gospodinja Gilda Esposito, šofer Pietro Giachero in delavka Virginia Pahor, delavec Mario Cettul in frizerka Dina Ciacchi, mesar Sergio Rodinis in delavka Romana Zafred, težak Gianfranco Licen in gospodinja Romigia Mirussi, šofer Ferdinando Lo Cascio in frizerka Graziella Merlak, težak Riccardo Spazzali in gospodinja Aurelia Fracchioni, industrijec Silvano Zollia in učiteljica Maria Teresa Ciona.

UMRLI SO: 46-letni Riccardo Wieser, 59-letni Odorico Bucavez, 69-letni Andrej Kavrečič, 72-letni Riccardo Linassi, 61-letna Santa Stanich por. Millicevich, 83-letna Antonia Paulini vd. Canova, 50-letni Francesco Bisiacchi, 46-letni Giovanni Callegari.

—«»—

LEKARNE ODPRTE DANES

Biasoletto, Ul. Roma 16; Davanzo, Ul. Bernini 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Alla Madonna del Mare, Trg Piave 2; Millo, Ul. Buonarroti 11; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Dr. Miani, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

Včeraj na županstvu

Sestanek komisije načelnikov skupin

Razpravljali so o sedanjem zasedanju občinskega sveta, ki bo trajalo do konca t. m.

Včeraj se je pod županovim predsedstvom sestala na tržaškem županstvu komisija načelnikov skupin svetovalcev, da bi se domenila o zaključku zasedanja občinskega sveta, ki naj bi trajalo do konca junija.

Sporazumeli so se, da bodo sklicali še dve redni seji v torek 21. in ponedeljek 27. t. m. ter dve izredni seji v ponedeljek 20. t. m. in v petek 24. t. m. Če ne bi mogli izčrpati dnevnega reda 27. t. m., se bodo sestali na seji še v torek 28. t. m., tako da bi bilo v tem primeru še pet sej.

Izredna seja v ponedeljek 20. t. m. bo posvečena izključno ceremoniji podelitve naslova častnega meščana Augustu in Jacquesu Piccardu.

Komisija je nadalje sklenila, da bo anticipirala razpravljanje o resolucijah, ki so jih predložili svetovalec Radich za izboljšanje pokojnin socialnega zavarovanja (INPS) in svetovalca Zanetti in Babille o ureditvi pokojnin občinskega osebja. Na koncu je župan na zahtevo svetovalca Teinerja zagotovil, da bo on sam ali pa pooblaščen odbornik skupno s predstavniki drugih jadranskih pristanišč stopil v stik z ministrom trgovinske mornarice, da se sedanje konvencije med državo in plovnimi družbami PIN podaljšajo v pričakovanju, da parlament lahko pripravi zakon o novih konvencijah. To podaljšanje bo omogočilo parlamentu globljo proučitev vprašanja.

—«»—

Delovna pogodba uslužbencev pivovarn

Iz Rima poročajo, da so se razbila pogajanja za obnovo delovne pogodbe uslužbencev pivovarn in da se bodo v kratkem sestale sindikalne organizacije, ki bodo proglasile stavko. V tej zvezi je Nova delavska zbornica CGIL včeraj izdala lepak, v katerem opozarja na novo stavkovno gibanje v podjetju Dreher in poziva delavce, da se pripravijo na enotno stavko.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-1., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO

Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Karambol avtomobilov brez hujših posledic

Vozila so se nekoliko poškodovala in ena potnica se je na srečo samo opraskala po obrazu

V Miramarskem drevoredu je bil včeraj okrog 13. ure pravi karambol vozil, vendar brez hudih posledic. Po omenjenem drevoredu se je peljal proti Barkovljam z avtom 21-letni Mario Crestanello iz Vicenze skupno s svojo sestro Marijo. Crestanello je vozil v koloni avtomobilov, blizu občinskega avtoparka pa je zadel v zadnjo stran avta, ki ga je vozil 37-letni Armando Carlton, ki je nenadoma ustavil vozilo, ker so se pač ustavila druga vozila pred njim. Zaradi sunka je Carlton zadel v avto, s katerim se je pred njim vozil 37-letni Alessandro Avezzu iz Ul. Romagna 28. Avezzu pa je zadel v zadnji del avtomobila, ki ga je vozil pred njim 38-letni Romolo Pipolo iz Ul. S. Maurizio.

Vsi avtomobili so nekoliko poškodovani, šoferjem se ni zgodilo nič hudega. Le Marija Crestanello se je pobila in opraskala po čelu in kolenih, zaradi česar so jo sprejeli na opazovalni oddelek in se bo morala zdraviti 5 dni.

—«»—

Deska ga je udarila in mu nalomila hrbtenico

Dobre tri mesece se bo moral zdraviti 53-letni Emiliano Fasil iz Ul. R. Manna 18, ki so ga včeraj dopoldne sprejeli na ortopedski oddelek. Fasil, ki je lastnik podjetja «Triestelegno», je predvčerajšnjim prišel v lesno pristanišče pod Škednjem, da bi zbral in nakupil nekaj lesa za svoje podjetje. Hotel je stopiti na kup desk, pa je pri tem nerodno stopil na desko, ki je odskočila in ga udarila po hrbtu. Skraja si je Fasil mislil, da ne bo hudega, ponoči pa je čutil vedno hujše bolečine in je včeraj zjutraj poklical reševalni avto, da ga je odpeljal v bolnišnico. Že pri prvem pregledu so zdravniki ugotovili, da si je Fasil nalomil hrbtenico.

V velikih skladiščih

Beltrame

Velika izbira poletnih oblek za moške, ženske in otroke

Izredno ugodne cene

TRST, Korzo Italija 25

14 OGROMNIH LETAL IN ŠTIRI VELIKE LADJE SO PRIPELJALE V ITALIJO

Današnja predstava ob 21.15

Cirkus predstavi pokrajinski ENAL - Vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo **2 predstavi** ob 16.15 in 21.15

Rezervacije in prodaja vstopnic v Pasaži Protti (tel. 38-547 in 36-372) ter pri cirkuški blagajni (tel. 95-060)

NARODNI CIRKUS «ORFEI»

s triumfalnega gostovanja po Srednjem vzhodu

V TRSTU na Montebellu

OGLED ZVERI OD 10. URE DALJE

Spomini na nekdanje koprsko učiteljišče

Ob stoletnici rojstva prof. Viktorja Bežka

11. t. m. so mu v rodni Postojni odkrili spominsko ploščo

Viktor Bežek, pedagog — šolnikom znana osebnost, ki je v našem šolstvu zarezala krepko in vidno brazdo. V času mojega letnika (1903 do 1907) je bilo njegovo službeno mesto na učiteljišču v Kopru, v tisti mrki odvratni stavbi nekdanjega samostana, tako nasproti svetli, sončni mladosti. Ne vem, če je to bilo po njegovi volji, ali ne. Sodim, da ni bilo. Niti ne vem, zakaj in čemu so tja posadili slovensko, hrvaško in italijansko učiteljišče. Ali mogoče zato, da so tudi tamkaj, na robu takrat še mogočne, a v svoji sredini že močno načete in trhle avstroogrske monarhije očitovali neminljivost dvoglavega orla? Verjetno pa je habsburška gospoda nameravala tudi, oziroma prav v tem gnezdu razgretih nacionalističnih čustev, uperjenih predvsem proti državljanom našega porekla, zaostriti borbo kakorkoli bilo — zgodovinski tok je to in tudi druge njene namere postopno preplavljal in končno le preplavil.

Čimbolj so se profesorji tega zavedali in to občutili, tem več so med nami veljali. Kazenjci so se med sabo razumeli, čeprav s skromnimi znaki. Kot takšen mi trajno lebdi v spominu pok. prof. Koštial, jezikoslovec in brusač slovenskega jezika. Kot smo mogli razbrati iz njegovih opazk med jezikovnim poukom, je bil velik sovražnik cesarsko-kraljevega Dunaja. To ga je potisnilo v materialno in duhovno trohnobni Koper namesto na kakšno vseučilišče. Seveda se nismo z njim «v vsem» razumeli, ker nam je kot slovničar in pravopisec izdelke temeljito rdečkal in nas v svoji nervoznosti pošiljal kot Janeze, Drejčete, Pepote... v različne težaške pastirske in slične poklice. Vse smo temu učenemu in skromnemu možu s številno družino oprostili, ker nam je jezikovno mnogo posredoval. Ko sva se v prvi svetovni vojni sešla v staležni pisarni 97. pešpolka v Radgoni in mi je povedal svoj življenjepis, sva enoglasno preklinjala avstroogrski imperializem in njegovo soldatesko, a hkrati skupno zbirala prekmurski besedni zaklad, ki je močno obogatil njegov ustrezni zvezek. Spomin je večkrat obtičal v koprski katorgi, ki nas je bila v mnogočem brutalno prikrajšala in to po načrtu takratne dunajske prestolnice; takrat politično-družbeni red prežet z imperialističnimi težnjami, je za vsako ceno zahteval predano in pokorno ljudsko gmoto. Dober šolnik, a nič več! Nobenih resnično naprednih svobodoljubnih revolucionarnih teženj! Oba sva večkrat vzajemno preklela takšen Koper.

V tej hčerki nekdanje «Serenissime» utripajo danes novi življenjski sokovi za novo zgodovinsko nalogo, izza starih zadehlih sten nova svežina, ki briše ostanke njene nehumane vsebine. Zgodovina vodi v novo smer, k novim ciljem in neizprosno zahteva novo rast — nov podmladek z jako tvorno silo, družbeno zavestjo, prepojeno s čutom dolžnosti in odgovornosti nasproti delovnemu ljudstvu, že izza davnine oropanemu svojih pravic. Nekdaj prepoved — danes zapoved. Sedanji Koper nudi naraščanju z navrhano mero možnosti za njen harmonični razvoj. Zdi se mi, da se — vzeto z vzgojnega stališča — v tem večkrat celo pretirava. Zaradi tega se mladina ne more seznaniti s polpreteklostjo, jo primerjati z novo stvarnostjo in izvajati primerne sklepe, zlasti še, ker se je zgodovinski prelom izvršil odsekano in skok v novo je bil nagel.

Koliko več bi bili nekdanji koprski učiteljiščniki mogli posredovati ljudstvu, če bi se jim bili nudili današnji pogoji! Kar nam ni dala družba, smo v želji vsaj po skromnem tvornem izživljanju in skladno s težnjo za čimbolj učinkovitem udejstvovanju v poznejšem življenju morali sami črpati iz raznih virov.

Na to je večkrat zlezla misel, ko sem se po dobrih 40 letih (1948—1950) znašel na Enoletni gospodarski šoli in jo vodil v istih prostorih, kjer so nas nekoč «peglali». Med še vedno starimi, a že močno «prezračenimi» nekoč samostanskimi zidovi je spomin trčil na tega in onega «profoksa» in ga posadil na mesto dobrih ali slabih. Nikogar ni presedlal na drugo mesto, čeprav sem skušal zreti nanje z drugačnim merilom. Tako le sem si rekel: V profesorskem zboru je bil (in je še) vsak po svoje dober in slab in bil pol angela in pol hudiča. Kateri od teh študentu bolj koristi?

A naše nacionalno čustvo je znalo iztakniti in uvrstiti k slabičem one profesorje, ki so kot nemčurji oboževali habsburško krono in bili protivni našim še tako skromnim težnjam. V tem so imeli svoje pobratime v vrstah meščanske in fevdalne posvetne in cerkvene gospode. Trojica takih (Sokoll — glasba, Schaffenhauer — risanje, in Spintde, rodom Kočevar — poljedelstvo in celo matematika), se je navidezno malo zanimala za naše izživljanje izven razredov, a smo imeli vtis, da je ta dobro vohljala.

In stroga pojava našega takratnega ravnatelja in profesorja vzgojeslovja Viktorja Bežka, ki je vzbujala med nami različno občutje, vtise in mnenje? Drži ocena prof. Koštiala: «Mož, ki mu ne moremo ničesar očitati.» Slovenci, Hrvati in Italijani smo čutili v njem krepko osebnost z jačjim moralnim kovom in višjo vzgojno sposobnostjo. Iz njegovega predmeta (pedagogiko smo imeli skupno s Hrvati in Italijani) smo razbrali, da se globoko zaveda svoje vzgojno-učne naloge in skuša biti kot človek in vzgojitelj nepristranski, pravičen, objektiven. Za boljše odnose med njim in gojenci sta manjkala, se mi zdi, dva pogoja: od njegove strani primerna toplina z obzirno prepričevalnostjo, od strani gojencev — mladine brez zadostnih življenjskih izkustev — pa življenje v njegovo psihozo in poznanje takratne politične stvarnosti. Ostal nam je v spominu kot dober in pravičen profesor, ki nam je posredoval pomembne vzgojne napotke in jih obogatil z raznimi prispodobami, citati, primeri — z vsem gradivom, ki naj bi bilo pokrepilo in pospešilo učinkovitost njegovih naukov. Sele kasneje smo mogli razumeti in morali priznati, da je bil pobornik bolj sodobne vzgoje: sproščenosti, didaktične temeljitosti in ne količine, čim večje učenčeve aktivnosti. Za takratne prilike dovolj bogat prispevek!

Njegovo zanimanje za izvenšolsko delovanje svojih gojencev je pričalo, da mu ni bilo le za njihove uspehe med šolskimi stenami. Na one, ki so se s svojo aktivnostjo takrat in kasneje kakorkoli odlikovali, je bil zelo ponosen, saj je s svojo narodno in socialno zavestjo želel svojemu narodu večji vsestranski razmah. Kot takšen je spadal v progresivne vrste.

Te dni slavimo stoletnico njegovega rojstva, 11. t. m. so temu klenemu Notranjcu na rojstni hiši v Postojni odkrili spominsko ploščo. Temu slavju se pridružujejo tudi njegovi bivši gojenci iz zamejstva.

JANKO FURLAN

Mihec in Jakec

— Si vidu, a, Jakec, pej su spet fašisti nastauli ano bombo proti Slovencam.

— *Jo niso nastauli, so jo vrgli. Kamer je prletela u zid se pozna, ke je oškrblen. Jen pole ke je padla na tla se poznajo ožgani kamenčki, ke je gorela tista — ku rečejo — miča. Je blo vse narjeno zares; samo je mogu bet kašen faler, de ni počla.*

— Morbet jo je vrgu kašen amerikan? Ke unani so u teh rečeh forte narodni.

— *Bejži, bejži, Mihec, kej čekoliraš! Sej vsi znamo, kadu je mogu bet. Fašistam ne gre u račun, de be ledje živeli u miri jen — se zna — nas Slovencou ne morejo videt. Jen taku so se teli namalo šfogirat.*

— De jeh ni morbet kej segrelo tisto, ke so tisti peuci od Gallusa taku forte fajn pojali tam u Vidmi?

— *Be znalo tudi bet. Sej so se ani vre prtožli na policijo, de tisti peuci motejo nočni mir, zatu ke pojejo do desete ure.*

— Videš, Jakec, ke jest te zmiri pravem, de s peuskimi zbori je sama škoda jen zamera na vse kraje. Kej je treba ledi jezet še s peuskemi zbori! Ku de ne be bli vsi vre zadosti nervoži!

— *Znaš, Mihec, ti si forte fejst fant, dokler pestiš zbore pr miri. Ma kadar ke začneš taku, be te narrajše vrgu dol s tega turna. Jen te povem tebe jen vsem, ke jeh petje jezi, de glih bomo pojali. Za truc! Jen se bom vpisau še jest u tisti zbor od Grapca. Jen če bojo zastran tega komi otekla jetra, pej nej mi!*

— Videš, Jakec, ku si žleht!

— *Jest ja. Za prou, sm tudi žleht. Jen jest be sturu vsem mišinam plačavat dougove od fašistou. Be jem sturu lepu zidat — denmo reč — tisto dvorano u Rojani pr šocjah.*

— Ma kašen pej vselih plača. Vidi tistga Ajhmana. So ga šli Judje iskat vele u Argentino, ga pobasali jen pelali u Izrael. Jen zdej mi bojo nardili lepu proces. Gvišno bo tudi uan reku, de je nedoužen, šeprou je pobiu kej jest znam kolko meljonou Judov jen bo reku, de je samo bugau komando.

— *Ja, tu je forte komot. So ubivali, martrali, zažigali jen pole, kadar je treba plačat, so pej vsi nedoužni. Ma danes videmo, de nista vsega kriva duče jen Hitler. Zatu ke danes nobeden ne sile bet fašist, ma vselih so. Jen dosti jeh je, ke jem na tihem pomagajo. Ti, Mihec, kadar se je poročila tvoja konjada, kej ji je kej vošču papeš srečo?*

— Ma, Jakec, kaku moreš taku naumno prašat! Zastran nas bogeh ledi se an papeš ne bo šou dišturbirat.

— *A ne! Ma uni dan se je poročila ana hči od dučeta jen kadar ke je ceremonija končala je dehovnik prebrou voščila, ke jeh je poslou papeš. Jen niso miga bale, zatu ke tu je blo pisano u Pikoli. Jest rečem, de če se lahko tolko drugeh poroče brez voščil od papeža, be se lahko tudi hči od dučeta.*

— Jakec moj, nehaj! Bomo šli u dišpjacerje zastran tvojga jezika. Dejmo rajše govort kej dobro od governa! Vidi, zdej je odloču ane forte lepe reči za pržonirje. Ta prvo, de se ne bo reklo več pržon ma Casa di Custodia, ke be blo po naše Hiša od varvanja. Jen de ne bojo jemeli več tiste obleke na štrike, jen de bojo jemeli več devertimentou jen radio jen televižjon. Jen de servizi sanitari de bojo bol moderni. Če reč, de ne bojo jemeli več kible, ma moderne kandote. Šej bo lepu u pržoni!

— *Videš, Mihec, bo lepu. Jen znaš zakej? Zatu ke ministri so vidli kaku so zaprli ministre na Turškem jen na Koreji. Jen so si misleli: dejmo kej pobulšat pržone, zatu ke se ne zna, kej nas lahko še toka. Bejži, bejži, zmiri mislejo samo za svoje dobro!*

Pismo Alekseja Nepoznanega in odgovor inž. Podvojskega

Polemika o sputnikih in raketah v stolpcih «Komsomolske pravde»

Aleksej trdi, da je zanimanje za vesolje prezgodnje, dokler obstajajo še «zemeljske skrbi in težave»

MOSKVA, junija — V časopisih in revijah v Sovjetski zvezi je mogoče že nekaj časa zaslediti večje število člankov, v katerih kar mrgoli številk o izdatkih, ki so namenjeni za oboroževalno tekmo, o tem, koliko sredstev dajejo na Zapadu za najnovejše tehnične dosežke v oboroževanju, ki pa zopet hitro zastarevajo, o ogromnosti takih stroškov in o tem, kaj vse bi bilo mogoče narediti in zgraditi, če bi se prenehalo z brezsmiselnim in nekoristnim razmetavanjem sredstev.

Pred dnevi pa se je v «Komsomolski Pravdi» prvič pojavil članek, v katerem je govora o pismu nekega čitatelja, ki je sploh nasproten vrhunskemu tehničnemu napredku, sputnikom, raketam in Luni, nasproten vsem drugim poslom, razen «zemeljskim.»

Uredništvo «Komsomolske Pravde» navaja, da je v zvezi s sovjetskimi znanstvenimi uspehi na tem področju prejelo na stotine tisočev pisem, v katerih ljudje opisujejo svoje navdušenje in ponos zaradi uspehov in da je to edino pismo, ki se ostro razlikuje od vseh ostalih.

«V začetku smo pismo dali ob stran,» piše «Komsomolska Pravda» in nadaljuje: «toliko prej, ker je njegov avtor v svoji «smelosti» zaželel na žalost ostati nepoznan. Nato pa smo si rekli: Zakaj mu ne bi javno odgovorili v časopisu!

List je naprosil inženirja Podvojskega iz moskovskega zavoda «Srp in kladivo», kateri je izdelal zastavo in grb, ki sta bila poslana na Luno, da odgovori Alekseju N. iz mesta Juškar-Ola

Tako pismo kot odgovor sta kot posebna vrsta polemike dokaj zanimiva. Anonimni čitatelj «Komsomolske Pravde» začenja svoje pismo s trditvijo, da še nikoli ni prijel za pero, da nicesar ni hvalil, da pa se tudi ni pritoževal tisku in javnosti in niti iskal zaščite. Pravi pa, da se je ob čitanju in številnih razgovorih o spuščanju raket odločil, da pove svoje in ne samo svoje — mišljenje o vsem tem. Po njegovem je raketa dosegla Luno in se «prilunila», ker ni mogoče reči, da se je «prizemljila» in to je v redu. Sedaj pa nadaljuje Aleksej N.: «Dogodek je vsekakor važen in hrupa okrog njega je precej. Toda dajte, da pogledamo kakor se pravi, tudi drugo stran medalje,» in postavlja naslednje vprašanje: «Kaj so dali ti sputniki in rakete navadnim smrtnikom, med katerimi tudi meni? Jaz sam sem na primer imel pred spustitvijo rakete 300 rubljev dolga in tudi danes imam ta dolg ne glede izstrelitev!»

«Se vam mar ne zdi, da je navdušenje s temi sputniki in kozmosom nesodobno, točneje, prezgodnje? S tem hočem reči, da imamo še vedno do vratu zemeljskih poslov: primanjkuje stanovanj, jasli, blaga, cest. A ta raketa in o tem ne dvomim, gotovo žre toliko ,da bi vsi prav gotovo vzdihnili, ko bi zvedeli za njeno ceno.» Aleksej N. nato nadaljuje in pojasnjuje, da bi vsak delavec, ko bi mu bilo rečeno, da bo brez rakete neka vrsta tekstila dvakrat cenejša, da bo lahko kupil določeni električni aparat in da bo več vrtov, dejal: «V imenu gospoda boga, ne spuščajte teh raket» in na koncu ugotavlja: «Raketa — komu je sedaj potrebna! K vragu z njo za sedaj in s to Luno .Dajte nam, da bomo imeli več na mizi in potem bomo lahko koketirali tudi z Luno!»

«Če boste objavili ali ne to moje pismo, je vaša stvar, toda dvomim ,da boste toliko tvegali. Do teh sputnikov in raket sem popolnoma ravnodušen. Prezgodnji so in nekoristni!»

Inž. Podvojski odgovarja Alekseju Nepoznanemu, da ga njegovo pismo ni samo presenetilo ,ampak tudi užalilo. «Jaz, kot tudi vsak sovjetski človek, sem v zadnjih letih doživel mnogo takih stvari, ob katerih mi je bilo srce polno iskrenega navdušenja in ponosa zaradi uspehov naših znanstvenikov — osvajalcev vesolja. Ves svet imenuje danes morja in kraterje na Luni tako kot so jih nazvali sovjetski znanstveniki. Sovjetska zastava in grb sta dosegla Luno.»

Glede na Aleksejevo sklicevanje na delavce pravi inž. Podvojski, da se je razgovarjal z vsemi delavci večerne izmene v njegovem podjetju, da jim je prečital Aleksejevo pismo, ki da je izzvalo smeh in da so ga nekateri ocenili kot «zablodlega tovariša,» ki da je po mnenju večine egoist in da misli samo nase.

Delavci so — kot piše inž. Podvojski — govorili o mednarodni avtoriteti Sovjetske zveze, ki je po uspehih sputnikov in raket ogromno porasla. Zopet drugi, ki so se udeležili svetovne razstave v Bruslju ,so govorili o tem, kako je bil najbolj popularen predmet na razstavi model sputnika, drugi pa zopet o tem, kakšen je neki ta človek Aleksej Nepoznani, ki misli več na hrano in obleko kot pa na čast domovine.

Inž. Podvojski tudi spominja Alekseja na številke, iz katerih je razvidno koliko v Sovjetski zvezi izdajajo za osebno potrošnjo in prosveto, da je raketna oboroževanje omogočila zmanjšanje sovjetske armade za 1 milijon in 200 tisoč oseb in omogočila prihranek v ekonomiji države za okrog 16—17 milijard rubljev letno. Našteva tudi vse važne dosežke, do katerih je prišlo po zaslugi sputnikov in vprašuje Alekseja, če ni opazil, da je vprav v letih znanstvenih uspehov, v teh poslednjih letih prišlo do izboljšanja življenjskega standarda in hitrejše izgradnje stanovanj. Končno navaja še nekaj drugih argumentov in daje Alekseju Nepoznanemu priporočilo, naj se «dobro zamisli nad temi dejstvi.»

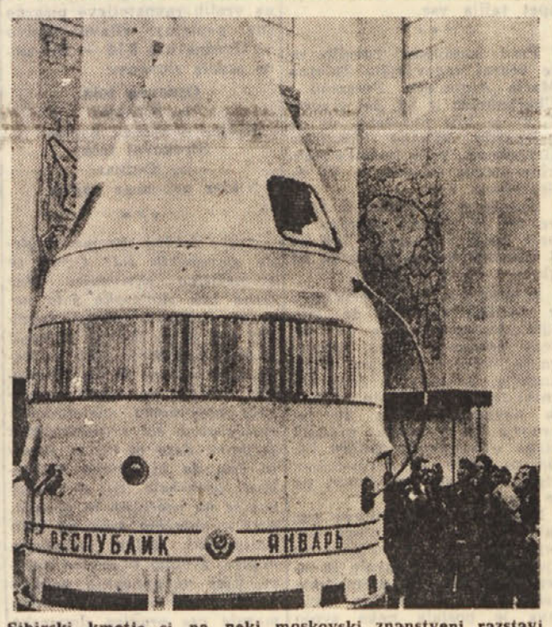

Sibirski kmetje si na neki moskovski znanstveni razstavi ogledujejo vsemirsk rakete

Radio in televizija

Četrtek, 16. junija 1960

Radio Trst A

8.00: Koledar; 8.30: Iz slovenske pesmarice; 9.00: Oddaja za najmlajše: «Lena mravljica Cici»; 9.30: Spomini na Kalmana in Waldteufela; 12.: Miran Pavlin: «Zgodovinski razvoj kinematografske tehnike»; 12.15: Za vsakogar nekaj; 13.00: Motivi za kitaro, harmoniko in hammond orgle; 13.30: Sodobni pevci in popevke; 14.30: Mojstri sodobnega jazza; 15.00: Zoltan Kodaly: Sonata za čelo; 15.25: Vokalni ansambli; 16.00: John Ireland: Concertino pastorale; 16.20: Plešite z nami; 17.00: «Noro zlato», komedija v dveh delih Silvia Giovanettija; 18.20: Koncert flavtista Poluzzija in harfistke Marchi; 19.00: Saša Rudolf: «Plemeniti plini»; 19.30: Pesmi in plesi; 20.00: Sport; 20.30: V vrtincu valčka; 21.00: Boris Mihalic: «Nemški vdor na Dansko in Norveško»; 21.15: Simfonični koncert orkestra Tržaške Filharmonije; 23.30: Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.40: Dogodek tedna; 20.10: Pristaniška in trgovska kronika.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba po željah; 12.40: Lahka glasba; 13.40: Kmetijski nasveti; 13.45: Kalman Lendavay s svojim ciganskim orkestrom; 14.: Glasba po željah; 15.20: Zadovoljni Kranjci; 15.40: Prenos RL; 16.00: Otroški kotiček: «Nove znamke»; 16.30: Furlanske popevke; 16.45: Orkestri R. Risavy in H. Zacharias; 17.25: Lahka glasba; 17.30: Iz opernega sveta; 18.00: Prenos RL; 19.: Zabavne melodije; 19.30: Prenos RL; 22.15: Igra kvintet Hervey - Metronome; 22.35: Schuman: «Dunajski karneval».

Nacionalni program

9.: Haendlove skladbe; 11.: Otvoritev VII. mednarodne razstave elektronike; 12.10: Znane pesmi; 12.25: Glasbeni album; 13.30: Prevedene pesmi; 14.15: Pri klavirju A. Trovajoli; 14.30: Poje O. Carboni; 15.00: Filmska glasba; 15.45: Življenje in smrt Borisa Pasternaka; 16.15: Seviljski brivec; 19.15: Iz filmskega sveta; 19.45: Sportni pregled; 20.00: Slavni tangi in valčki; 21.05: Simfonični koncert; 23.20: Orkester p. v. C. Esposita.

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Pesmi z nasmehom; 11.: Pesmi za prazniční dan; 13.45: «Severnica» - moda; 14.00: Od Hollywooda do Cinecitta; 16.: Italijanske ljudske popevke; 16.20: Pojo Cucchiara, Guidi, Latilla; 17.00: Len Mercer in njegov orkester; 17.30: Koncert operne glasbe; 18.30: Plešite z nami; 20.35: «Arcidiapason»; 22.15: Festival napolitanske pesmi.

III. program

17.00: Skladbe Haydna in Čajkovskega; 18.00: Angleška kultura; 18.30: P. Hindemith, «Druga sonata», R. Lupi: «12 kratkih skladb»; 19.00: Problemi cestnega prometa; 19.15: Vatikanska biblioteka; 19.45: Prejeli smo; 20.00: Vsakovečerni koncert: Mozart in Viotti; 21.30: Za radio priredjena «Koefora»; 22.30: Skladbe L. Janačka; 23.20: Mala pesniška antologija; 23.30: Beethovnova «Sonata št. 14».

Slovenija

8.05: Spored zabavne glasbe; 8.35: Zbor KUD Džemo Krvavac iz Sarajeva; 8.55: Beg iz taborišča smrti; 9.25: Zvočna mavrica; 10.10: K. Baranovič: Simfonietta; 10.40: Pet minut za novo pesmico; 11.00: Glasbene razglednice; 11.35: Violinist Ali Dermelj; 12.00: A. Hallecker: Od Splita do Dubrovnika; 12.15: Ing. Terčelj: Važnost proizvodnih kleti; 12.25: Odlomki iz velikih oper; 13.30: Narodne melodije; 13.50: Z ansamblom Franco Scarica; 14.05: M. Vodopivec: Pesmi moje domovine; 14.20: Sport in športniki; 15.40: S književnega trga; 16.00: J. Turina: Fantastična pesnitev; 16.30: Popevke se vrstijo; 17.10: Pesmi Petra Liparja; 17.30: Plesni zvoki velikih mest; 18.00: Turistična oddaja; 18.15: Spoznavajmo naše umetnike; 18.45: Radijska univerza; 20.00: Domače pesmi in napevi; 20.45: Zabavni orkester RTV Ljubljana; 21.00: Literarni večer — Svetovi Pearl Buckove; 21.40: Komorni intermezzo; 22.15: Po svetu jazza; 23.10: Nočni koncert.

Ital. televizija

11.00: Prenos otvoritve VII. mednarodne elektronske razstave; 16.20: Prenos športne prireditve; 18.30: TV-dnevnik; 18.45: «Srečni svet»; 19.35: Sedem motivov za sedem izvajalcev; 20.30: TV-dnevnik; 21.00: «Campanile sera» z M. Bongiornom; 22.15: Prenos festivala napolitanske pesmi; ob koncu TV-dnevnik.

Jug. televizija

Zagreb — 20.00: Prenos baleta iz Hrvaškega Narodnega kazališta. V odmoru oddaja o slikarju Jerolimu Miši.

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Naključe vam bo pomagalo, da boste dan krasno izpeljali. Vsestranski uspeh, tudi glede dobička. Neznatna čustvena senca.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Nepričakovana vabila vas bodo potegnila iz vsakdanje monotonosti. V tem ne idite predaleč, posebno če niste vase gotovi. Glavobol.

DVOJCKA (od 21. 5. do 22. 6.) Z ljubljeno osebo ne bo tako, kot bi želeli. Zato bo med vama vladala precejšnja napetost. Potolažite se, vse se bo dobro končalo.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Znašli se boste med dvema ognjema in se krasno izmazali. S tem si boste še bolj utrdili sloves sposobnega človeka. Pazite na mero.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Ne bo šlo vse, kot ste pričakovali. Posebno ne v čustvenih zadevah. To pa bo odtehtal velik gmotni uspeh, ki nikakor ne more biti daleč.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) V poslovnih zadevah se ne boste mogli pritoževati, prav tako ne glede zdravja. In vendar ne boste povsem zadovoljni. Nervoza.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Prišlo bo do nekih sprememb. Verjetno na bolje, toda ni še rečeno, da boste s tem zadovoljni. Prišlo bo tudi do nekega nesoglasja.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Čutili boste neko nerazpoloženje, za katero ne boste našli vzroka. Zaupajte se svojim najbližnjim, ki vam bodo v uteho.

STRELEC (od 23. 11. do 22. 12.) Nepričakovano srečanje, ki bo v vaše zasebno življenje vneslo nemir. Brez strahu, kajti gre za trenutno nerazumevanje.

KOZOROG (od 23. 12. do 20. 1.) Prišlo bo do na videz neznatnih sprememb, ki pa bi znale odločilno vplivati na nadaljnji potek dogodkov, ki za vas veliko pomenijo.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Pri delu vas čaka nekaj napornih dni, morda pa samo ur. Naj vas to ne preseneti, niti ne spravi v slabo voljo. Nerazpoloženje.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Marsikateri vaš načrt po šel po gobe. Preveč na lahko ste vzeli naloge, ki ste jih bili prevzeli in zdaj se vam to krepko maščuje.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Shizofrenija je najbolj pogosta duševna bolezen

Tri oblike obolenja - Nove uspešne metode zdravljenja

Shizofrenija je duševna bolezen, ki je najbolj pogosta pri mladih ljudeh, vendar pa tudi odrasli od nje niso izvzeti. Bolezen je prvi podrobno opisal znameniti nemški psihiater Kraepelin pod imenom «zgodna blaznost», švicarski zdravnik za duševne bolezni Bleuler jo je pozneje preimenoval v shizofrenijo. Pod tem pojmom razumemo duševno razklanost, kateri sledi več ali manj popolno propadanje duševnosti.

Shizofrenija je najbolj razširjeno duševno obolenje, saj prizadeva pri nas, kakor tudi drugod po svetu okrog 70 odstotkov vseh duševnih bolnikov. Znaki tega obolenja niso vedno enaki, ampak se kažejo v obliki različnih psihičnih motenj. Pri mladih ljudeh v starosti od 16 do 17 let se javljajo na primer tako, da postane tak mlad človek naenkrat zamišljen, nima volje do dela, nič ga ne zanima in je poleg tega nezaupen, živi sam zase, sumniči prijatelje in starše ter je brezbrižen za drugi spol. Tako začetno stanje se lahko zaustavi ali se pa spremeni na hujše. V takih hujših primerih začne bolnik sumničiti, da je v hrani strup in jo zaradi tega odklanja, ne upa si na cesto, češ da ga vse opazuje in povsod zasleduje. Prej zelo nadarjen mladenič naenkrat zaostane v študiju in ne zmaga več nobenih naporov. Drugi pridni, postanejo naenkrat delomržni, ne strpe v nobenem poslu, vagabundirajo okrog ter morda tako tavajo vse življenje. Zelo pogosto so tudi halucinacije v obliki šumenja ,ropota in grmenja ali pa so izražene kot glasovi in govorica. Tudi halucinacije vida so precej pogoste.

Sem ter tja se pojavljajo tudi motnje spomina. Razvoj misli je sicer spočetka reden, postane pa pozneje preskakujoč in včasih celo brez vsake zveze. Bolnik se ne zmeni več za svojo okolico, samoposebi umevne stvari zanemarja pri govoru se ne ozre, na pozdrav ne odgovori. Pogosto je izražen tudi negativni bolnik se ustavlja vsakemu povelju ter dela ravno obratno, povsem obmolkne ter odklanja hrano.

Vsi našteti znaki, katerim se pridružuje še množica drugih, se ne javljajo v vseh primerih tako, da shizofrenija ne kaže vedno iste slike, ampak se da porazdeliti v posamezne skupine, ki se ne ločijo strogo med seboj ter kažejo polno prehodov.

Znanstveniki razločujejo zato razne vrste obolenj. Tak poseben tip shizofrenije je na primer hebefrenija, ki nastopa večinoma pri mladih ljudeh. Za njo je značilno pomanjkanje vsakega interesa in volje za delo. Tak bolnik ne zmore najnavadnejših nalog v življenju. Nekateri spet izražajo brezumne hipohondrične ali veličinske blodnje.

Druga oblika je katatona shizofrenija, kjer se družijo razburjanja z negativizmom. V začetku prevladujejo depresija, halucinacije in blodnje, potem pa se razvije stupor (topoglavost), ki traja tedne, mesece ali celo leta: bolniki ne govorijo, na ničesar ne reagirajo ,cele dneve stojijo kot kipi ter mnogokrat popolnoma odklanjajo vsako hrano.

Tretja oblika je tako imenovana paranoidna. Ta oblika se navadno razvije počasi, nastane tudi v poznejši dobi in se razvije pri ljudeh, ki so bili že od nekdaj čudaški. Bolniki ustvarjajo fantastične preganjalne ideje, pozneje pa tudi bohotne veličinske ideje.

V zdravljenju shizofrenije poznamo več uspešnih metod. Najbolj znano je zdravljenje z insulinom ter elektrošokom in kardiazolom. Pri tem gre za zdravilne šoke, ki ugodno vplivajo na duševno bolezen. Včasih se zdravniki poslužujejo tudi kirurškega zdravljenja, tako imenovane levkotomije. V najnovejšem času se uporablja za zdravljenje tudi klorpromazin. V mnogih primerih se nam posreči bolezen ozdraviti, vendar se pa zelo rada ponovi. Prognoza (napoved razvoja in konca) shizofrenije ni več tako neugodna, kot je bila nekoč, saj je le malo primerov — pri tem gre za zastarele — ki so neozdravljivi.

Dr. S. B.

Drobni nasveti

Če želite, da bodo vaše rabljene usnjene rokavice spet kot nove, jih namažite z raztopino 100 g prekuhane vode in 40 g lanenega olja. Rokavice bodo ohranile svež sijaj do naslednje sezone.

***

Kadar odpirate tesno zamašeno steklenico, ki vam polzi iz rok, jo zavijte v krpo, ker vam tako ne bo več drsela in ker se v primeru, da se vam pri odpiranju razbije, ne boste ranili.

AL SERVIZIO DELLA DONNA MODERNA
SPAR

Moda

Za vroče poletne mesece

Bikini ali kopalne obleke?

Izbira je velika, važen je samo okus!

Vročina je pritisnila in kopanje v hladni morski vodi je postalo tako rekoč vsakdanja potreba. Nič čudnega torej, če se zopet vračamo k problemu kopalnih oblek, ki so ga mnoge verjetno že rešile, marsikatera pa stoji še pred vprašanjem: bikini ali lepo kopalno obleko? Bikini so zelo praktični in letošnja moda jih toplo priporoča, kopalna obleka pa je lepša in ima razen tega še to prednost, da skrije marsikatero napako telesa, ki je bikini ne morejo prikriti.

Naj vam povemo kar na kratko svoje mnenje o kopalnih oblekah: če bi se morale odločati za novo kopalno obleko ter bi upoštevale samo zdravstvene razloge, potem bi skoraj vsaki svetovale, naj si omisli dvodelno kopalno obleko, ki je lahko iz navadnega enobarvnega ali pa tudi rožnatega platna ter ima kar dve prednosti — da se hitro posuši in dopušča, da sprejema telo čim več sončnih žarkov.

Takšen bi bil torej naš nasvet, če... Seveda obstaja tudi če, in prav o tem bi hotele spregovoriti nekaj besed. Dvodelna kopalna obleka je lepa in praktična, toda samo za zelo vitke in predvsem mladostne postave. In ker je teh mnogo manj, kot pa bolj močnih postav, se dogaja, da moramo gledati v kopališčih kar precejšnje število kopalk v dvodelnih kopalnih oblekah, ki nas s svojo pojavo čisto nič ne navdušujejo. Verjetno bodo pozimi bolj zdrave od nas, ki smo bolj samokritične in «sramežljive» — in tudi revmatizem in artritis jih mogoče toliko ne bo mučil. Toda koliko lepše in bolj privlačne bi bile v lepi kopalni obleki iz lastexa ali druge podobne tkanine, ki bi jim postavo polepšala in jih napravila vitkejše.

Lep in praktičen kopalni plašč, ki nam bo lahko služil celo kot obleka. Takšni plašči in jopice so letos zelo v modi ter so lahko enobarvni, črtasti ali pa pisani

Kajti lepih kopalnih oblek je letos na izbiro. Lahko si izberemo kopalno obleko, ki je že toliko let v modi in ki ima ozke naramnice ter primerno globok hrbtni izrez. Takšno obleko bomo nosile še več let, ker ne bo šla tako kmalu iz mode. Lahko si pa izberemo tudi kopalno obleko novega kroja, ki ima zelo široke naramnice, ki tvorijo često kratek rokavček, njen izrez je pa ovalen, ali špičast, hrbtni izrez pa je vedno zelo globok. Takšnih oblek je letos v vseh trgovinah zelo bogata izbira, tako da je odvisno samo od nas, če si izberemo lepo enobarvno kopalno obleko s poljubnim izrezom, ali pa se odločimo za živopisano kopalno obleko, ki jo krasije na spodnjem delu lepi naborki, ali pa kratko krilce.

In ko smo se odločile za sebi primerno kopalno obleko, ne pozabimo še na kopalno kapo, obleko za sončenje in na lep slamnik, ki je tako rekoč že obvezen del naše poletne garderobe.

Obleka za sončenje se pravzaprav dosti ne razlikuje od kopalne obleke. Krojena je večkrat prav enako. Razlika je le v tem, da je obleka za sončenje iz platna ali druge bombažne tkanine ter jo lahko še bolj obogatimo z raznimi naborki ali plisejem.

Slamniki so praktični in večkrat tudi zelo lepi. V prodaji pa so letos tudi take oblike slamnikov, ki bi jih našim čitateljicam ne svetovale. Res je na kopanju marsikaj dovoljeno in tudi pravila elegance niso tako stroga in resna. Vendar so nekateri slamniki tako smešnih oblik, da bi se marsikatera v njih prav slabo počutila.

Ne pozabite še, da so letos v prodaji še razna olja in kreme, s katerimi ne samo čimprej lepo porjavimo, temveč nas napravijo lepo zagorele, ne da bi nam bilo treba sploh na sonce. Torej «oborožimo» se vsaj z enim takšnim pomožnim sredstvom in poskrbimo, da bomo lepo zagorele, kar bo brez dvoma pripomoglo, da bomo videti bolj zdrave in tudi lepše.

Iz umetnostnih galerij

SABINO COLONI v baru Moncenisio

V baru Moncenisio se neprestano vrše slikarske razstave. Pred dnevi je razstavljal mladi slikar Sergio Altieri svoja tihožitja - cvetje, v moderni tehniki, ki močno sliči nekim našim starim anonimnim ljudskim slikarjem rož itd. na panjske kočnice, na čelne stranice skrinj itd. Barvno skoro enotnim ploskvam odgovarjajo poenostavljene oblike, ki so take, da ne dopuščajo prepoznavanja točne vrste cvetja. Z oljnimi slikami se menjavajo rahlo reliefne, plastične, s približno tehniko nekakšnega slikanja na presno, «a fresco».

Sedaj razstavlja Sabino Coloni, nekdanji član «zelenih». Ostal je mojster barve, lepih živih, vendar bolj umerjenih, temno modrih, globoko rdeče-karminastih, vseh odtenkov rjavih do oranžno-kavnih, posebno vseh odtenkov violičnih. Po že dolgem prehodu je sedaj že skoro popolnoma abstrakten, vendar od daleč se kažejo oblike svoj izvor iz rastlinskih motivov listov vinske trte, gabrovih ali kostanjevih suličastih listov itd. ali pa tudi oblike čolnov. Oblike nekakih predmetnosti prepregajo krožne oblike, često nalikujoče razprostrtim mrežam itd. Osnovne črte so začrtane z ogljem, ki pri nekaterih čisto prevlada nad barvastim gvašem, ki enotno zapolnjuje ploskve. To izvajanje abstraktnosti iz postopnega poenostavljanja v nekako tipizacijo, ki n. pr. še ohranja nekam od daleč celo videz realistične slike šopov trave v osnovi in listov na naslednji višji ploskvi — napravlja zelo prijeten učinek tudi na neuvedenega gledalca. Celoten vtis je vtis nekake prosojnosti, močno dekorativen, nekake slike na tkanine.

Lahkotnost risbe in barvnih kombinacijskih iger je očitna; da le ne bi zavedla avtorja kdaj v maniro.

Z. JELINČIC

Goriško-beneški dnevnik

Konec šolskega leta na osnovnih šolah

Razstava ročnih del učencev sovodenjske šole

Na splošno željo staršev, naj bi se zaključne razstave priredile po vseh šolah

Včeraj dopoldne se je s šolsko mašo zaključil pouk na osnovnih šolah. Učenci so se v spremstvu svojih učiteljev vrnili v razrede, kjer so prejeli spričevala, s tem pa še zadnje nauke svojih skrbnih vzgojiteljev, kako naj se vedejo med počitnicami. Predvsem so jim priporočali, naj vzamejo vsak dan knjigo v roke, čitajo naj in računajo, da čez počitnice ne bodo pozabili še tistega, kar so se čez leto naučili.

V sovodenjski šoli so včeraj otvorili razstavo šolskih del. V pritličnem razredu takoj poleg vhoda so v krogu ob stenah zvrstili šolske klopi, na katere so položili ročna dela deklic in dečkov. Prevladujejo dekliški izdelki. Po klopeh je vse polno vsakovrstnih prtov in prtičev, šalov, tudi kakšen okusno napravljen predpasnik je vmes. Vse skupaj je zelo pregledno postavljeno, tako da obiskovalci lahko ugotovijo napredek, ki so ga deklice napravile v prejšnjem letu. Ročna dela dečkov so v glavnem iz lesa. Poleg jaslic, živali in sicilijanskega voza nahajamo več iz furnirja izrezljanih šatulj, košek s češnjami, grad, več hišic in holandski mlin na veter. Tudi ti izdelki kažejo, da imajo sovodenjski dečki zelo spretne roke.

Vsa razstava je obenem zelo lepo spričevalo za učiteljski zbor, ki je pred zaključkom šolskega leta hotel tudi javnosti pokazati, česa vsega so zmožni sovodenjski šolarji.

Starši po drugih vaseh, kjer takšne razstave niso priredili, želijo, da bi prihodnja leta posnemali ta zgled, predvsem pa zglede tržaških šol, kjer so zaključne šolske razstave postale zakoreninjen običaj, ki je vzgojno pa tudi narodno pomemben.

Otvoritvi so prisostvovale učiteljice skupno s svojimi učenci; občinsko upravo je zastopal podžupan Janko Cotič, prisotna pa sta bila tudi učitelj verouka Komac in predstavnik orožnikov. Včeraj si je razstavo ogledalo precej vaščanov. Odprta bo še danes.

Barnaba spet predsednik Zveze trgovcev

Na sedežu zveze trgovcev je bila v torek zvečer redna skupščina članov, na kateri so si razdelil odgovorna mesta. Predsednik Gilberto Barnaba je najprej pozdravil okrožnega predsednika organizacije Fellugo, ki je prišel na skupščino, potem pa je poročal o delovanju v zadnjih treh letih, odkar je prevzel mandat. Prisotni so poročilo soglasno odobrili. Spremenili so pravilnik in soglasno ponovno izvolili Barnabo za svojega predsednika. Za podpredsednika sta bila izvoljena Gaetano De Nicolo in Giuseppe Bramo; svetovalci pa so: Guido Mazzon, Guido de Braunizer, Luigi Fogar, Stefano Viatori, Arturo Primas, Guglielmo Ristits, Giovanni Orlando, Edvard Bavcon, Egidio Zottar, Vittorio Spangher. Za preglednike računov so izvolili Guida Primasa, Giovannija Cumarja in Feliceja Grassija.

Izlet Doberdobcev v Kranjsko goro

Prosvetno društvo «Jezero» iz Doberdoba organizira v nedeljo 26. junija avtobusni izlet v Kranjsko goro. Izlet bi moral biti že prejšnjo nedeljo, vendar je odpadel zaradi tehničnih razlogov. Za prehod meje zadostuje propustnica. Prijave sprejema krojač Jožef Gergolet v Doberdobu. Odhod je vasi ob 5. uri.

Avtobus na Lokve

Družba RIBI sporoča, da je vzpostavljena od danes dalje avtobusna zveza z Lokvami. Avtobusi, ki bodo vozili samo ob praznikih, bodo odpeljali izpred avtobusne postaje Ribi ob 8. in 14.30. Z Lokev bodo odpeljali ob 12. in 18.30. Cena povratnega listka je 500 lir. Otroci do štirih let ne plačajo voznine, od 4 do 10 let pa polovico.

Včeraj dve nevihti

Včeraj sta prišli nad Goriško dve nevihti: ena nekaj pred poldnem, druga pa okoli 15. ure. Obakrat je po nekaterih krajih močno padalo. Padavin za sedaj ni treba, ker je zemlja še vedno precej namočena od dežja, ki je padal prejšnji teden, toda za nižinsko zemljo, ki je na peščeni podlagi, je vendarle prišel prav. Marsikaterega je zmotilo sredi dela. Zlasti ob nepravem času je prišel za tiste, ki so že kakšna dva dneva zaposleni z žetvijo pšenice, ker so morali pustiti delo in se zateči pod streho. Na srečo nevihti nista bili tako silni, da bi žito poleglo.

V nedeljo v Števerjanu tekmovanje slikarjev

Kakor smo že poročali, bo v nedeljo 5. junija v Števerjanu tekmovanje slikarjev naše dežele. Organizira ga lastnik bara «Teatro» Edy De Nicolò s sodelovanjem grofa dr. Formentinija. Pri organizaciji tega tekmovanja sodeluje tudi pokrajinska ustanova za turizem, da bi se popularizirale turistične vrednote v tej občini. Za najboljšo sliko bodo izplačali nagrado v znesku 100.000 lir, za ostale tri pa po 50.000 lir.

Slikarji bodo razpostavili svoja stojala v Formentinijevem parku za cerkvico, kjer bodo našli dovolj motivov, da bodo ob njih pokazali svojo umetnost. V razsodišču bodo predsednik Marcello Mascherini, Tonci Fantoni in Dino Predonzani. Vsa dela bodo naslednji dan razstavili v kavarni «Teatro» v Gorici.

Dr. Formentini, ki je dal pobudo za to originalno zamisel, bo gostom postregel s prigrizkom in vinom iz svoje kleti.

Darovi za Dijaško Matico

Dijaški Matici so darovali: Zora Mozetič 700 lir, Robert Terpin 1000 lir, Breda Budal 400 lir, Klanjšček Ciril iz Števerjana košaro češenj. Vsem darovalcem najlepša hvala.

Ferrari Aggradi o tržaških ladjedelnicah

Voditelji pokrajinskega sindikata UIL iz Tržiča so se včeraj sestali z ministrom za državne udeležbe Ferrarijem Aggradijem, kateremu so orisali naraščajočo zaskrbljenost zaradi stalnega večanja števila suspendiranih delavcev v tržiških ladjedelnicah. Zatem so razpravljali z ministrom o vprašanjih, ki so v zvezi z reorganizacijo ladjedelnic CRDA in v zvezi z novo industrijsko dejavnostjo na področju. Minister je potrdil, da ostane število delavcev nespremenjeno ter da tehnični organi proučujejo nove pobude.

Zatem so se voditelji UIL sestali z ravnateljem Intersinda, s katerim so govorili o nekaterih sindikalnih zadevah, kot so ohranitev sedanjega staleža delavcev v CRDA, prejemki suspendiranih delavcev, najemanje vajencev namesto upokojenih delavcev itd.

Urnik trgovin s sadjem na debelo

Zveza trgovcev goriške pokrajine sporoča, da bodo podjetja na debelo, ki prodajajo povrtnino in sadje, v poletnih mesecih odprta samo v dopoldanskih urah, ker je delovanje v tem času omejeno. Ta urnik velja do konca avgusta.

Cena češenj

Včeraj so na goriškem trgu na debelo prodajali zdrave češnje po 60, črvive pa po 30 lir kg.

Po slovenskih šolah v mestu

Na pročeljih slovenskih šol ni nikjer niti enega napisa

Kak zanemarjen napis večinoma iz lepenke se ponižno skriva le po hodnikih - Šolsko skrbništvo je dolžno poskrbeti za napise

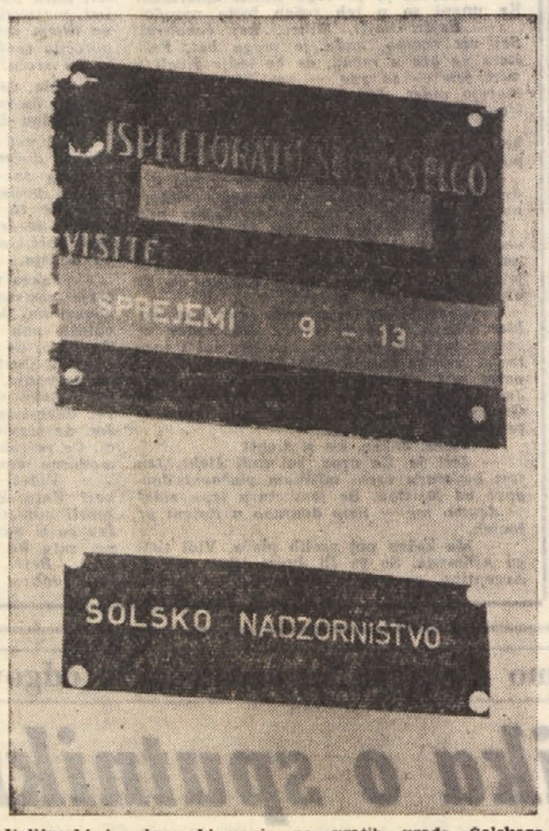

Italijanski in slovenski napis na vratih urada Šolskega nadzorništva

Te dni smo obiskali vse slovenske osnovne in srednje šole v Trstu, da vidimo in napišemo, kje imajo napise.

Kdor že ne ve za točen naslov, bi zgubil precej časa in živcev, preden bi jih našel; kakor predsednik izpitne komisije, ki je iskal klasično in realno gimnazijo v Ulici Lazzaretto vecchio.

Našteli bomo kar po vrsti vse šole s točnimi podatki o napisih.

Klasična in realna gimnazija
v Ul. Lazzaretto vecchio 11

Na pročelju stavbe, ob vhodu, v veži, na stopnišču in na hodniku nikjer niti najmanjšega napisa.

Trgovska akademija, učiteljišče, nižja trgovska strokovna šola in osnovna šola
pri Sv. Ivanu

Čeprav je nova zgradba, nikjer nobenega napisa za nobeno šolo.

Nižja gimnazija in osnovna šola
pri Sv. Jakobu
(Ul. Frausin 12 in 14)

Na pročelju stavbe nobenega napisa, niti ob dveh vhodih. V veži na vratih napis na lepenki: «Slovenske srednje šole». Na vratih hodnika v I. nadstropju dva napisa na lepenki: «Scuola elementare» in «Slovenska osnovna šola».

Na stopnišču v II. nadstropju napis na lepenki: «Slovenska nižja srednja šola».

V I. nadstropju je tudi urad nadzorništva za vse slovenske osnovne šole na Tržaškem. Na vratih je tablica z napisom: «Ispettorato scolastico». Pod tablico je pritrjen 5 cm visok košček papirja z napisom «Šolsko nadzornistvo». Razliko v dveh napisih dobro kaže slika, ki jo tu objavljamo.

Nižja industrijska strokovna strokovna šola in osnovna šola
v Rojanu (Ul. Montorsino 8)

Na pročelju stavbe in ob vhodu nobenega napisa. V veži ob začetku stopnišča je kovinska plošča z napisom «Državna nižja industrijska strokovna šola s slovenskim učnim jezikom. 3. nadstropje».

Na hodniku v 3. nadstropju lepenka z enakim napisom.

V II. nadstropju je osnovna šola, napisa pa ni nikjer nobenega.

Osnovna šola
v Ul. sv. Frančiška 42

Na pročelju, niti ob vhodu nobenega napisa. V veži je lepenka z napisom:
«Slovenska šola
Scuola slovena».

Osnovna šola
v Ul. Donadoni 28

Na pročelju stavbe velik napis «Scuola elementare Umberto Gaspardis». Nad prvim vhodom napis: «Sezione maschile», nad drugim pa «Sezione femminile». Za slovensko šolo ni na pročelju, niti ob vhodu nobenega napisa. Na hodniku je lepenka z napisom:
«Slovenska šola
Scuola slovena».

Osnovna šola v Barkovljah
(Ulica Cerreto 19)

Na pročelju velik napis «Scuola elementare Romeo Battistig». Za slovensko šolo ni na zunanji strani stavbe nikjer nobenega napisa. Nobenega napisa ni v veži, niti na hodniku, razen malega napisa na papirju na vratih pisarne: «Voditelj».

Osnovna šola pri Sv. Ani
(Istrska ulica 142)

Nikjer nobenega napisa. Edini znak, da je nekje blizu šola, je prometni znak na cesti.

Osnovna šola v Skednju

Nikjer nobenega napisa, le na vratih ravnateljeve pisarne (na papirju): «Ravnateljstvo — Uradne ure 8-14 — Direzione scuola slovena».

Osnovna šola
na Katinari

Nikjer nobenega napisa.

Strokovni tečaj
na Katinari

Nikjer nobenega napisa.

* * *

Cemu takšna skromnost glede slovenskih šol? Cemu to sramežljivo skrivanje? Mar mora biti slovenska šola nasproti italijanski uboga Pepelka? Res je po 15 letih njenega obstoja pod bivšo ZVU in italijansko upravo še niso uzakonili, vendar so njena spričevala popolnoma enakovredna spričevalom šol z italijanskim jezikom. Zato bi bil že skrajni čas, da bi Šolsko skrbništvo poskrbelo za slovenske napise na pročeljih in povsod, kjer so potrebni, kajti na vseh italijanskih šolah nahajamo napise. Živimo v pravni državi, kjer ni dopustno nobeno razlikovanje in kjer se bodo morale vse pravice slovenske manjšine uresničiti, razen če se jim sami ne odpovemo.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Delovišča za brezposelne

VPRAŠANJE: *Bral sem, da bodo tudi v Trstu ustanovili delovišča za brezposelne, kakršna so v ostalih pokrajinah že mnogo let, medtem ko imamo tu SELAD. Kakšna je pravzaprav razlika med SELAD in temi delovišči?*

ODGOVOR: Razlika med SELAD in delovišči je v glavnem v tem, da dobivajo brezposelni delavci pri SELAD boljše prejemke kot delavci v deloviščih. Delovišča in SELAD imajo namreč isto nalogo, to je, da pomagajo brezposelnim delavcem, ki sicer ne dobe drugje zaposlitve. So torej nekako nadomestilo brezposelnostne podpore, ki je zelo nizka. Delavci delovišč in ustanove SELAD opravljajo v glavnem cestna, vrtnarska in podobna dela, pri katerih gre največ denarja za delovno silo in se le malo troši za material. Pri nas pa je kljub temu opravilą SELAD mnogo koristnih del, ki bi sicer izostala.

Kot smo dejali, je razlika v prejemkih delavcev. Pri SELAD so v začetku dobivali okrog 1.000 lir na dan, kasneje pa so dosegli, da se njihovi prejemki ravnajo po delovni pogodbi za gradbeno stroko (težaki). V deloviščih pa dobivajo samski delavci samo 600 lir, poročeni pa 700 lir. Potemtakem bo torej po ustanovitvi delovišč tudi v Trstu med delavci SELAD in delavci delovišč razlika v prejemkih, medtem ko bodo opravljali več ali manj enako delo.

Pri tem se bo vsakdo upravičeno vprašal, kaj je bilo torej treba ustanavljati pri nas delovišča. Razloge za to je pojasnil v občinskem svetu župan dr. Franzil. V občini je namreč treba opraviti razna dela, vladni generalni komisariat pa noče nič slišati o tem, da bi zvišal kredite za SELAD in s tem število zaposlenih delavcev. Že več let se namreč število delavcev SELAD stalno niža, ker je doseglo najvišjo raven za časa bivše Zavezniške vojaške uprave. Ker daje ministrstvo za delo za delovišča na razpolago določene kredite, bi bilo škoda, da bi se jim odrekli. Zato je dala občina pobudo za ustanovitev delovišč tudi v Trstu. Ministrstvo namreč poskrbi za plače delavcem, občina pa mora skrbeti za nakup materiala in podobne stroške za vzdrževanje delovišč. Za sedaj bodo ustanovili pri nas pet delovišč, in sicer tri za popravljanje cest pri Sv. M. M., na Pantalejmunu in pri Sv. Ivanu (na Ogradi), eno za negovanje mestnih vrtov in drevja, eno pa za pogozdovanje. Razlika med delovišči in SELAD je tudi v njihovem trajanju. Pri SELAD se vrstijo brezposelni delavci vsakih šest mesecev, v deloviščih pa traja zaposlitev, dokler ni določeno delo opravljeno. Zato bodo delavci v deloviščih tudi zaposleni za različno dobo.

Končno naj še omenimo, da imajo delavci delovišč pravico do enega toplega obroka hrane ali pa do enakovredne količine suhih živil. Poleg «plače» dobijo po 50 lir za vsakega družinskega člana v breme. Kot vidimo, so mezdni pogoji v deloviščih res revni za 7 ur dela na dan, ki pa seveda ni tako produktivno kot v raznih podjetjih. Tudi glede delovišč velja torej rek: «Bolje kakor ničv.

Iz Nove Gorice

Delo in problemi ribiških družin

Na območju Zveze ribiških družin Gorica je pet ribiških družin, ki upravljajo okoli 497 ha ribolovnih voda. Večina teh vod je salmonidnega značaja in so vsi njihovi prebivalci večidel soške, potočne in amerikanske postrvi (šarenke) ter lipani. Za pridobivanje plemenskih rib imajo 6 rezervatov, za vzrejo ribjega naraščaja pa 3 ribogojne obrate z zmogljivostjo okrog 1.100.000 iker.

Ker je stalež rib kljub znatnemu izboljšanju v zadnjih letih še vedno pod zmogljivostjo njihovih voda, so si Zveza ribiških družin Gorica in njene družine postavile nalogo, da bodo vsako leto intenzivno vlagale ribji zarod in mladiče v svoje revirje. Tako imajo samo letos v načrtu vložek 620.000 zaroda in 106.000 mladic žlahtnih rib v vrednosti okrog 6 milijonov dinarjev ali za 27% več kakor lani. Večino zaroda in mladic potočne postrvi vzredijo v svojih obratih. Podmladek soške postrvi in lipana pa zaradi specifičnosti in težav pri odlovu plemenk nabavljajo v ribogojnici Kobarid. Drugi ukrep za izboljšanje staleža pa je v tem, da so družine omejile članstvu število lovnih dni in dovoljeni dnevni plen.

Letos so začeli vzrejati mladice v naravnih pogojih; izvaljeni postrvji zarod vlagajo v majhne gojitvene potočke. Ko pa bo dorastel zarod v mladice, ki so že sposobne samostojnega življenja, bodo mladice polovili z elektroaparatom in jih vložili v večje vode. Pravijo, da je taka vzreja sicer nekoliko dražja, ker je treba potočke pred vlaganjem zaroda očistiti škodljivih rib, vendar pa je mnogo rentabilnejša. Za povečanje vzreje zaroda in mladic je ribiška družina «Soča» zgradila pri ribogojnici v Solkanu tri vzrejne bazene, ribiška družina Idrija pa bo še povečala zmogljivost svoje ribogojnice. V programu imajo tudi izgraditev cyprinidneba vališča pri ribiški družini Renče.

Precejšnje ovire pri naporih primorskih ribiških organizacij za povečanje ribjega staleža povzročajo elektrarne, ki z odpiranjem in zapiranjem vode (nihanje) uničujejo zarod in mladice. Tudi regulacijska dela na posameznih vodah, ki se pogosto izvajajo brez vednosti in sodelovanja tamkajšnjih ribiških organizacij mnogo škodujejo ribištvu. S tem se namreč uničujejo na eni strani naravna drstišča rib, po drugi plati pa ne gradijo vodnih pragov, ki bi nudili ribjemu zarodu in odraslim ribam prepotrebno zaklonišče. Mnogo škode povzročijo pri ribah tudi industrijska podjetja s strupenimi odplakami. Ribiške organizacije pogosto ne najdejo razumevanja pri podjetjih, da bi zgradila čistilne naprave ali povrnila škodo, ki jo povzročijo na ribah z odplakami.

Za pospeševanje sladkovodnega ribištva v soškem ribiškem rajonu, zlasti za načrtno povečevanje ribjega staleža v soškem ribiškem rajonu, kar je zelo pomembno za nadaljnji razvoj ribolovnega turizma v tem delu Slovenije, so ustanovili pri Zvezi ribiških družin Gorica okrajni ribiški sklad, ki ga upravlja upravni odbor sklada po posebnem pravilniku. Pred kratkim je imel odbor prvo sejo, na kateri se je konstituiral in sprejel predračun uporabljanja sklada za leto 1960.

«Teleselezione» v Tržiču in okolici

Če bodo tržaški lastniki telefonov hotelj govoriti s Tržičem, odnosno z njegovo okolico, bodo od sobote 18. junija morali pred telefonsko številko, ki jo nameravajo klicati, postaviti še številko 7. Po novem ne bo treba več klicati «medkrajevne», ampak bodo to zvezo sami vzpostavili avtomatično s pomočjo sistema «teleselezione», ki ga Telve postopoma uvaja v naši deželi. Na takšen način bodo pričele veljati številke naročnikov, ki so objavljene v seznamu.

Padec po stopnicah

Ob 17.30 so z rešilnim avtomobilom Zelenega križa pripeljali v civilno bolnišnico v Gorico zidarja 66-letnega Giuseppa Persolio iz Moše. Mož je nekaj minut prej vstal s postelje in se odpravil iz hiše. Na stopnicah pa ga je obšla tako močna slabost, da je popolnoma izgubil zavest. Prevrnil se je in se hudo potolkel po glavi. V bolnišnici so ga pridržali na zdravljenju s pridržano prognozo.

Seja pokrajinskega odbora

Na seji pokrajinskega odbora, ki je bila v torek pod predsedstvom dr. Polesija, so nadaljevali s proučevanjem stanja cestnega omrežja, zlasti pa tistih občinskih cest, ki bodo po nedavnem ministrskem dekretu postale pokrajinske. Odbornik Zaretti je poročal o pregledih na naslednjih cestah: Foljan - Pieris, Pieris - Tržič in Marian - Villesse. Za tem so razpravljali o pomoči nezakonskim otrokom in umobolnim ter o nekaterih popravilih v pokrajinskih poslopjih. Za popravilo karabinjerske vojašnice v Tržiču so poleg že odobrenih 360.000 lir odobrili nadaljnjih 220.000 lir. Glede javnih del pa so odobrili strošek za ureditev mizarske delavnice v tehničnem zavodu. Dr. Polesi je sporočil izid dražbe, ki je bila 13. junija, na kateri so dali v zakup ureditev licejskega vrta v Tržiču. Dražbo so prisodili geometru Pastorutttiju, ki je osnovno ceno 420.000 lir znižal za 5 odstotkov.

Zadnji del seje so posvetili vprašanjem, o katerih bo pokrajinski svet razpravljal na svoji seji v soboto s pričetkom ob 16. uri.

Kino v Gorici

CORSO. 14.00: «Orientalke». Zgodba šestih žensk z Bližnjega in Dalinega vzhoda.

VERDI. 15.30: «Krava in jetnik», Fernandel.

VITTORIA. 15.00: «Francoski kralji», D. Orfej, cinemascope v barvah.

CENTRALE. 15.00: «Črni lokostrelec», G. Landri, F. Ranchi, cinemascope v barvah.

MODERNO. 15.00: «Pekel pod ničlo», A. Ladd.

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna d'Udine, Ulica Rabatta št. 18, tel. 21-24.

V soboto 11. junija sta si na Stari gori pri Čedadu obljubila večno zvestobo

VIDA ZAVADLAV
in
DANILO LUPIN

Tako nevesta kot ženin sta iz zavednih in uglednih štandreških družin.

Znanci in prijatelji jima želijo obilo sreče v zakonskem življenju. Njihovim čestitkam se pridružuje tudi naše uredništvo.

Razstavljeni predmeti sovodenjskih šolarjev

Iz sodnih dvoran

Prizivno sodišče potrdilo obsodbi zaradi namernega stečaja in tatvine

Hotela se je kititi z neplačanimi oblekami - Polastil se je računskega stroja, ki mu je bil izročen v varstvo

Pred prizivnim sodiščem, ki mu predseduje dr. Nardi, sta se včeraj zagovarjala 42-letni Gregorio Tessaris iz Ul. Scala Santa 2 in 50-letni Renzo Casteletti iz Ul. Nardi 24.

Tessaris je bil obtožen namernega in navadnega stečaja, 14. aprila 1954, tako je trdila obtožnica, nekaj dni po bankrotu podjetja naj bi se bil polastil šestih štedilnikov, v vrednosti 150.000 lir (ki jih med drugim ni niti prijavil) ter jih prepeljal v skladišče v Ul. Petronio 5, kjer jih je izročil Castelettiju. Slednjega so dolžili namernega odkupa stečajnega blaga.

Sodišče prve stopnje je začetkom tega leta obsodilo Tessarisa na osem mesecev zapora. Kazen je bila pogojna in brez vpisa v kazenski list. Castelettija pa je oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Prizivno sodišče je potrdilo prejšnjo razsodbo.

* * *

Pred istim sodiščem se je včeraj zagovarjala tudi 42-letna Luigia Bocci-Torelli iz Ul. S. Marco 26, ki je bila obtožena, da je 10. julija 1958 ukradla 88-letni Noemi Cinotti-Angeli 27.000 lir.

Kazensko sodišče je v marcu letošnjega leta spoznalo Boccijevo za krivo ter jo obsodilo na 3 mesece zapora in 6.000 lir globe. Prizivno sodišče je včeraj potrdilo prejšnjo razsodbo.

Sedaj je skoraj že dve leti od tega, ko je stara Noemi Cinotti šla k maši v cerkev Sv. Justa. Bilo je med osmo in deveto uro zjutraj, ko je starka zapustila za kratek čas klop, kjer je sedela ter se približala velikemu oltarju. Na klopi pa je pustila svojo torbico. Boccijeva je to opazila ter se polastila torbice. Ko je pa hotela iz cerkve, jo je ustavila neka ženska, ki ji je očitala tatvino. Boccijeva je medtem že pobrala iz torbice 27.000 lir. Jezno je zagnala torbico na tla ter odšla. Po pričanju prisotnih oseb so policijski organi kmalu ugotovili za koga gre. Prijavili so Boccijevo sodišču. V prvem trenutku je ženska tajila svojo krivdo, nato pa jo je priznala. Na sodišču je spet tajila vse.

* * *

Pred sodnikom Tavello se je včeraj zagovarjala 22-letna Maria Antonietta Peresson - Cherbancich iz Ul. dei vigneti 7, ki je bila obtožena, da je osleparila 59-letno Giovanno Grill-Moggi, ki je lastnica trgovine «Mode Gianna» v Ul. S. Spiridione 2.

Sodnik jo je spoznal za krivo ter jo obsodil pogojno in brez vpisa v kazenski list na 6 mesecev zapora in 30.000 lir globe.

Peressonova se je prikazala v Grillini trgovini že leta 1958. Predstavila se je kot žena nekega D'Osme, katerega je lastnica trgovine dobro poznala. Zaupala je novi klientki ter ji v obdobju od maja navedenega leta do februarja naslednjega prodala blaga v vrednosti 210.000 lir. Od te vsote je Peressonova plačala 127.000 lir, potem pa je izginila.

Nekega dne je Grillova srečala D'Osma in od njega slučajno zvedela, da dolžnica ni njegova žena. Stanovala je sicer nekaj časa pri njem, toda kasneje se je preselila. Grillova je poslala neko svojo uslužbenko na anagrafski urad, kjer je zvedela za novi naslov Peressonove. Takoj nato je prijavila žensko policiji. Peressonova je sicer priznala svoj dolg, zanikala pa je, da bi se izdajala za D'Osmovo ženo. Pričevanje dveh Grillinih uslužbenk pa je dejansko potrdilo to okoliščino.

* * *

Sodnik Tavella je sodil včeraj tudi 41-letnemu Arturu Pamichu, ki je svoj čas bival v Ul. Giuliani 25, a ki se je sedaj odselil iz Trsta.

Pamich je bil obtožen, da se je polastil računskega stroja, ki je bil svoj čas njegova last, a ki je bil kasneje sodnijsko zaplenjen in njemu izročen v varstvo.

Sodna zaplemba je bila izvršena na zahtevo podjetja SACIE (S. A. costruzioni industriali edilizie). 27. novembra 1959 so zamenjali varuha in ob tej priliki so ugotovili, da je računski stroj izginil.

Sodnik je spoznal Pamicha za krivega ter ga obsodil na 4 mesece zapora in 6.000 lir globe.

V ladjedelnici Sv. Marka

Danes bodo splavili fregato «C. Bergamini»

To je prva vojna ladja, zgrajena po vojni v Trstu za italijansko vojno mornarico - Skrbi zaposlenih delavcev

Danes ob 11. uri bodo splavili v ladjedelnici Sv. Marka fregato «Carlo Bergamini», ki so jo zgradili za italijansko vojno mornarico. Ne gre sicer za veliko plovno enoto, saj ima fregata komaj 1.400 ton, vendar pa je splavitev pomembna, saj gre za prvo vojno ladjo, ki jo grade po vojni v tržaških ladjedelnicah. V bistvu gre za psihološko vprašanje, saj ta splavitev dokazuje zaupanje v tržaške ladjedelnice, kar ima lahko nedvomno pozitiven odjek na svetovnih tržiščih.

Ob tej priliki bo priplula v Trst vsa italijanska vojna mornarica in je skupina vojnih ladij priplula že v torek, ostale pa včeraj zvečer. V Trstu zgrajeno fregato bodo imenovali po admiralu Carlu Bergaminiju, ki je poveljeval oklopnici «Roma», ki so jo prav tako pred vojno zgradili v Trstu. Admiral se je potopil z oklopnico 1943. leta, ko je vodil del italijanske vojne mornarice v ujetništvo na Malto in so Nemci oklopnico potopili z vođeno raketno bombo. Botrica nove ladje bo vdova preminulega admirala Valeria Batacchija.

Na današnji svečanosti bo govoril admiral Mimbelli o obnovi italijanske vojne mornarice in bo orisal perspektivni načrt novih gradenj, med katerimi bodo nekatere dodeljene tudi tržaškim ladjedelnicam. Govoril bo tudi opolnomočeni delegat CRDA inž. Domenico Pacchiarini.

V ladjedelnici je vedno svečano ozračje, ko splove neko ladje, saj pomeni to pomemben delovni praznik. Tokrat skušajo oblasti svečanosti se okrepiti, za kar naj služijo kot okvir v pristanišču zbrane lepe in moderne vojne ladje.

Vendar pa je treba tudi ugotoviti, da vlada med uslužbenci ladjedelnice zaskrbljenost, ker še vedno niso pričeli z gradnjo obsežnih naročil, pa čeprav so te gradnje uradno zagotovljene. Zato pričakujejo, da bo opolnomočeni delegat CRDA med svejim govorom povedal točne roke pričetka gradenj in s tem razpršil vse dvome ter odstranil razloge za skrb.

Brazilski poslanik Edmundo Penna Barbosa da Silva, ki je bil te dni na obisku v Trstu, je včeraj opoldne odpotoval v Benetke. Včeraj ob 9.30 si je ogledal pristanišče in lesno pristanišče, kjer ga je sprejel predsednik lesnih trgovcev Gunalachi. Dr. da Silva si je namreč hotel ogledati lesno pristanišče, ker namerava Brazilija napraviti v njem skladišče za les. S poslanikom je odpotoval tudi minister Sergio Correa da Costa, načelnik izseljenskega oddelka na brazilskem veleposlaništvu v Rimu.

Slika nam kaže poslanika (v sredi) na predvčerajšnji tiskovni konferenci.

Seznam dijakov državne nižje industrijske šole

ki so uspešno končali šolsko leto

V državni nižji industrijski šoli so uspešno zaključili šolsko leto naslednji dijaki:

I. A RAZRED

Miro Corossez, Edvard Cossutta, Fabij Milkovič, Josip Obad, Bernard Peric, Boris Pertot, Pavel Svevo, Stanislav Živec, Josip Živic (odlično).

12 dijakov ima popravni izpit.

I. B RAZRED

Boris Križman, Radivoj Mosetti, Alfred Sidari, Zoran Tauceri, Darij Zgur, Darij Skrem.

13 dijakov ima popravni izpit.

I. C RAZRED

Nadja Blasina, Sonja Cergolj, Klara Cijan, Anastazija Clari, Onelija Corossez, Martina Franceschi, Elvira Milič, Lucijana Počkar, Ada Racman, Ida Stok, Nadja Stok, Vera Zecchini.

5 dijakinj ima popravni izpit, 5 je bilo odklonjenih.

II. A RAZRED

Josip Antonič, Bogdan Bogatec, Elvij Bondel, Vojko Bucavelli, Davorin Ciacchi, Emil Coretti, Marijan Čuk, Rado Danieli, Emil Ferfoglia, Edvin Glavina (odlično), Simon Grilanc, Vojko Kobec, Ivan Kocman, Silvan Krasovec, Rado Nabergoj (odlično), Vojko Pahor, Aleksander Skerlj, Just Skrlj, Edvard Terčič, Gvido Zerjal.

3 dijaki imajo popravni izpit, en dijak je bil odklonjen.

II. B RAZRED

Edvin Gregori, Edvard Jerkič, Pavel Mahnič, Ivan Micheli, Bruno Tomasetig, Bogdan Turchi, Boris Turchi, Franko Volpi.

11 dijakov ima popravni izpit, štirje so bili odklonjeni.

II. C RAZRED

Emilija Cergolj, Marija Cetin, Cvetka Cettul, Rožica Giacomini, Vojmira Gregori, Ana Marija Opara, Nada Poclen, Darija Poles, Loredana Posega, Valda Rizzotti, Modra Stefani, Nadja Zagar.

6 dijakinj ima popravni izpit, ena dijakinja je bila odklonjena.

II. C RAZRED

Sonja Božič, Miranda Brataševec, Alenka Cressi, Silvana Hrvatin, Nadja Kozina, Nadja Pichel, Lavra Pisani, Sonja Salvi, Davorina Svara, Nadja Trobec, Nadja Vodopivec, Cvetka Zerjal, Anica Žnidarčič (odlična).

Sest dijakinj ima popravni izpit.

* * *

K nižjemu tečajnemu izpitu je bilo pripuščenih:
iz III.a razreda: 15 dijakov,
iz III.b razreda: 15 dijakov,
iz III.c razreda: 11 dijakinj.

Nerodni padec na stopnišču

Na stopnišču med Ul. Rigutti in Ul. Molin a vento je včeraj dopoldne nerodno padel 64-letni Luigi Zuliani iz Ulice Pozzo 12, ki se je pobil in ranil po čelu, zaradi česar so ga bolnišnico, kjer so ga sprejeli z rešilnim avtom odpeljali v na I. kirurški oddelek. Zuliani se bo moral zdraviti dobra dva tedna.

Simpozij jugoslovanskih in italijanskih znanstvenikov

Simpozij je bil v okviru tržaške univerze in posvečen vprašanjem s področja delovnega prava

Od 27. do 30. maja je bil na tržaški univerzi simpozij jugoslovanskih in italijanskih pravnih strokovnjakov, ki je vzbudil veliko zanimanje. O simpoziju smo že podrobno poročali, sedaj pa objavljamo zanimiv članek načelnika jugoslovanske delegacije univ. prof. dr. Lada Vavpetiča. Zaradi dolžine članka izpuščamo nekatere podrobnosti, ki smo jih v listu že med našimi poročili osvetlili.

Iz več razlogov je bila hvaležna spodbuda znanega italijanskega znanstvenika s področja delovnega prava g. univ. prof. dr. Renata Balzarinija, ki jo je dal lansko leto ob priliki nekega svojega obiska v Ljubljani, da bi naj jugoslovanski in italijanski znanstveniki in strokovnjaki priredili v Trstu simpozij o vprašanjih s področja delovnega prava in o tistih vprašanjih, ki so s temi najtesneje povezana. Ker je prof. dr. Renato Balzarini obenem ravnatelj posebne šole (na stopnji podiplomskega študija) za izpopolnjevanje in specializacijo o delovnem pravu in o socialni varnosti na univerzi v Trstu, je bilo domenjeno, da bosta predvideni simpozij skupno organizirala ta šola in Inštitut za javno upravo pri pravni fakulteti v Ljubljani.

Glede na to, da je šlo za prve stike med jugoslovanskimi znanstveniki in strokovnjaki na eni ter italijanskimi na drugi strani, smo bili mnenja, da je treba najprej izmenjati podrobne, pa čimbolj objektivne ter zaokrožene informacije o vseh pomembnejših vprašanjih z omenjenega področja. Te informacije morajo obenem seveda biti tudi sistematične v tem smislu, da celo popolnoma nepoučenemu znanstveniku ali strokovnjaku omogočijo čimbolj temeljito spoznanje glavnih vprašanj z zadevnega področja in mu na ta način odpirajo pot za njihovo razumevanje. Ta naloga je bila za nas tembolj težavna, ker nimamo dovolj literature, ki bi v svetovnih jezikih tolmačila našo družbeno problematiko. Zato smo morali računati s tem, da bodo italijanskim kolegom naši zadevni problemi novi.

Seveda je bilo treba paziti tudi na to, da bodo informacije vzbudile zanimanje tujih znanstvenikov, obenem pa tudi zaupanje v objektivnost danih podatkov, in na to, da bo njihova vrednost pravilno označena. Skrbeti smo morali, da bodo informacije popolnoma stvarne in da bomo z njimi opozarjali v prvi vrsti na tisto, kar zapadno orientiranemu znanstveniku in strokovnjaku pomeni neko novost, posebnost in nekaj, kar je za njegovo pojmovanje izjemno. Treba je bilo našo ureditev, utemeljeno v težnjah našega družbenega in državnega reda, predstaviti v jeziku, ki je domač teoretikom in kritikom zapadnega sveta in posebno še v jeziku, ki se približuje značilnostim italijanske družbene in državne ureditve.

Nismo smeli tudi prezreti, da bi na narodnostno tako vročih tleh in ob družbeno tako zapletenih razmerjih, kakor so v Trstu, utegnilo priti do pojavov, ki bi mogli medsebojnemu zbliževanju več škoditi, kakor pa koristiti. Ravnati smo morali previdno, obenem po vztrajno in dosledno, kakor je treba pač delati vedno takrat, kadar ima človek občutek, da prebija led. Z veseljem pa lahko takoj poudarimo, da pri prof. dr. Balzariniju in njegovih sodelavcih nismo naleteli na izraze nezaupanja, še manj pa morda omalovaževanja. Razumljivo je le, da so tudi oni morali ravnati previdno, da ne bi prišlo do kakšne škode v ravnokar omenjenem pogledu.

Že kmalu po začetku razgovorov smo se odločili, da naj bi postala oblika simpozija stalna oblika medsebojnega sodelovanja za znanstveno obravnavanje vprašanj s področja javnih zadev. V tej zvezi smo slovenski znanstveniki in strokovnjaki dobili nalogo, da poračamo na simpaziju v Trstu o vprašanjih, ki se v naši družbeni in državni ureditvi pojavljajo na področju delovnih razmerij in na temu sorodnih področjih. Italijanski znanstveniki in strokovnjaki pa naj bi v zvezi s temi poročili lahko zahtevali podrobnejša pojasnila in dopolnila o za njih zanimivih vprašanjih. Seveda so tudi smeli dajati k vsem izvajanjem svoje kritične opombe in zavzemati svoje stališče. Obratno pa bo razmerje, ki bodo prišli italijanski znanstveniki in strokovnjaki poročat na simpozij v Ljubljano.

Kakor je že iz povedanega razvidno, v Trstu zaenkrat še ni šlo za skupno obravnavanje in reševanje določenih problemov, temveč le za obojestransko osvetljevanje vprašanj, ki se pojavljajo pri delu tako pri italijanskih kakor tudi jugoslovanskih znanstvenikov in strokovnjakov. Glede na to, da smo v začetku sodelovanja, pomeni takšen način znanstvenega obravnavanja vprašanj, ki so po skupni sodbi zanimiva za vse udeležence, morda še bolj skromen, pa vendar že primerno težaven in gotovo najbolj trden temelj za bodoče sodelovanje.

Glede vsebine referatov, ki naj bi bili predmet simpozija, smo bili mnenja, da je treba v prvi vrsti obrazložiti temeljne težnje in glavne značilnosti naše družbene in državne ureditve. Tu najdemo razloge, zakaj se morajo posamezni družbeni pojavi in zadevne pravne institucije razvijati pri nas v določeno smer. Tu je tudi ključ za razumevanje marsikatere posebnosti, zvezane s tistimi vprašanji, s katerimi se želimo posebej ukvarjati. Tako smo obenem mogli gledišča za obravnavanja za nas zanimivih vprašanj razširjati in smo lahko upoštevali poleg družbeno političnega in pravnega zlasti tudi ekonomsko in sociološko gledišče. Na ta način je bilo tudi omogočeno predstaviti posamezni družbeni pojav pri nas čim bolj v vsej njegovi celovitosti in sestavljenosti.

Osrednje vprašanje, ki se naj obravnava na simpoziju, se je tikalo delovnih razmerij in delovnega prava. Z njim je najtesneje povezano vprašanje nagrajevanja oseb v delovnem razmerju. Reševanje tega vprašanja v naši jugoslovanski družbeni in pravni ureditvi pomeni za italijanske znanstvenike in strokovnjake novost, saj je zvezano z našo težnjo, odpravljati iz delovnih razmerij sistem mezdne odvisnosti in je obenem dejstvo, ki nujno izhaja iz čimbolj doslednega uveljavljanja delavskega samoupravljanja v gospodarstvu.

Z omenjenima osrednjima vprašanjema je seveda tudi tesno povezano vprašanje, kako je zagotovljena pri nas socialna varnost in posebno še, kakšen je sistem socialnega zavarovanja. Za razvijanje delovnih razmerij v smeri uresničevanja za njih veljavnih temeljnih načel, ki izhajajo iz naše družbene in pravne ureditve, pa je pomembna pri nas vloga sindikatov, s tem pa obenem tudi njihova organizacijska ureditev.

Simpozij je bil namenoma omejen na sorazmerno majhno število znanstvenikov in strokovnjakov. Na to odločitev je deloma gotovo vplival ozir na nevarnosti, da izvirajo iz že omenjenih vročih tal v Trstu in ozir na okoliščino, da je šlo ob tej priliki in v tem mestu za prvo podobno prireditev. Vendar pa tudi stvarni razlogi narekujejo, da je treba pričeti razpravljati o tako pomembnih vprašanjih, ki se tičejo glavnih pojavov družbenega dogajanja, in o katerih je treba razpravljati s tako raznočnih zornih kotov, predvsem med priznanimi znanstveniki in temeljito poučenimi strokovnjaki. Pri tako različnih gledišči, kakor rastejo na eni strani iz meščanske na drugi strani iz socialistične družbene ureditve, so, vsaj v začetku, predvsem ti zmožni zadevne pojave čimbolj objektivno vrednotiti ter primerno neprizadeto tudi nastopati.

Ugotoviti moramo, da je simpozij v celoti v obojestransko zadovoljstvo resnično uspel. To je bilo razvidno predvsem iz popoldanskih razprav, ki so sledile referatom. Italijanski znanstveniki in strokovnjaki so se za popoldanske razprave očitno skrbno pripravljali ne samo s tem, da so dopoldne pazljivo sledili referatom, temveč tudi, da so pismene referate preštudirali. Očitno je bilo veliko zanimanje, saj so hoteli biti o posameznih vprašanjih kar najbolj podrobno informirani. Opozarjali so na vse, česar niso dobro razumeli, pa tudi na vsako domnevno nedoslednost. Vedno so želeli imeti objasnjeno tudi pravno plat, se pravi pravni izraz, ki ga pri nas dobi posamezna družbenopolitična težnja o kateri smo govorili, ali pa kakšna takšna naša zagotovitev. Nejasnosti so povečini izvirale iz tega, ker so hoteli italijanski kolegi imeti pojasnjene tudi pojave, ki so značilni za meščanski družbeni in pravni red. Hoteli so zvedeti za naše stališče o takšnih pojavih. Vsa vprašanja so bila postavljena resno in niso kazala nobene politične ali kakršnekoli druge osti. Kazale so resnični interes pravega znanstvenika in strokovnjaka, da bi bil čimbolj temeljito informiran in da bi čimbolj izpolnil svoje znanje. Nismo imeli povoda, da bi dvomili v iskrenost pravkar omenjenih želja, nasprotno, lahko rečemo, da je bilo tudi na italijanski strani polno dobre volje, ki jo je še posebej izražal prof. dr. Balzarini. Razprave bodo objavljene v italijanskih strokovnih revijah.

Dr. LADO VAVPETIC

«Zapustila bom kino in se posvetila antikvariatu» je izjavila Brigitte Bardot pred nekaj dnevi. Kaj kmalu se je premislila in čez nekaj dni je že dejala: «Take izjave se reče, ko živci niso v redu». Na vsak način, tudi to je reklama, ki pa za BB skoro ni potrebna. Na sliki: BB s prijatelji

V pristanišču Pearl Harbour

Na atomski podmornici «Sargo» huda eksplozija in nato požar

Do eksplozije je prišlo, ko so nalagali vtekočinjeni kisik - Uradno poročilo pravi, da ni nevarnosti žarčenja

WASHINGTON, 15. — Ameriški oddelek za obrambo je sporočil, da je prišlo na atomski podmornici «Sargo» do eksplozije in nato do požara. Podmornica je bila v Pearl Harbouru. Poročilo pravi, da ne gre za atomsko eksplozijo in da ne obstaja nevarnost nuklearnega žarčenja. Eden ali morda dva moža posadke sta izginila. Do eksplozije je prišlo, ko so prenašali na podmornico vtekočinjen kisik. Ogenj se je prenesel v oddelek za torpede, ki so ga morali delno napolniti z vodo, da so lahko požar pogasili. Ni znano, kakšna je škoda na ladji. «Sargo» bodo verjetno postavili v dok v Pearl Harbouru na popravilo.

Do eksplozije je prišlo ob 17.30 po krajevni uri (kar ustreza 4.30 po italijanskem času) in so jo slišali po vsem velikem havajskem pristanišču. Videl se je ogenj in dim se je visoko dvigal.

«Sargo» je prva atomska podmornica, ki služi v pacifiški ameriški floti in ima 2360 ton. Na podmornico bi se morala vkrcati kralj in kraljica Tailanda, ki sta včeraj prispela v Honolulu na tridnevni obisk.

V podmornico so gasilci načrpali na tisoče galonov vode, ki so jo morali nato zopet izčrpati, da je ladja pričela ponovno plavati.

Oddelek za mornarico je zanikal vesti, da so bili na podmornici izstrelki z atomskimi naboji.

Ameriška vojna mornarica je sporočila, da bodo zgradili še štiri podmornice na atomski pogon. Vseh zgrajenih podmornic, v gradnji ali z zagotovljenim finansiranjem, je torej sedaj skupno 37.

Powersu bodo sodili v prvih dneh julija

MOSKVA, 16. — Proces proti Francisu Powersu, pilotu ameriškega letala «U-2», ki so ga sovjetske edinice vodenih izstrelkov sestrelile v Sibiriji 1. maja, se bo vršil v Moskvi začetkom julija. Tako vsaj poročajo dobro obveščeni krogi sovjetske prestolnice, ki poudarjajo, da bodo povabljeni, da prisostvujejo razpravi, novinarji, diplomati in morda tudi turisti. Ne ve se pa še, koliko časa bo razprava trajala.

Iz Milledgevilla poročajo, da je Francis Powers pisal svoji ženi iz moskovskega zapora pismo v katerem zatrjuje, da je mogoče, da ga bodo obsodili na dolgo zaporno kazen, ali pa celo na smrt, zato ker je z letalom letel čez Sovjetsko zvezo. Gospa Powers je seznanila novinarje s temi novicami na tiskovni konferenci. V pismu je rečeno med drugim, da se je Powers laže ranil po obrazu v trenutku, ko je s padalom pristal na sovjetskem ozemlju.

V Benetkah so odprli gledališče «La Perla»

V palači Kazine je bilo odprto mestno gledališče «La Perla». Navzoči so bili domači in tuji novinarji ter kritiki, ki so prispeli sem na beneško Bienalo. Goste je sprejel Jacopo Lazzi, predsednik družbe STILE. Družba, ki vzdržuje Kazino je pri stroških za novo gledališče dala 90 milijonov lir, enako vsoto je dala občinska uprava. Za slavnostno predstavo so izbrali «Spettacolo di gala» Corbuccija in Grimaldija.

Slovito pevko Josephine Baker zaprli v Kanadi

Včeraj je policija quebeške pokrajine aretirala slovito črnko Josephine Baker in jo nato spet izpustila na svobodo, ko je pevka položila jamščino 1.000 dolarjev. Črnski pevki očitajo, da je vnesla v Kanado predmete, do katerih je prišla na nezakonit način. Podrobnejših podatkih o zadevi še ni.

Hkrati z znano pevko je bil aretiran tudi neki Steven Papich, ki je izjavil, da je imprezarij predstave, v kateri je Josephine Baker pred dvema dnevoma začela nastopati v nekem kanadskem nočnem lokalu. Policija se je začela z zadevo ukvarjati na pobudo sodnih oblasti, ki so jih k temu navedli zasebniki iz New Yorka. Josephine Baker je včeraj zvečer še nastopila s svojim programom, danes pa se bo pojavila pred sodiščem.

Pevka in imprezarij sta bila pred sodiščem obdolžena, da sta prinesla s seboj v Kanado ukradene predmete in med njimi dragocen krznen plašč, gledališke obleke in partiture, vse skupaj vredno 10.000 dolarjev. Proces bo v petek. Prijavil ju je neki imprezarij iz New Yorka, katerega ime pa ni znano.

Rusi odkrili Antarktiko

Tajnik komisije za Antarktiko SZ Vladimir Lebedejev je sporočil, da so našli v pomorskem arhivu dokumente, iz katerih izhaja, da sta dva ruska raziskovalca odkrila Antarktiko 28. januarja 1890. Do sedaj so to odkritje pripisovali angleškemu poročniku Edwardu Bransfieldu, ki je dva dni kasneje, točno 30. januarja 1890, pristal na zahodno - severnem rtiču Grahamove zemlje. Iz odkritih dokumentov izhaja, da sta ruska raziskovalca vedela, da sta odkrila nov kontinent.

Za praktično uporabo znanstvenih izsledkov v industriji

Včeraj so odprli v Rimu obsežno elektronsko in jedrsko razstavo

Maketa reaktorja «RC-1» iz Vasaccija - Avtomobil na sončni pogon - Model ledolomilca Lenin, sinkrotrona in jedrskih central v sovjetskem paviljonu

RIM, 15. — Danes zjutraj so otvorili VII. mednarodno elektronsko, jedrsko in teleradiokinematografsko razstavo, uradno pa jo bo otvoril predsednik republike Giovanni Gronchi jutri ob 11.30. Razstava je že pritegnila pozornost številnih obiskovalcev, predvsem tistih, ki se zanimajo za praktično uporabo znanstvenih izsledkov na industrijskem področju.

V paviljonu državnega odbora za jedrska raziskovanja so razstavljeni med drugim modeli iz plastike in makete, ki ponazarjajo nekatere pomembne tehnične dosežke. Tako n. pr. reaktor «RC-1» v Vasacci, ki je nedavno stopil v svojo «kritično» fazo (začel je namreč obratovati) in ki zaradi svojih posebnih značilnosti dopušča možnost njegove uporabe več skupinam raziskovalcev hkrati. Nadalje «Polje gama», namreč kakih šest tisoč kvadratnih metrov zemljišča, na katerem obsevajo razne rastlinske vrste z žarki gama, ki povzročajo na rastlinah razne spremembe metaboličnega in genetičnega značaja, ki jih nato raziskovalci proučujejo; končno naprava za pridobivanje fiksijskih materialov, ki omogoča selekcionirano črpanje zahtevanih elementov iz mešanice, ki izhaja iz jedrskega izgorevanja.

Na svetovni zemljepisni karti si more obiskovalec ogledati število in lokalizacijo jedrskih reaktorjev za pridobivanje električne energije, ki so že v obratovanju, in tistih, ki so v načrtu. Tako izvemo, da imamo na svetu že sedem takih jedrskih central, medtem ko je mnogo drugih, med temi tudi tri v Italiji, ki se že gradijo ali jih nameravajo graditi.

Absolutna novost na razstavi je «avtomobil» na sončno energijo. Ima sicer predpotopno karoserijo, s čimer pa hočejo povedati, da gre za prototip nove avtomobilske dobe. Posebna tvarina, iz katere je izdelana streha, «lovi» sončne žarke, toda avtomobil, ki vozi za sedaj z maksimalno hitrostjo 35 km na uro, vozi tudi ob deževnem ali oblačnem vremenu, ker se sončna energija zbira v bateriji, ki poganja motor.

Največji je sovjetski paviljon. Na njegovih stenah so napisi v cirilici, ki opisujejo model sovjetskega ledolomilca «Lenin» v horizontalni sekciji; sinkrotron v Dubni, ki je bil do nedavnega najmočnejši pospeševalec protonov na svetu, dokler ga ni prekosil sinkrotron evropskega odbora za jedrska raziskovanja, dalje, elektrojedrske centrale v gradnji na področju Uralov in Moskve.

Svetlobni diagrami v francoskem paviljonu prikazujejo obiskovalcem francoski elektrojedrski program, od Mercoulove baterije, do dveh central podjetja «Electricité de France» V francoskem paviljonu so dali poseben poudarek programu za proizvodnjo in uporabo izotopov, ki ga uresničujejo v sodelovanju z italijansko družbo «Sorin».

Okrog paviljona evropske skupnosti se nahajajo majhni samostojni paviljoni dežel «male Evrope», posamezna podjetja pa razstavljajo modele plastike ter načrte jedrskih ali elektronskih naprav, ki so jih že izdelala ali ki so šele v načrtu Tako n. pr. družba «Senn» razstavlja veliko plastiko centrale v Gariglianu, ki bo dokončana proti koncu 1962. leta, in bo proizvajala najmanj 150.000 kWh, hkrati z načrtom centrale v Trino Vecellese, ki bo proizvajala 160.000 kWh. «Olivetti» razstavlja nove elektronske računske stroje, družba «Sorin» pa prikazuje reaktor za proizvajanje radioizotopov v Salucci. Tudi druge industrijske in neindustrijske dežele so prisotne s svojimi paviljoni ali le akreditirane na razstavi, ker želijo proučiti izkušnje in dosežke ostalih dežel. To bodo dosegle tudi s tem, da se bodo udeležile kongresov, ki se bodo vršili v okviru te razstave.

Razstava bo ostala odprta do 29. t.m.

predsednikom ZAR Naserjem in predsednikom Titom. Egiptovski funkcionarji, ki so prispeli iz Asuana so povedali, da sovjetski tehniki in strokovnjaki, ki jih je kakih 80 in ki od januarja delajo v gornji dolini Nila pri pripravljalnih delih za Asuanski jez, v ponedeljek niso odšli na delo, pač pa so ostali doma. Po nekaterih zaupnih izjavah, ki so prišle iz samih ruskih virov, naj bi to bilo v protest proti obnovljenim stikom med Naserjem in Titom.

Iz drugih virov pa se je zvedelo, da so Rusi včeraj zapustili delo iz povsem drugih razlogov, torej iz razlogov, ki nimajo nikake zveze s politično polemiko.

V kairskih uradnih krogih pa se glede tega izjavlja, da oni o vsem tem nimajo niti pojma.

mine pa so na področju nekaj desetin metrov preluknjali vrata številnih hiš. Policija je začela s preiskavo. Značilno je, da je Ignazio Palumbo, katerega garaža je bila minirana, tajnik krajevnega odbora krščanske demokracije.

«Leonardo da Vinci» izročena družbi «Italia»

GENOVA, 16. — Včeraj je družba «Ansaldo» uradno izročila brodarski družbi «Italia» novo prekooceansko ladjo «Leonardo da Vinci».

Slovesnemu podpisu protokolov, ki se je vršil v salonu prvega razreda ladje, so prisostvovali predsednik družbe «Ansaldo» inž. Giannini, predsednik družbe «Italia» Zuccoli in druge osebnosti obeh družb. Goste je sprejel višji kapitan Pinelli, ki bo komandant na novi ladji.

Po podpisu protokolov sta imela priložnostne govore inž. Giannini in Zuccoli. Takoj nato so vsi gostje odšli na palubc, kjer so prisostvovali dviganju na glavni jambor zastave družbe «Italia».

«Leonardo da Vinci» bo odplula na svoje prvo potovanje v Severno Ameriko 30. t.m.

So Rusi prekinili delo na Asuanskem jezu?

KAIRO, 15. — Sovjeti naj bi prekinili delo na Asuanskem jezu, in sicer v znak protesta proti srečanju med

Eksplodirala je mina

TRAPANI, 15. — V središču naselja Salemi je ob garaži Ignazia Palumba eksplodirala majhna mina, ki sicer ni povzročila človeških žrtev, ki pa je povzročila veliko materialno škodo na bližnjih stanovanjih. Eksplozija je razbila stekla na mnogih oknih, drobci

Nemčija je zahtevala izročitev zdravnika taborišča v Auschwitzu

Zdravnik Josef Mengele se skriva v Argentini in je bil menda povezan z Bormannom

Protijudovska gesla v Buenos Airesu

BUENOS AIRES, 15. — Uradni viri so potrdili, da je Nemška zvezna republika zahtevala izročitev doktorja Josefa Mengeleja, zdravstvenega častnika nacističnega koncentracijskega taborišča v Oswientzinu (Auschwitz). Nemška zahteva je bila argentinski vladi predložena v začetku letošnjega leta. Argentinski zunanji minister je izjavil, da bodo s časom objavljeni rezultati njihovih preiskav, nemško veleposlaništvo pa je potrdilo zahtevo po ekstradikciji in pri tem dodalo, da skrivališče nemškega nacista ni znano.

Tisk meni, da je dr Mengele v pokrajini San Carlos de Bariloche v jugozahodni Argentini, mnogi pa so prepričani, da se nacistični zločinec krije v Severni Ameriki.

Med Argentino in Zahodno Nemčijo ni nobene pogodbe, ki bi urejala pogoje in način ekstradikcije Zato bodo v Buenos Airesu nemško zahtevo obravnavali v smislu domačih zakonov, ki so glede pogojev za izročitev zelo strogi. Argentinski generalni državni pravdnik Pedro Bidegain se je izrazil, da je nemška zahteva nepopolna, ker da zahtevi niso priloženi overovljeni prepisi zakonskih norm, ki bi se dale uporabiti v breme bivšega nacističnega zdravstvenega častnika. Nemško veleposlaništvo bo zato moralo izpopolniti dokumentacijo, preden bo zadeva prišla pred argentinsko sodišče.

Dr. Mengele naj bi imel zvezo z Bormannom, ki je menda pred dvema letoma umrl naravne smrti v Argentini in tudi z Eichmannom.

Iz Buenos Airesa poročajo, da so se ponoči pojavila protižidovska gesla po glavni ulici. Napisi: «Smrt Židom», «Hočemo Eichmanna» in «Živel Peron» so se pojavili samo na enem področju in gre torej za manjšo skupino izoliranih elementov. Policija preiskuje v zvezi z dinamitnim napadom, do katerega je prišlo včeraj proti sinagogi v Montevideu in proti drugim židovskim ustanovam. Teroristi so pripravljali druge atentate in med drugim proti izraelskemu veleposlaništvu

Njihov «laboratorij» pa je zletel v zrak, pri čemer je razneslo 17-letnega mladeniča, dva druga fanta pa hudo ranilo

Uradno so sporočili, da se bo sestal 22. junija Varnostni svet OZN in da bo proučil argentinski protest v zvezi s primerom Eichmann. Do sestanka bo prišlo na zahtevo argentinskega predstavnika.

Ujeli so peronistične gverilce

SAN MIGUEL DE TUCUMAN (Argentina), 15. — V gorah pokrajine Tucuman, kakih 1500 km severno od Buenos Airesa, so policijske patrulje ujele številne peronistične gverilce. Argentinske oblasti sicer niso povedale koliko teh peronistovskih gverilcev so ujeli, vendar se ve, da sta med njimi tudi dva zelo nevarna elementa, ki nosita ime Arabio in Jaime. Vsi ti gverilci pripadajo tolpi, ki jo je sestavil prosluli «poveljnik Uturunco», ki so ga zajeli v pokrajini Santiago del Estero, v severni Argentini.

Castrov nasprotnik obsojen na smrt

SANTIAGO (Kuba) 15. — Eden najbolj znanih nasprotnikov predsednika kubanske vlade Fidela Castra, kapetan Manuel Beaton, je bil obsojen na smrt. Vojaško sodišče iz Santiaga ga je spoznalo za krivega umora in podtalnega rovarjenja. Beatona so ujeli pred nekaj dnevi v Sierra Maestri, torej v gorovju vzhodne Kube, koder je Castrova osvobodilna vojska delovala pred osvoboditvijo Kube. Tudi brat kapetana Beatona in še neki drug poveljnik protikastrovih gverilcev sta bila obsojena na smrt. Med sodno razpravo je Beaton zatrjeval, da orožje, ki so ga zajeli njemu in njegovim borcem, ni bilo uperjeno proti vladi v Havani, pač pa da naj bi ga bili uporabili za napad na dominikansko republiko.

Strela ubila kmeta

CATANIA, 15. — V naselju Randazzo je med nevihto strela ubila 53-letnega kmeta Giovannija Lo Castra, ki je trgal sadje z drevesa. 14-letnega dečka Luigia Sangrigoria pa je vrglo na tla, kjer je obležal z nekaj ranami

Izjava sovjetskega ministra za poljedelstvo

Kmetijska proizvodnja SZ bo prekosila ameriško

Iznašli so nov sistem preprečevanja erozije in spreminjanja opustošene zemlje v rodovitno

MOSKVA, 15. — Sovjetski minister za poljedelstvo Vladimir Matskevič, ki je govoril 2000 poljedelskim strokovnjakom, je med drugim izjavil, da bo Sovjetska zveza prekosila Združene države v kmetijskih pridelkih, pa čeprav bo uporabila manj strojev, manj delovne sile in potrošila manj denarja. Sovjetski minister je govoril kmetijskim strokovnjakom iz Sovjetske zveze, Češkoslovaške, Bolgarije, Madžarske, Poljske, Romunije in Francije, ki so se zbrali v Kremlju na sovjetski kmetijski konferenci. Minister je rekel, da se je obdelovalna površina v SZ povečala od 157 milijonov ha v letu 1953 na 195 milijonov ha v lanskem letu. Po njegovih izvajanjih so sovjetski znanstveniki proučili sistem, ki preprečuje erozijo in ki spreminja od erozije opustošeno zemljo spet v rodovitno.

Konferenci sta prisostvovala tudi dva podpredsednika vlade, in sicer Kosigin in Mikojan. Po referatu Matskeviča je povzel besedo minister sovhozov Kazakstana Aleksej Kozlov, ki je rekel med drugim, da bo Kazakstan tudi vnaprej eden glavnih pridelovalcev žitaric, predvsem pšenice. Kozlov je dodal, da predvidevajo perspektivni načrt letni pridelek med 29 in 30 milijoni ton žita in da bodo v prihodnjih letih spremenili najmanj 5 milijonov ha ledin v plodno polje.

Stavka v tovarnah raket v ZDA

V letalski tovarni «Convair» (San Diego - Kalifornija), v kateri med drugim grade medkontinentalne rakete vrste «Atlas», traja stavka že od 6. junija. Na sliki vidimo delavsko strazo, skozi katero se hoče prebiti z avtomobilom neka uradnica - stavkokazka, ki je brezobzirno zavozila v nekega stavkajočega delavca. Ženska se je sicer ustavila, vendar delavec je bil že ranjen

Šport

Drugi dan regate za jadrnice «Star» v Kopru

Premočna zmaga Fafangela nad Tončevičevo «Vesno»

Z medsebojno obtožbo sta Fafangel in Ninčevič dosegla, da so ju črtali iz vrstnega reda 1. dne tekmovanja - Nova pritožba Ninčeviča proti Fafangelu

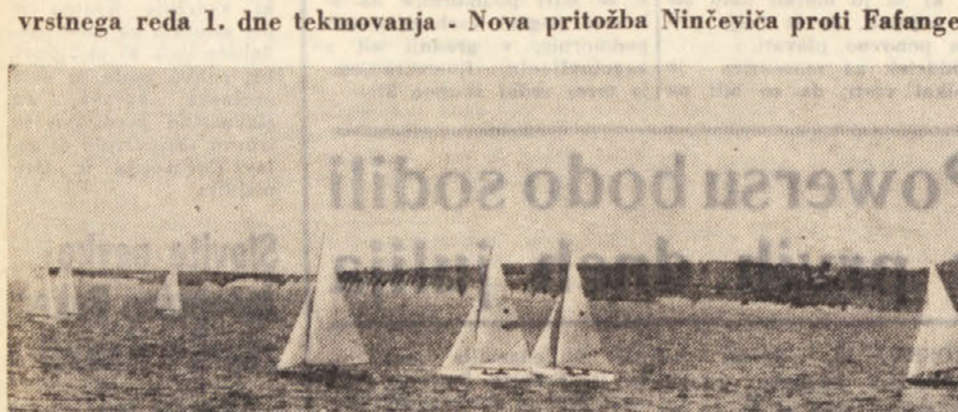

Jadrnice v borbi za zmago v Koprskem zalivu

Tudi drugi dan regat v Kopru, ki veljajo za državno prvenstvo jadrnice «Star», se je kot se je pričakovalo, končal z zmago Fafangela. Tokrat je pustil za seboj svojega nevarnega tekmeca Tončeviča iz Trogira za nič manj kot 17 minut.

Ob startu, ki je bil ob 11. uri, je bil veter precej šibek in jadralci so morali porabiti vse svoje znanje, da so naravnali jadra na čim boljši način. Komaj pa so zajadrali proti odprtemu morju, kjer je bila prva boja, jih je zajel vihar. To je bil najbolj dramatični trenutek včerajšnjega tekmovanja, ker se je upravičeno balo, da ne bi prišlo do tragedije. Veter je močno razsajal in jadrnice so tavale kot izgubljene v vrtincih. Najslabše je bilo, da se jih s pomola ni videlo, kakor se niti jadralci niso videli med seboj. Na srečo se je veter kmalu polegel in je dovolil tekmovalcem, da so nemoteno, pa čeprav ne brez težkoč, nadaljevali vožnjo.

Kasneje se je veter ponovno dvignil, toda jadralci so ponovno pokazali vso svojo sposobnost in so srečno pripeljali svoje čolne do cilja. Tekmovalci so morali včeraj prevoziti progo trikrat. Kot smo že uvodoma rekli, je bil Fafangel danes zdaleč najboljši in je premočno zmagal. Verjetno pa mu zmaga ne bo dosti koristila, ker mu v prvem dnevu tekmovanja ni pripadla niti točka, pa čeprav je Koprčan zmagal. Kot smo že pisali v naši včerajšnji številki, je Ninčevič vložil proti Fafangelu pritožbo, češ da mu ni dal mesta ob startu. Fafangel je odgovoril z istim orožjem s posledico, da je prireditveni odbor diskvalificiral oba tekmovalca in ju zbrisal z vrstnega reda prvega dne.

Po včerajšnji regati se je Fafangel znašel z novo pritožbo nad glavo. Tudi tokrat jo je vložil Ninčevič. Odbor je včeraj razpravljal o njej, vendar še ni znana odločitev. Če bo odbor tudi tokrat sprejel Ninčevičevo pritožbo, ne bi Fafangel, pa čeprav je pokazal, da je najboljši, prišel več v poštev za častni državni naslov.

V drugem dnevu regate je predvsem presenetil razen Tončeviča seveda, ki je pripeljal jadrnico «Vesno» drugo na cilj, tudi tržaški čoln «Nababbo», ki ga v odsotnosti lastnika dr. Danelona upravlja Paulin. Tržaški posadki se je posrečilo priti na cilj takoj za Fafangelom in Tončevičem ter pred nevarno jadrnico «Vumir» s krmarjem Ninčevičem.

Tudi Lui iz Pulja je presenetil s petim mestom, ki ga je odvzel Splitčanu Košanoviču. Za njim je privozil Nemec Berchtold, ki je pustil za seboj Splitčana Zekana, Puljčana Budinjo in Koprčana Coka. Maruščevo «Podgorko» pa je razsodišče diskvalificiralo.

Po drugem dnevu regate je tržaška jadrnica «Nababbo» prva v splošni lestvici s 17 točkami pred Tončevičevo «Vesno» s 16. Na tretjem mestu je Nemec Berchtold s «Cherie» z 12 točkami.

Rezultat včerajšnje regate je sledeč:

1. **«Cha cha» — Fafangel — Jadro (Koper)**
2. **«Vesna» — Tončevič — Mosor (Trogir)**
3. **«Nababbo» — Paulin — Trst**
4. **«Vumir» — Ninčevič — Mosor (Trogir)**
5. **«Pula» — Lui — Uljanik (Pulj)**
6. **«Goranka» — Košanovič — Mornar (Split)**
7. **«Cherie» — Berchtold — Nemčija**
8. **«Jadranka» — Zekan — Mornar (Split)**
9. **«Divič» — Buđinja — Uljanik (Pulj)**
10. **«Zala» — Cok — Jadro (Koper).**

—«»—

KOT OSTALI DRŽAVLJANI

Vsi nogometaši bodo služili vojaški rok

RIM, 15. — Nogometaši bodo morali služiti vojaški rok kot vsi ostali državljani in v tem času ne bodo smeli igrati na prvenstvenih tekmah. Tako zahteva enakopravnost državljanov pred zakonom.

Če se bodo hoteli nogometaši, da si ohranijo formo, še nadalje športno udejstvovati v okviru oddelkov oboroženih sil, jih bodo brez nadaljnjega zadovoljili.

MOTOCIKLIZEM

DOUGLAS, 15. — Anglež John Hartle je z motorjem MV Agusta zmagal v kategoriji 350 ccm. Zmago v dirki, ki je veljala za «Tourist trophy», si je Anglež zagotovil v času 2 ur 20'28"8 s povprečno hitrostjo 155,62 km na uro.

Drugo mesto je zasedel svetovni prvak John Surtees.

—«»—

Nov evropski rekord Kauffmana na 400 m

KOELN, 15. — Med lahkoatletskim mitingom, ki je bil danes v Koelnu, je Nemec Karl Kauffman izboljšal lastni evropski rekord v teku na 400 m s časom 45"7. Prejšnji rekord, ki ga je isti tekmovalec dosegel lani v Koelnu, je bil za desetinko slabši.

Med istim mitingom je sprinter Hary izenačil evropski rekord v teku na 100 m z 10"2.

S tem pa ni bila končana serija rekordov. Francoz Delecour je izenačil rekord v teku na 200 m s časom 20"8, Nemec Paul Schmidt je v teku na 800 m zabeležil letošnjo najboljšo znamko s časom 1 minute 46"5 (svetovni rekord 1'45"7 — Moens), medtem ko je Švicar Waegli dosegel na isti progi z 1'47"3 nov državni rekord.

Mednarodni lahkoatletski dvoboj

Za 15 točk Anglija boljša od Italije

Zmaga Radforda v teku na 100 in Berrutija na 200 m

LONDON, 15. — Približno 4.000 gledalcev je prisostvovalo danes lahkoatletskemu dvoboju med Anglijo in Italijo. Srečanje se je končalo s 95:80 v korist Angležev

Najbolj pričakovan dvoboj med domačinom Radfordom in Italijanom Berrutijem v teku na 100 m se je zaključil z zmago prvega s časom 10"4, medtem ko je Italijan pritekel na cilj v 10"6, kar je zanj, ki je že zabeležil 10"2, povprečen rezultat. Berruti pa si je zagotovil zmago v teku na 200 metrov.

Rezultati posameznih tekem so sledeči:

110 m zapreke: 1. Hildreth (A) 14"5, 2. Birrel (A) 14"6, 3. Mazza (I) 14"6, 4. Svara (I) 14"7.

100 m: 1. Radford (A) 10"4, 2. Berruti (I) 10"6, 3. Giannone (I) 10"8, 4. Whitehead (A) 10"8.

10.000 m: 1. Eldon (A) 29'30", 2. Knight (A) 30'25", 3. Antonelli (I) 30'40", 4. Ambu (I) 34'28"8.

200 m: 1. Berruti (I) 21"1, 2. Jones (A) 21"6, 3. Brightwell (A) 21"8, 4. Sardi (I) 22"1.

400 m zapreke: 1. Farrel (A) 51" (novi angleški rekord), 2. Morale (I) 51"4, 3. Bryan (A) 52"3, 4. Martini (I) 53"4.

400 m: 1. Wrighton (A) 47"5, 2. Yardley (A) 47"7, 3. Fraschini (I) 48"2, 4. Loddo (I) 48"6.

Kopje: 1. Lievore (I) 73,73 m, 2. Bonajuto (I) 67,20, 3. Smith (A) 65,76, 4. McSorley (A) 60,90.

Skok s palico: 1. Baroncelli (I) 4,19 m, 2. Ward (A) 4,09, 3. Scaglia (I) 3,99, 4. Porter (A) 3,79.

Troskok: 1. Gatti (I) 15,38 m, 2. Alsop (A) 15,18, 3. Wilmshurst (A) 14,89, 4. Cavalli (I) 14,70

Met kladiva: 1. Elli (A) 61,84 m, 2. Christin (I) 57,46, 3. Boschini (I) 55,16, 4. Anthony (A) 53,95.

Krogla: 1. Rowe (A) 18,01 m, 2. Meconi (I) 17,66, 3. Luckingg (A) 17,38, 4. Monci (I) 16,01.

1500 m: 1. Kent-Smith (A) 3'43"7, 2. Pirie (A) 3'45"6, 3. Haith (A) 3'46"8, 4. Rizzo (I) 3'47"2, 5. Baraldi (I) 3'48"7, 6. Gandini (I) 3'56"7.

Višina: 1. Miller (A) 1,99 m, 2. Cordovani (I) 1,95, 3. Tauro (I) 1,95, 4. Wilson (A) 1,90.

Disk: 1. Consolini (I) 54,64 m, 2. Rado (I) 52,20, 3. Cleaver (A) 50,35, 4. Hardy (A) 45,93.

Daljina: 1. Bravi (I) 7,57 m, 2. Terenziani (I) 7,37, 3. Lissaman (A) 6,82, 4. Whall (A) 6,80.

Štafeta 4x100: 1. Anglija (P. Radford, D. Jones, A. Breacker, J. Whitehead) 40"3, 2. Italija (S. Giannone, P. Patelli, A. Sardi, L. Berruti) 40"4.

Štafeta 4x400 m: 1. Anglija (Woodland, Jackson, Brightwell, Whrighton) 3'10"4, 2. Italija (Lombardo, Fossati, Manaresi, Fraschini) 3'10"9.

KOŠARKA

SOFIJA, 15. — Na drugem balkanskem prvenstvu v košarki, ki se je danes pričelo v Sofiji, je Jugoslavija premagala Turčijo z 62:51 (36:27).

TIK PRED DVOBOJEM

Ortiz 62,287 Loi 63,420 kg

SAN FRANCISCO, 15. — Samo nekaj ur manjka do toliko pričakovanega dvoboja za naslov svetovnega prvaka med sedanjim prvakom Ortizom in izzivačem Loiem.

Prognoze govorijo še vedno v prid Ortiza in tudi stave se nagibajo na stran Američana v razmerju 9:5. Ortiz in z njim njegovi navijači so prepričani v zmago, ki jo sedanji prvak bahavo napoveduje. Nasprotno pa je Loi precej molčeč. Namesto njega je prokurator Steve Klaus izrazil mnenje, da Loiu zmaga tokrat ne bo ušla. Gotov je namreč v Loieve zmožnosti in ker je njegov učenec v izredni formi, je prepričan, da mu bo uspelo premagati nevarnega in tudi mlajšega nasprotnika.

Danes sta morala boksarja na tehtnico, ki je pokazala za Loia 63,420, za Ortiza pa 62,287 kg.

Preden je Loi stopil na tehtnico je ugotovil, da je prekoračil določeno težo. Toda s sprehodom, ki je trajal 20 minut, je evropski prvak shujšal za 200 g, kar je zadostovalo, da je dosegel težo za welter junior kategorijo.

Ameriška lahka atletika pred olimpijskimi igrami

387 lahkoatletov preseglo minimalno olimpijsko normo

Svetovni prvak v metu kopja in deseterobojec Johnson še nista dosegla kvalifikacijske norme

NEW YORK, 15. — Tik pred prvim lahkoatletskim tekmovanjem za kvalifikacijo atletov za rimske olimpijske igre ima Amerika na seznamu že imena 387 atletov, ki so dosegli ali celo presegli minimalno normo. Na ta način bo lahko ZDA poslala v Rim več atletov za vsako panogo.

Samo v teku na 10.000 m ni nobenega atleta, ki bi dosegel ali se približal normi. V ostalih 18 panogah pa imajo Američani težkočo le v izbiri.

Zanimivo je, da je nič manj kot 95 atletov preteklo progo na 200 m ali na 220 yard s časom (ali celo boljšim) 21"3 in 21"4. Ray Norton je prvi v lestvici z 20"1 na 220 yard brez ovinka in 20"6 na isti progi z ovinkom. Za njim sta Charles Tidwell in Ron Harrison z 20"3 na progi brez ovinka. V teku na 100 m je Tidwell dosegel z 10"1 najboljši svetovni čas pred Davidom Styronom 10"2 in Nortonom 10"3.

Na 440 yard sta dosegla najboljši čas Ollan Cassel in Earl Young s 46"2. Na tej progi je že 38 atletov doseglo minimalno olimpijsko normo in znani Gleen Davis je šele na 17. mestu lestvice.

V teku na 880 yard je že devet kandidatov za olimpiado (najboljši je Ernie Ounliffe z 1'47"3), v 1500 m pet (najboljši čas v teku na miljo: 3'58" Jamesa Beattyja), medtem ko je Bill Dellingen v teku na 5.000 m prvi v lestvici treh favoritov za Rim s časom 13'43"4, ki ga je dosegel v teku na tri milje.

Tudi v teku na 3.000 m z zaprekami imajo Američani tri odlične tekmovalce. Deacon Jones je s časom 8'47"7 prvi na seznamu pred Philom Colemanom in Tonom Oakleyem. V deseteroboju Rafer Johnson, ki se je lani poškodoval, še ni dosegel olimpijske norme. Do sedaj namreč še ni dosegel 6.750 točk, a predvidevajo, da jih bo s treningom z lahkoto tudi prekoračil. Do sedaj so že štirje atleti prekoračili normo in David Edstrom je dosegel celo 8.176 točk.

V teku čez zapreke Ameriki ne manjka dobrih in odličnih elementov. Na 120 yard se je kvalificiralo 50 atletov s Calhounom na čelu z odličnim 13"5. Na drugem mestu je Hayes Jones, ki je za isto progo rabil le 1 desetinko sekunde več. V teku na 440 yard sta na prvem mestu seznama 15 olimpijskih kandidatov Eddie Soutern in Gleen Davis s časom 51".

V skoku v višino je 14 kandidatov. Na prvem mestu je seveda John Thomas, kateremu sledi Charles Dumas. V skoku s palico jih je celo 30: prevladuje J. D. Martin s 4,75 pred Gutowskim in Braggom, ki sta dosegla 4,72. V skoku v daljino pa je med 20 izbranci brez dvoma najboljši Irvin Roberson s skokom 7,86.

V metu krogle je Bill Nieder s svojo presenetljivo znamko 19,99 m na čelu 22 elementov, ki so dosegli in tudi presegli prepisanih 17 m. V disku si je Al Oerter z znamko 59,17 že zagotovil udeležbo na olimpiadi, takoj za njim pa je z metom 57,95 Jim Wade. Kljub številnim poskusom se svetovnemu prvaku v metu kopja Alu Cantellu do sedaj še ni posrečilo doseči norme in se s tem pridružiti skupini šestih, ki so jo tudi prekoračili. Najboljšo znamko je letos dosegel Bill Alley z metom 79,52.

V kladivu in v troskoku so samo trije kandidati. Bill Sharpe je preskočil 15,97 m, Harold Connoly pa je vrgel kladivo 68,59 m daleč. Vsekakor ima Amerika dovolj atletov na razpolago za olimpiado. Ker pa bodo imeli v ZDA tri izbirna tekmovanja, smemo še pričakovati presenečenja tako v dobrem kot v slabem pomenu besede.

NOGOMET

BEOGRAD, 15. — Komisija za sestavo in pripravo reprezentance, ki se bo udeležila turnirja za evropski pokal narodov v Parizu in Marseillu, je določila igralce, ki bodo prišli v poštev za moštvo. Ti so: Šoškić, Videnić, Jurković, Jusufi, Crnković, Žanetić, Zebec, Miladinović, Perušić, Knez, Jerković, Sekularac, Galić, Kostić, Mujič, Anković, Matuš in Krstić.

Dokončno določen spored nogometnega turnirja

Moštva Italije, Jugoslavije, Avstrije ČSR in Madžarske za srednjeevropski pokal

Prvi dan turnirja bo 3., povratno kolo pa 10. julija

DUNAJ, 15. — Ker je prireditveni odbor nogometnega turnirja za «Srednjeevropski pokal» dokončno dobil prijave moštev iz Italije, Jugoslavije, Madžarske, Avstrije in ČSR, ki bodo sodelovala na tekmovanju, je določil razpored srečanj za prvo in povratno kolo.

Med drugim je odbor že določil sodnike za posamezne tekme. Srečanja bodo sodili tudi trije jugoslovanski sodniki in sicer Damiani (Udinese - Austria), Lemešić (Ujpest Dozsa - Fiorentina) in Bajič (Spartak - Roma).

Razpored obeh kol je sledeč:

3. julija (prvo kolo)

Budimpešta: UJPEST - FIORENTINA
Beograd: PARTIZAN - SLOVAN
Dunaj: WIEN - VASAS
Bologna: BOLOGNA - HAJDUK
Praga: DUKLA - SPORTKLUB
Sarajevo: SARAJEVO - M. T. K.
Trnava: SPARTAK TRNAVA - ROMA
Dunaj: WAC - VOJVODINA
Tatabanya: TATABANYA - RUDA HVEZDA
Videm: UDINESE - AUSTRIA
Ostrava: BANIK-OFK BEOGRAD
Palermo: PALERMO - DIOSGYOER
Linz: LINZ - SPARTAK (STALINGRAD)
Mostar: VELEŽ - ALESSANDRIA
Budimpešta: HONVED - SIMMERING

10. julija (povratno kolo)

Florenca: FIORENTINA - UJPEST
Bratislava: SLOVAN - PARTIZAN
Budimpešta: VASAS - WIEN
Split: HAJDUK - BOLOGNA
Dunaj: SPORTKLUB - DUKLA
Budimpešta: MTK - SARAJEVO
Rim: ROMA - SPARTAK (TRNAVA)
Novi Sad: VOJVODINA - WAC
Bratislava: RUDA HVEZDA - TATABANYA
Dunaj: AUSTRIA - UDINESE
Beograd: OFK BEOGRAD - BANIK
Diosgyoer: DIOSGYOER - PALERMO
Praga: SPARTAK (STALINGRAD) - LINZ
Alessandria: ALESSANDRIA - VELEŽ
Simmering: SIMMERING - HONVED.

—«»—

ZA POKAL PRIJATELJSTVA

Prihodnjo nedeljo tekme povratnega kola

MILAN, 15. — Italijanska FIGC in francoska Ligue national de footbal sta se domenili za sedeže in urnike nedeljskega povratnega kola turnirja za pokal francosko—italijanskega prijateljstva. V nedeljo bodo igrali le osem tekem in sicer nekaj v Italiji, nekaj pa v Franciji. Preostale tekme bodo igrali kasneje. Obe zvezi sta se tudi domenili za sodnike. Razpored tekem je sledeč:

Toulouse—Milan (Toulouse, Parc des sports ob 21. uri). Sodnik: Rigato (Italija).

Lens—Atalanta (Lens, stade Bolear ob 21). Sodnik: Liverani (Italija).

Bari—Valenciennes (Bari, občinski stadion ob 17). Sodnik: Tricot (Francija).

Rouen—Lecco (Rouen, stade Robert Diochon ob 21). Sodnik Roversi (Italija).

Marzotto—Red Star (Valdagno, stadio del fiori ob 16,30). Sodnik: Deban (Francija).

Como—Metz (Como, stadion Sinigallia ob 17,30). Sodnik: Miel (Francija).

Montepellier—OZO Mantova (Montpellier — Parc des sports ob 18). Sodnik: Francescon (Italija).

—«»—

V NEDELJO 19. T. M.

Prva srečanja za «Alpski pokal»

Prihodnjo nedeljo se bo začelo tudi tekmovanje med italijanskimi in švicarskimi enajstoricami za «Alpski pokal». V tem turnirju sodeluje tudi Triestina, ki bo v nedeljo gostovala v Luzernu. Povratna tekma pa bo 26. t. m. v Trstu.

Razpored prvega dne turnirja je sledeč:

Roma—Young boys Bern (Rim, stadio Flaminio ob 21,30). Sodnik: Dienst (Švica).

Bienne—Napoli (Bienne, stadion Gurzelin ob 17). Sodnik: Landini (Italija).

Alessandria—La Chaux de fonds (Alessandria, stadion Moccagatta ob 21,15). Sodnik: Keller (Švica).

Zuerich—Palermo (Zuerich, stadion Letizigrund ob 20). Sodnik: Grignani (Italija).

Luzern — Triestina (Luzern, stadion Allmend ob 17). Sodnik: Ferrari (Italija).

Fribourg—Catania (Fribourg, stade St. Leonard ob 17). Sodnik: Rebuffo (Italija).

Verona—Young Fellow (Verona, stadion Bentegodi ob 17). Sodnik: Umberger (Švica).

Catanzaro—Bruehl St. Gallen (Catanzaro, vojaški stadion ob 17). Sodnik: Guinnard (Šv.).

—«»—

NOGOMET

Roma-Flamengo 4:2

RIM, 15. — V prijateljski nogometni tekmi, ki je bila nocoj v prisotnosti 30.000 gledalcev, je Roma premagala Flamengo 4:2. Prvi polčas se je končal z 2:0 v korist domačinov. Gole so dosegli v 3' p.p. Orlando (R), v 12' Schiaffino (R), v 5' d.p. Orlando (R), v 15' Henrique (F), v 35' Guarnacci (R) iz enajstmetrovke in v 39' Luiz Carlos (F). Kotje 8:7 v korist gostov.

V nedeljo odbojka na stadionu «Prvi maj»

Zanimiv dvoboj Bor - Izola

Nastopili bosta moški in ženski vrsti obeh športnih društev

V nedeljo zjutraj bo na stadionu «Prvi maj» srečanje v odbojki med ženskima in moškima šestoricama Partizana iz Izole in Bora iz Trsta. Srečanji se bosta pričeli ob 10. uri.

To bo pravzaprav povratno srečanje med odbojkarji obeh društev. Člani Bora so namreč pred desetimi dnevi nastopili na lepem športnem stadionu v Izoli, vendar je vse srečanje skvaril dež. Nastopili so namreč le moški in še ti so odigrali le set in pol, nakar so morali zaradi hudega naliva, ki je preplavil vse igrišče odpotovati v Trst ne da bi srečanje dokončali. V prvem setu so zmagali Tržačani in tudi ko je dež po treh prejšnjih prekinitvah dokončno onemogočil igro so bili v vodstvu. Ženske pa so morale oditi z igrišča ne da bi oddale en sam servis.

Nedeljsko srečanje ne bo prvo med obema društvoma. Medtem ko so dekleta igrala proti Izolankam že na turnirju v Kopru, so se Borovci srečali z Izolani prav tako na turnirju v Sežani. Tržačankam je uspelo v Kopru svoje nasprotnice premagati, v Sežani pa je moral Bor kloniti pred Izolo.

V nedeljo se nam torej obetajo zanimiva in napeta srečanja. Bor bo nastopil pri moških s popolno postavo in zato lahko upamo, da bo maščeval svoj poraz iz Sežane. Prav tako bodo nastopile v popolni postavi tudi članice Bora in upajmo, da bodo tudi tokrat uspešno branile svoje barve. Moška šestorica Izole je razmeroma dobro moštvo, ki pa ni dovolj vigrano. Ima pa več dobrih tolkačev in tudi zrelih igralcev, katerim se pozna, da v tej panogi niso novinci. Dekleta predstavljajo ekipo, ki se pravzaprav šele gradi. Kljub temu pa ima ta šestorica nekaj zanesljivih igralk. Igralce in igralke Bora več ali manj poznamo. Upajmo, da bodo znali tudi v nedeljo zaigrati tako, kot smo jih v poslednjem času že večkrat videli.

T. O.

Za mednarodni wimbledonski teniški turnir

Fraser in Bueno nosilca skupin

Italijan Pietrangeli šele na petem mestu

LONDON, 15. — V ponedeljek 20. junija se bo začel mednarodni wimbledonski teniški turnir z udeležbo najmočnejših igralcev sveta. Pripravljalni odbor je že določil nosilce serij. Med moškimi je ta čast pripadla Avstralcu Fraserju, med ženskami pa Brazilijanki Mariji Bueno. Zanimivo je, da je edini predstavnik Evrope Italijan Pietrangeli šele na petem mestu, medtem ko je na sedmem Krishnan (Indija). V igri parov sta Italijana Pietrangeli in Sirola na četrtem mestu. Pred njima sta dva avstralska in španski par.

Nosilci serij so sledeči:

MOSKI (posamezniki)

1. Neale Fraser (Avstralija), 2. Barry Mackay (ZDA), 3. Rod Laver (Avstralija), 4. Louis Ayala (Čile), 5. Nicola Pietrangeli (Italija), 6. Roy Emerson (Avstralija), 7. Ramanathan Krishnan (Indija), 8. Earl Buccholz (ZDA).

ŽENSKE (posameznice)

1. Maria Bueno (Braz.), 2. Darlene Hard (ZDA), 3. Christine Truman (VB), 4. Ann Haydon (VB), 5. Angela Mortimer (VB), 6. Zusi Kormoczy (Madž.), 7. Jan Lehane (Avstralija), 8. Sandra Reynolds (Juž. Afr.).

MOSKI PARI

1. Roy Emerson - Neale Fraser (Avstralija), 2. Rod Laver - Bob Mark (Avstralija), 3. Jose Luis Arilla - Andres Gimeno (Šp.), 4. Nicola Pietrangeli - Orlando Sirola (It.).

ZENSKI PARI

1. Maria Bueno (Braz.) - Darlene Hard (ZDA), 2. Margaret Hellyer (Avstral.) - Yola Ramirez (Mehika), 3. Karent Hantze - Janet Hopps (ZDA), 4. Sandra Reynolds - Rene Schuurman (Juž. Afr.).

MESANI PARI

1. Rod Laver (Avstralija) - Darlene Hard (ZDA), 2. Ron Howe (Avstralija) - Maria Bueno (Braz.), 3. Roy Emerson (Avstralija) Ann Hoydon (V. B.), 4. Robert Hewitt - Jan Lehan (Avstralija).

Končan košarkarski turnir za pokal tržaške luke

Moštvu Don Bosca prvo mesto in pokal

Častno drugo mesto je pripadlo ekipi CRDA

V torek je bil na škedenjskem igrišču zadnji dan košarkarskega turnirja za pokal tržaške luke, ki ga je že drugič priredil športni odsek društva pristaniških delavcev.

Čeprav je tudi letos odneslo prvo nagrado moštvo Don Bosco, je bila njegova zmaga večkrat v dvomu. Šele v zadnjem dnevu in celo v zadnjih sekundah igre je uspelo igralcem Don Bosca ponoviti lanskoletni uspeh.

Drugo mesto je zasluženo zasedla ekipa CRDA in sicer z istim številom točk ostalih udeležencev turnirja, to je škedenjskega moštva in ENAL PC.

Škedenjci, ki so se morali lani zadovoljiti z zadnjim mestom, so v srečanju z moštvom ENAL začeli že v začetku pritiskati na nasprotnike in so s hitro igro skušali popraviti pretekle negativne nastope. Rezultat ni izostal, ker so Škedenjci prišli v vodstvo ter so ves čas igre krepko vodili. Ekipa Enal je bila vsaj v prvem polčasu skoraj enakovreden nasprotnik in je odgovarjala na vsak koš, vendar ni mogla doseči izenačenja, zaradi česar sta šli moštvi k počitku z rezultatom 26:21 v korist Škedenjcev.

Po dmoru so Škedenjci pomnožili in poostrili napade, s čimer so povečali razliko. Sicer so nasprotniki skušali na vse mogoče načine popraviti rezultat, vendar to jim ni uspelo, ker jih je končni žvižg ustavil pri 51:39.

Bolj zanimiva in tudi ostra ter izenačena je bila tekma med ekipama Don Bosco in CRDA. Moštvo ladjedelnice je šlo takoj v napad in si je priborilo vodstvo, ki ga ni izpustilo iz rok skoraj do konca. Šele nekaj minut pred koncem je moštvo Don Bosco dohitelo in celo prehitelo nasprotnike. V zadnjih dveh minutah igre je rezultat nihal zdaj v korist enega zdaj drugega. Don Bosco je imel srečo, da je sodnik ustavil igro, ko je bil rezultat v njihovo korist. Za njihovo zmago je tako zadostovala le ena točka razlike, kar pa je bilo dovolj, da si je moštvo obdržalo naslov in si priborilo lep pokal. Igralci CRDA so tako izgubili odlično priložnost za zmago, ki bi jim prinesla zaradi boljšega količnika v koših tudi prvo mesto. Tako so se morali zadovoljiti z drugim.

O turnirju lahko trdimo, da se je končal po prognozah, pa čeprav je malo manjkalo, da ne bi CRDA pripravila presenečenje. Brez dvoma so ladjedelniški košarkarji dosegli lep uspeh. Pozitiven je bil tudi nastop škedenjskega moštva, ki se je letos povzpelo više v lestvici in ni obtičalo na običajnem zadnjem mestu.

Turnir se je tako končal z zmago Don Bosca, ki si je nabralo 6 točk. Na drugem mestu je CRDA, na tretjem Servolana, na zadnjem pa ENAL PC z dvema točkama.

MATEVŽ HACE 4.

KOMISARJEVI ZAPISKI

Prva knjiga

«Po vojni želim lepe konje...»

Tanki so se počasi premikali in streljali za nami v gozd, a previsoko, da bi nas zadeli. Pred Lazcem je iz neke samotne hiše pribežal bloški terenec Rafael-Kovačič. Na rami je nesel otroka, žena pa je vreščala in hitela z veliko pisano culo na rami — z vsem svojim premoženjem. Otrok, ki ga je nosil Rafael, je s prstom kazal v dolino in kričal: «Talki, talki!»

Pri Podpreski smo srečali Florjana; šel je s četo nasproti tankom; kmalu zatem so se tanki obrnili in odšli nazaj, v Čabar. Jezili smo se, ker nas komanda Zorkove čete ni obvestila, ko se je umaknila s položaja. Špelčin in Lavrič sta bila pa kljub temu vesela, češ, travnike in njive smo pa le razdelili. Od 95 agrarnih interesentov je tisti dan dobilo travnike in njive 42 kajžarjev in malih kmetov. Z razdeljevanjem travnikov pa smo nadaljevali 30. junija in 2. julija. Takrat je bilo več prepirov zaradi površine in kakovosti. Tu in tam je Špelčin godrnjal, da vedno ne more biti na odboru; tudi on ima travnike, ki jih mora pokositi. Midva z Lavričem pa nisva hotela ukrepati mimo agrarne komisije in odbora NOO.

2. julija se je oglasil na rajonskem komiteju moj partijski starešina Nace Voljč. Dejal je: «Kar pripravi se, takoj greš z menoj v Sodražico na sejo okrožnega NOO.»

Šla sva čez senožeti in po gozdovih. Spotoma sem ga seznanjal o svojem delu, Voljč je pa govoril o težavah z rajonskimi aktivisti, ki da so svojeglavi. Nad Sodražico so pribrnela letala in stresla bombice, nato pa mitraljirala senožeti nad vasjo. Stisnila sva se k nekemu grmovju in čakala, da so vsa štiri letala odletela proti Notranjski. Fric je vzkliknil: «Ti hudiči toliko letajo nad Notranjsko, ko da bi bila samo ona na vsem svetu ali pa vsaj v Evropi.»

Na seji okrožnega odbora OF smo govorili, da se je treba bolj brigati za kmetijske pridelke in za shrambe in sklenili, da je treba takoj pričeti zidati sadne sušilnice; sadna letina je namreč lepo kazala. Sklenili smo, da moramo skrbeti, da bi kmetje pokosili čim več sena in napravili kopice v skritih prostorih v gozdovih ter da bi uredili suhe shrambe in skrivališča za krompir, žito, fižol in drugo. Nadalje, da je treba predelati čim več mleka v sir, ki ga je laže ohraniti; skratka, seja je bila posvečena prehrani in spravilu. Rajonski odbori morajo že sedaj misliti na jesensko setev, predvsem na setev ječmena in soržice ter tudi pšenice in rži. Nekateri so godrnjali, da vojska porabi preveč mesa; trije pa smo zagovarjali večjo porabo mesa za vojsko. Švajger in Levstik sta bila zelo dolga; Vojko Nemec je v imenu izvršnega odbora OF govoril, da je najvažnejša naloga pospeševanje kmetijstva in živinoreje, Levstik pa je govoril o ponovnem zidanju Sodražice.

S Fricem sva se vračala po rebri navzgor proti Vagovki; zopet so priplula letala in mitraljirala okolico; Voljč je na tihem klel. Blizu Vagovke sva srečala kmeta, ki je peljal nabasan voz sena. Kmet je kadil viržinko, ustavil konja in vprašal, če se je res odprla druga fronta.

Fric mu je odvrnil, da ne ve, da pa se bo, samo naj še počaka. Kmet je nekaj zamrmral in pognal konja. Njegova hčerka, oblečena je bila v kričavo rdečesivo obleko, je visoko na senu prepevala: «Kmet pravico terja, ali je ne najde...»

«Ej, težave so. Vsakemu bi moral razložiti, kdaj bo konec vojne.»

Preden sva se ločila, je Voljč dejal: «Na notranjsko poverjeništvo grem, a se bom menda kmalu vrnil. Kakšno delo imaš, veš, onim v bataljonu pa povej, kar jim gre.» Pretegnil se je in odšel.

8. julija sem se pripravljal na politično uro v bataljonu, naprosil me je Florjan. Tema naj bi bila: kmetje in zadolženost v stari Jugoslaviji. Partizani so se v razgovoru precej razvneli in obljubil sem jim, da bomo drugič govorili o tem, kako nastajajo krize. Veselilo me je, da jih take stvari zanimajo.

Ko sem se razgovarjal s partizani iz Notranjske, me je presenečalo to, da so precej izpraševali, kako bo z agrarno reformo, ali bodo razdelili gozdove po Notranjskem in Kočevskem in kako jih bodo razdeljevali. Nekateri so si v domišljiji zidali nove hiše, drugi so govorili o lepih konjih, tretji pa o lepo urejenih gozdovih, ki bi jih dobili po končani vojni, če bi ostali živi. Da so se pri nekaterih borcih pojavljale take in podobne želje, je razumljivo, saj je bilo v poletju 1942 na Notranjskem dve tretjini partizanov, ki so bili doma s kmetov; kmetije pa so bile tudi več ali manj zadolžene. Ni bilo nič čudnega, da so stoteri borci hrepeneli tudi po razlastitvi nemških in domačih kapitalistov, knezov, grofov, duhovščine. Nekateri so bili zelo zaskrbljeni, ko so zvedeli, da tudi nekateri domači veleposestniki in kapitalisti podpirajo osvobodilno gibanje; precej jih je bilo, ki so govorili: «Kaj pa če bodo takim tičem vse pustili? Sklicevali se bodo, da so se borili, in oblast jim bo to štela v dobro.» Govoril sem jim, da bodo posamezne parcele in travnike delili po vojni, da bi pa razdeljevali obširne gozdne na stotine parcel in parcelic, tega pa partizan ni kar tako verjel. Nekoč je bil Tončkov Vinko užaljen, ni bil zadovoljen z odgovorom; dejal je: «Nič drugega nočem imeti po vojni kot lepe konje, da bom z njimi vozil deske na Rakek, da veš. Samo to si želim, Matevž.»

Ko sem se vračal v Loški potok, sta pripluli dve letali in metali bombe na Mošnjevec. Nekatere ženske, ki so grabile seno na bližnjem travniku, so poklenile in obračale oči proti nebu. Neka starejša ženska je naglas vpila: «Oh, ljubi svetniki, odvrnite od nas letala.» Naštevala je vse svetnike od Gabrijela do Andreja. Zaklical sem jim, naj se umaknejo pod smreke in pospravijo svoje pisane predpasnike in rute. Mlada ženska se je tresla kot šiba na vodi. «O jejzes, samo vojske ne, samo vojske ne, samo vojske ne.» Tolažil sem jih, kakor sem vedel in znal; ker nisem mogel drugače, sem prijel za grablje, one pa so se oprijele za grabljišče. Tako sem jih privedel v Šegovo vas.

Spotoma sem v Travniku obiskal mlinarja Levstika, ki je mirno in hladnokrvno nasipaval moko v vreče. Mali konjiček je bil pa pripravljen, da jo odnese v Petelinjek. Samo od časa do časa je po strani pogledal proti Mošnjevcu, kjer so neprestano brnela letala; nato je vzel pipo iz ust in dejal: «Veš, tako se mi zdi, ko se ozrem proti Mošnjevcu, da je tam stari oče, stari oče...»

13. julija je prišel k meni mlad aktivist Janez Stanovnik-Tine. Bil je mlad, vesel, razgiban fant, srednje velik, črnih las. Kar naprej in naprej je govoril. Prišel je naravnost s pravne fakultete. Osvobodilni fronti je bil zelo predan, toda brez življenjskih in praktičnih izkušenj. Čim je prišel v Loški potok, sem ga seznanil s političnim in gospodarskim stanjem kraja. Dogovorila sva se, da bova skupaj odšla na večerne vaške sestanke. Jaz naj bi govoril o vlogi partije in fronte v domovinski vojni ter o nalogah terenskih odborov ter o naši vojski. Stanovnik pa naj bi imel referate o vlogi katoličanov v domovinski vojni, predvsem pa naj bi govoril o zunanjepolitičnih dogodkih. Ker je tiste čase vladala med partizani in civilnim prebivalstvom psihoza, da se bo kmalu začela druga fronta in da bomo že v novembru ali pa najkasneje v decembru v Ljubljani, se je Tine precej dobro pripravil. Seveda je bil v govoru pred množico ljudi bolj okreten kot pa jaz, ki sem bil vajen podrobnega organizacijskega dela. Večkrat je doživel aplavz, ker je vsak govor zaključil z obljubo, da bo vojna še tisto leto končana.

Neke poletne noči sva se vračala z zborovanja v Travniku, kjer je bilo navzočih 320 ljudi. Vprašal sem ga: «Dragi Tine, pa si ti docela prepričan, da bo vojna letos zares končana?»

Malo je pomislil, nato pa veselo odvrnil: «Čisto nisem prepričan, vendar tako kaže in tudi zgornji tako govore. Sicer pa pri govoru mora tudi tudi učinek.» Veselo se je nasmejal, kakor študent, ki je dobil lepo spričevalo.

Ker sem bil tisti večer bolj neroden v svojem referatu, kajti govoril sem tudi o prihodnjih težavah, da so bili ljudje zaskrbljeni, sem dejal Tinetu: «Veš, zdi se mi, da je bolje, če ljudje manj ploskajo, pa več konkretnega naredijo. Saj veš, Nemci gredo še kar naprej v Rusijo, pa čeprav bodo nekoč tekli nazaj. Zaveznikom na zapadu se pa nikamor ne mudi.»

Tine me je nezaupljivo pogledal. «Kaj si morda nevoščljiv, če mi ploskajo?»

«Oh, prav nič nisem nevoščljiv; gre samo za to, da nas ne bodo ljudje pozneje prijemali, češ, prerokovali ste konec vojne, pa kje je še ta! Veš, dragi Tine, da ti odkrito rečem, vedno sem bil in tudi bom stvaren.» *(Nadaljevanje sledi)*